

Årsredovisning 2023

REGION
SÖRMLAND

Innehåll

Inledning	3
Förvaltningsberättelse	9
Finansiella rapporter	22
Bolag	47
Måluppfyllelse	49
Intern kontroll	98
Uppföljning av privata utförare	99
Uppföljning av strategi för digitalisering	104
Uppföljning av strategi för utveckling, forskning och utbildning	106
Uppföljning av strategi för innovation	108
Hållbarhetsrapport	110
Region Sörmlands samförvaltade stiftelser	120

Inledning

Det gångna året har präglats av både utmaningar och vägval kopplat till de betydande ekonomiska prövningar som Region Sörmland har stått, och fortfarande står, inför. Med en stadig förankring i vår långsiktiga handlingsplan för en ekonomi i balans har vi aktivt strävat efter att balansera våra budgetmässiga krav med våra åtaganden gentemot sörmlänningarna. Det har inneburit svåra beslut. Exempelvis sparkrav på samtliga verksamheter om totalt 500 miljoner kronor och en minskning av antalet anställda. Det var nödvändiga beslut för att säkerställa regionens långsiktiga hållbarhet och förmåga att med god kvalitet leverera lagstadgade tjänster till alla sörmlänningar. Beslut som kräver ett politiskt styre som vågar leda i förändring.

Trots de utmaningar som vi delar med resten av regionsverige har vi i Region Sörmland lyckats ta stora steg framåt. Vi är stolta över att ha anställt en ny regiondirektör, vars erfarenhet och målmedvetenhet kommer att leda regionen framåt. Dessutom har strategiska investeringar på Nykö-

pings lasarett färdigställts under året, vilket kommer att förbättra vårdmiljön för både patienter och personal. Under året har vi framgångsrikt arbetat med minskat beroende av hyrpersonal, detta stärker kontinuiteten och kvalitén inom vården. Länsmuseet har kunnat erbjuda flera framgångsrika utställningar, till exempel NK:s möbler. Under året har vi även kunnat uppnå en helt fossilfri fordonsflotta.

Detta är bara några goda exempel på resultatet av hårt arbete och samarbete inom hela vår organisation. Det hade inte varit möjligt utan alla de kompetenta medarbetare som varje dag arbetar i Region Sörmland. Jag ser fram emot att fortsätta utveckla och möta framtidens utmaningar tillsammans med er. Ert ovärderliga arbete är en grundpelare i vårt gemensamma mål att förbättra och leverera god service till alla sörmlänningar.

Christoffer Öqvist (M)
Regionstyrelsens ordförande

Det här är
**Region
Sörmland**

32
vård-
centraler

19 i regionens regi
13 i privat regi

4
sjukhus

- I Region Sörmland arbetar 8 468 personer och medelåldern är 45 år
- Region Sörmland omsätter cirka 15 miljarder kronor
- Regionens genomsnittskostnad för en patient som är ineliggande på sjukhus är 73 800 kronor
- Regionens genomsnittskostnad för ett besök på sjukhus är 3 500 kronor
- Regionens genomsnittskostnad för ett besök på vårdcentralen är 1 800 kronor

Under 2023
trafikerades
3 977
hållplatser

**EN VANLIG DAG I
REGION SÖRMLAND**

- görs 3 840 besök i hälso- och sjukvården
- serveras 2 105 patientmåltider
- föds 7 barn
- besöker 780 patienter en läkare på en vårdcentral
- besöker 280 patienter en akutmottagning
- genomförs 611 röntgenundersökningar, varav 94 mammografiundersökningar
- genomförs 22 planerade och 13 akuta operationer
- genomförs 101 ambulansuppdrag
- görs 33 100 bussresor
- besöker 487 personer Sörmlands museum
- besöker 275 personer Nynäs naturreservat

Nyheter från regionen under året

JANUARI

Både goda och oroväckande signaler om sörmlänningarnas hälsa

Den egna hälsan skattas högt men varierar beroende på bakgrund och livsvillkor. Rökning minskar medan snusning ökar kraftigt bland kvinnor och personer med fetma blir fler. Det visar resultaten i undersökningen Liv och Hälsa 2022.

Ungefär sju av tio sörmlänningar över 18 år skattar sin hälsa som bra eller mycket bra, men hälsan varierar beroende på bakgrund och livsvillkor. Kvinnor uppskattar i lägre utsträckning än män att de har en god hälsa, 63 respektive 70 %. God hälsa är också vanligare bland personer med eftergymnasial utbildning eller med hög disponibel inkomst. Det visar resultaten i undersökningen Liv och Hälsa 2022.

FEBRUARI

84 % av Sörmlänningarna upplever god tillgång till vård

En majoritet av invånarna uppger att de har tillgång till den vård de behöver, att de har stort förtroende för hälso- och sjukvården och Sörmlands hantering av coronapandemin. Det visar 2022 års hälso- och sjukvårdsbarometer. Resultaten backar dock generellt i landet och i Sörmland.

84 % av sörmlänningarna svarar att det har tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver. Jämförbart med rikssnitt och något lägre resultat jämfört med 2021. 50 % av invånarna anser att väntetiderna till besök och behandling på sjukhus är rimliga, vilket är strax över rikssnitt. Motsvarande andel för vårdcentraler är 65 %, också strax över rikssnitt.

MARS

Åtgärder för att vända underskott på Dammsdalskolan

Färre elever skrivs in på Dammsdalskolan i Vingåker. Detta innebär att skolan, som är intäktsfi-

nansierad, måste anpassa sin verksamhet. Bland annat genom att medarbetarna blir färre.

Dammsdalskolan har sedan 1994 specialiserat sig på elever inom autismspektrat och erbjuder både skolundervisning och boende. Skolan är unik i Sverige och har medarbetare specialiserade på att arbeta med ungdomar inom aktuell målgrupp. Kostnaden för en placering på Dammsdals skola och boende är cirka två och en halv miljon per år.

APRIL

Fortsatt starka resultat i regionens medarbetarenkät

Region Sörmlands medarbetare trivs, är motiverade och 88 % kan rekommendera sin arbetsplats till andra. Det visar medarbetarenkäten för 2023.

Inom flera områden ligger det övergripande resultatet i Region Sörmlands medarbetarenkät på ungefär samma siffror som för 2022 och 2021. En övervägande majoritet trivs på sitt arbete, tycker att uppgifterna är meningsfulla och utvecklande, är nöjda med ledarskapet och kan rekommendera arbetsplatsen till andra.

JUNI

Magnus Johansson – ny regiondirektör i Region Sörmland

Magnus Johansson blir från september ny regiondirektör i Region Sörmland. Han kommer närmast från en tjänst som hälso- och sjukvårdsdirektör i Västernorrland men har också flera andra chefs-tjänster från både kommun- och regionsektorn med sig i CV-ryggsäcken. I grunden är han sjuk-sköterska och har i den rollen arbetat på Nyköpings lasarett i slutet av 90-talet.

Magnus Johansson bor i Tystberga utanför Nyköping och har lång erfarenhet av arbeten i kommun- och regionsektorn med sig till regionkansliet i Nyköping.

AUGUSTI

Få deltar i screening för livmoderhalscancer - självtester införs för tidigare upptäckt av sjukdomen.

Knappt 46 % av de som erbjuds livmoderhals-screening i Sörmland kommer för provtagning. Samtidigt har länet många fall av cancerformen. Med ett förenklat test är förhoppningen att fler provtar sig.

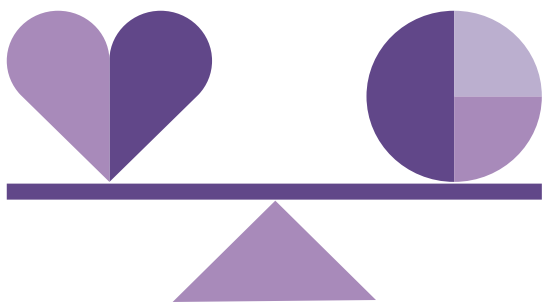
Livmoderhalscancer kan vara en allvarlig sjukdom, därför är det viktigt att delta i screeningen för en tidig upptäckt. Vi arbetar aktivt med att sänka andelen livmoderhalscancer inom region Sörmland, säger Chatarina Strömbäck, barnmorska och verksamhetsutvecklare vid kvinnoklinikerna i Sörmland.

SEPTEMBER

Omfattande åtgärder krävs för att nå en ekonomi i balans.

Region Sörmland beräknas få ett underskott på cirka 1,2 miljarder kronor 2023. I ärendet för att nå en ekonomi i balans presenteras flera förslag till åtgärder för att nå detta mål. Det handlar bland annat om att minska antalet medarbetare, öka intäkterna och att inte kompensera verksamheternas budgetramar för kostnadsökningar.

Region Sörmlands ekonomiska situation beror på flera olika faktorer. Ökad inflation med högre räntor och ökade energikostnader, ökad avsättning för pensionskostnader och kraftiga tillfälliga stöd under pandemiåren gör nu att åtgärder måste till för att vända den negativa ekonomiska utvecklingen.

Region Sörmland varslar och inför anställningsstopp

Region Sörmland anmäler ett varsel på 700 medarbetare till arbetsförmedlingen. Dessutom införs anställningsstopp från den 1 oktober. Syftet är att minska kostnaderna med en halv miljard under 2024 och fortsätta med kostnadsreducerande åtgärder under hela perioden 2024 - 2026.

Minskad kostnad för hyrsköterskor – men totalt ökade kostnader i Sörmland och landet

Regionernas kostnader för hyrbemanning inom vården fortsatte öka under första halvåret 2023. I Sörmland både minskade och ökade kostnaderna för olika yrkesgrupper under första halvåret 2023. Regionerna är överens om att intensifiera arbetet för att minska hyrbemanningen.

Siffror för första halvåret 2023 visar att ökningen av hyrkostnader fortsätter i 19 av 21 regioner. Jämfört med andra regioner i landet har Sörmland en låg kostnadsökning, inom vissa verksamheter dessutom kraftigt minskade kostnader jämfört med samma period förra året. Totalt sett ökade dock även Sörmlands kostnader för hyrpersonal inom hälso- och sjukvården.

OKTOBER

Sörmländsk studie har skapat en ny metod för att upptäcka kritiskt sjuka patienter

Kritisk sjukdom hos patienter på sjukhus är vanligare än tidigare förmodat. Det visar en stor studie som genomförts i Sörmland. Över 30 länder kommer nu använda metoden, som bland annat utarbetats av Carl Otto Schell, överläkare på Nyköpings lasarett, för att tydligare se behoven hos patienter med kritisk sjukdom.

Nu kallas du som är 80 år eller äldre till vaccination på din vårdcentral

I höst får du som är född 1943 eller tidigare en bokad tid för vaccination mot influensa och covid-19 på din vårdcentral. Detta istället för information om att boka själv.

Du som är 65 år eller äldre, eller som har en medicinsk riskfaktor, rekommenderas säsongsvaccination mot influensa och covid-19. Du som är mellan 65 år och 80 år får liksom tidigare år boka din tid själv och bokningen öppnar den 16 oktober.

Minskad verksamhet för sjukhusbiblioteken i Sörmland

Biblioteken på Mälarsjukhuset i Eskilstuna, Nyköpings lasarett och Kullbergsska sjukhuset i Katrieholm avvecklas och antalet medarbetare blir färre. Förslaget är en del i arbetet med kostnadsreducerande åtgärder i Region Sörmland. Ärendet diskuteras och beslutas på mötet med regionstyrelsen den 10 oktober.

Sjukhusbiblioteken stödjer regionens anställda med tillgång till publicerad forskning, informations-

sökning, kunskapsinhämtning och kompetensutveckling. Målgruppen är framför allt medarbetare i regionen men sjukhusbiblioteken bistår även studenter samt patienter och närstående med information och litteratur.

NOVEMBER

Framgångsrikt första år för Modda Sörmland

Ett år har gått sedan Modda Sörmland öppnade sina virtuella och fysiska dörrar och Region Sörmland blev först i Sverige med att ha ett digifysiskt science center. Över tusen elever och pedagoger har sedan dess testat på upplevelsebaserat lärande i Extended Reality (XR).

Syftet med Modda Sörmland är att öka barn och ungas intresse för teknik, matematik och naturvetenskap för att på sikt säkra kompetensförsörjningen i Sörmland. Hittills har Modda Sörmland utbildat över hundra pedagoger och rektorer, etablerat samarbete med 25 fysiska noder i Sörmland och över 1 000 barn har fått kliva in i virtuella världar genom Modda Sörmland i ett par VR-glasögon.

Mer digital post från regionen

Nästa kallelse du får till ett vårdbesök kan komma till en digital brevlåda. Om du har en. Annars kommer kallelsen hem till din vanliga brevlåda som tidigare.

Det finns tre digitala brevlådor: Kivra, Billo och Min myndighetspost. Över fyra miljoner privatpersoner och företag (ungefär 70 % av invånarna) har en digital brevlåda. Ett stort antal myndigheter

är anslutna till digitala brevlådor och flera andra regioner skickar redan digitala kallelser.

Pilotprojekt gällande organiserad testning för prostatacancer

Ett pilotprojekt gällande organiserad prostatacancer testning startar nu i Region Sörmland. Projektets uppdrag är att bidra till mer kunskap för att kunna utvärdera nytta och risker med symptomfri testning inför ett eventuellt framtida bredare införande.

500 män födda 1962 och 1966 erbjuds att testa sig. De som slumpmässigt väljs ut får hem ett brev med information och erbjudande om testning. Den som får erbjudandet kan välja att gå till en vårdcentral eller provtagningscentral i Sörmland för att lämna prov.

Vårdcentralen Gallerian stängs

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan beslutade att stänga vårdcentral Gallerian i Eskilstuna. Då Vårdcentral Gallerian öppnades fanns ett stort behov av ytterligare en vårdcentral utifrån inflyttning och storlek på vårdcentraler i Eskilstuna. Listningen ökade relativt snabbt till cirka 3 600 listade. De senaste åren har listningsantalet stannat av och då listintäkter är avgörande för en ekonomi i balans och små vårdcentraler har större utmaningar avseende fasta kostnader, innebär det att Gallerian är den vårdcentral som har genererat det största underskottet sedan öppnandet. Det är även den vårdcentral som framåt bedöms ha svårast att uppnå sina budgetmål.

Medarbetare på steriltekniska enheten på Nyköpings lasarett i nya lokalen.

Ökad vårdkvalitet när ny vårdbyggnad tas i drift på Nyköpings lasarett

Steriltekniska enheten och operationsverksamheten är de första verksamheterna att flytta in i den nya vårdbyggnaden på Nyköpings lasarett.

Operationsverksamhetens nya lokaler är anpassade för den högteknologiska arbetsmiljön som de jobbar i idag. Målen är att underlätta det dagliga arbetet, effektivisera patientflöden och förbättra patienternas upplevelse. Detsamma gäller steriltekniska enhetens nya lokaler.

Fossilfri fordonsflotta vid årsskiftet

Region Sörmlands fordonsflotta ska vara fossilfri senast 2023. Det målet är i sikte. Nästan samtliga fordon drivs nu med förnybara drivmedel.

Andelen fordon med förnybara drivmedel var innan årsskiftet 96 %. Hela 42 % av fordonsflottan är eldriven vilket motsvarar 77 helelektriska personbilar, lastbilar och minibussar. Bara 4 % återstår innan målet nås och de sista fordonen beräknades vara utbytt till årsskiftet. En verksamhet som ofta använder bil i sin verksamhet och hyr elbil sparar stora pengar till verksamheten, regionen och i slutändan sörmlänningarna.

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande och tydlig bild av Region Sörmlands verksamhet för året som har gått.

Det gångna året är det första året sedan 2019 som inte coronapandemin har påverkat verksamheten under någon del av året. Att vårda patienter med covid-19 har nu blivit en del av den ordinarie vården och läget har efter flera år normaliserats.

Trots detta får 2023 betraktas som ett extremt år. Vi har ett krig i Europa, Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Detta har skapat ett mycket instabilt läge i världen. Kriget har medfört en mycket hög inflation som i sin tur har inneburit stigande priser och ökande räntor. Året har alltså inneburit väldigt höga kostnader för Region Sörmland. Utöver den höga kostnadsnivån så har det reala skatteunderlaget för första gången sedan 2003 varit negativt.

Det innebär att även om skatteintäkterna i kronor har ökat så har de inte ökat tillräckligt för att täcka kostnadsutvecklingen.

Att läget som beskrivits ovan har påverkat Region Sörmlands resultat är ofrånkomligt. Den i särklass största påverkan har de kraftigt ökade pensionskostnaderna haft. Dessa har påverkat resultatet negativt med närmare 700 miljoner kronor (mnkr) mer än föregående år vilket i huvudsak är en effekt av inflationsnivån. Räntekostnaderna och det allmänna prisläget är något vi inte heller har varit i närheten av på många år. Sammantaget har dessa faktorer gjort året utmanande på många sätt.

Nyckeltal för Region Sörmland

	2019	2020	2021	2022**	2023
Verksamhetens intäkter (mnkr)	2 532	3 774	4 082	3 708	3 514
Verksamhetens kostnader (mnkr)	-11 882	-12 834	-14 196	-14 253	-15 609
Nettokostnadsutveckling (%)*	6,0	-3,1	9,1	6,6	14,7
Skatteintäkter och statsbidrag (mnkr)	9 207	9 605	10 028	10 599	11 136
Verksamhetens resultat (mnkr)	-143	545	-86	54	-959
Finansnetto (mnkr)	697	302	1 012	-807	-2
Årets resultat (mnkr)	554	847	926	-753	-961
Balanskravsresultat före avsättning till RUR (mnkr)	37	507	273	165	-1 079
Soliditet enligt balansräkning (%)	32	34	35	27	19
Soliditet inklusive totala pensionsförbindelser (%)	-2	6	11	6	0
Investeringar (mnkr)	1 001	1 119	1 424	1 758	1 657
Antal anställda	7 865	8 123	8 288	8 357	8 468

* Nettokostnadsutveckling exklusive jämförelsestörande poster

** De ekonomiska nyckeltalen har räknats om med anledning av ändrad redovisningsprincip för leasing.

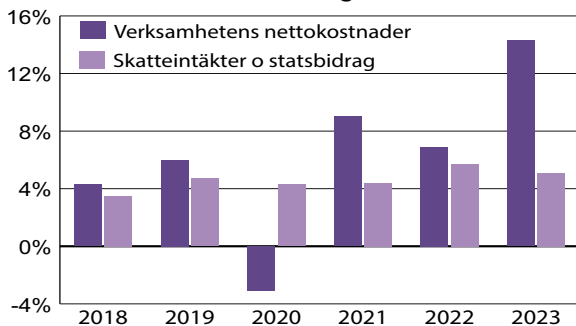
ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

Verksamhetens utveckling följs bland annat genom nyckeltal. Texten nedan är kopplad till tabellen nyckeltal för Region Sörmland. 2023 var ett mycket speciellt år vilket har påverkat flera av nyckeltalen.

Verksamhetens intäkter har fluktuerat över åren och i huvudsak beror det på de riktade statsbidrag som erhålls från staten. Under pandemiåren har de riktade statsbidragen varit väldigt höga då regionerna blev rikligt kompenserade för alla kostnader kopplade till pandemin. Generellt sett kan man säga att de riktade statsbidragen har ökat över tid vilket har inneburit att de blivit en viktig finansieringskälla för regionerna.

Nettokostnadsutvecklingen bör inte överstiga utvecklingen av skatteintäkter och generella statsbidrag. Nettokostnadsutvecklingen definieras som "intäkter minus kostnader ett år jämfört med året innan". Den fluktuation på intäktssidan som beskrivits ovan innebär att även nettokostnadsutvecklingen fluktuerar över åren. Anledningen till det är att kostnaderna i regionen inte är av den karaktären att de på ett snabbt och enkelt sätt kan reduceras i de fall då intäkterna blir lägre. Region Sörmlands verksamheter är väldigt personalintensiva och de flesta insatser som regleras av statsbidragen påverkar personalkostnader.

Arlig ökning av verksamhetens nettokostnader exklusive jämförelsestörande poster samt skatteintäkter och statsbidrag

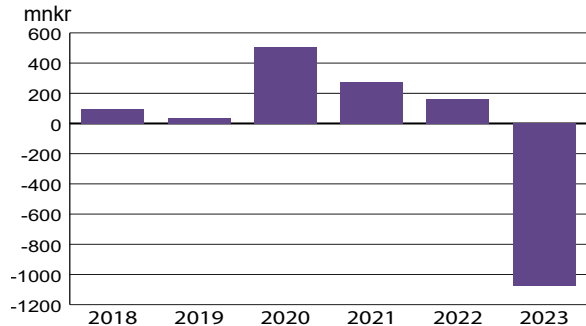

Det finansiella nettot påverkas starkt av börsens utveckling under året. Region Sörmland har under många år haft en positiv utveckling av de finansiella posterna som har varit en stor anledning till goda resultat.

Tittar vi på balanskravsresultatet över tid så kan vi se att före coronapandemin har resultatutvecklingen gått nedåt ända sedan skattehöjningen 2013. Under några år har nu balanskravet varit högre än trenden främst beroende på de medel som tillfallit sektorn kopplat till coronapandemin. Dessa medel

var som högst under 2020 och har sedan successivt trappats ned vilket syns tydligt i resultatet. 2023 har som tidigare nämnts varit ett extremt år vilket har lett till att även balanskravsresultatet har påverkats mycket negativt.

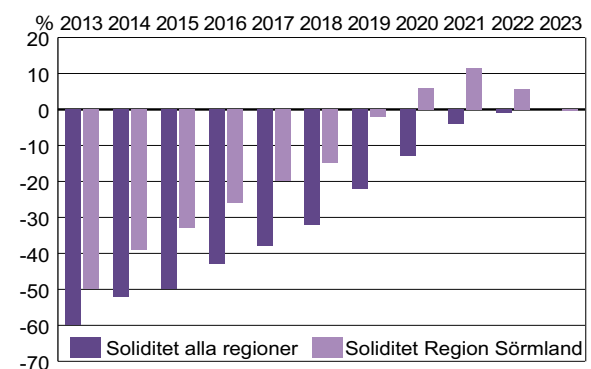
Resultat enligt balanskravsutredningen (före eventuell avsättning till RUR)

Med de intäkter vi har idag och med oförändrad verksamhet kan vi förvänta oss att balanskravsresultatet fortsätter att vara negativt. Detta med tanke på att tillfälliga intäktsökningar och kostnadsminskningar förbättrat resultatet under några år. I Mål och budget 2024-2026 har en långsiktig ekonomisk plan tagits fram i syfte att återställa det egna kapitalet och nå målsättningen om en ekonomi i balans.

Till följd av ett svagt verksamhetsresultat fortsatte soliditeten att falla under 2023 och uppgick (inklusive ansvarsförbindelsen) till -0,4% vid årets slut. Jämförelsesiffran för 2022 har reviderats från 6,3% till 5,6% på grund av förändrade redovisningsregler för finansiell leasing som påverkar balansomslutningen och därmed soliditeten.

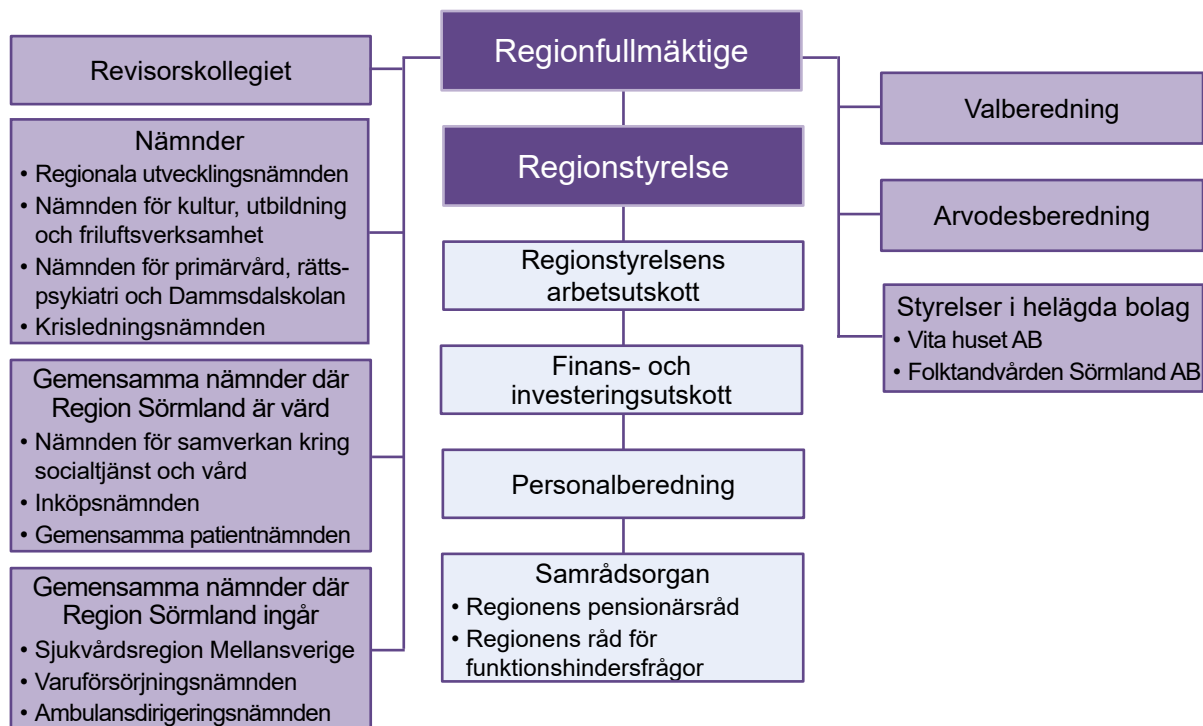
Soliditet inklusive ansvarsförbindelse *

* Soliditeten för alla regioner 2023 är ännu inte framtagen.

Nivån på investeringarna har varit hög under ett antal år vilket är kopplat till den strategiska fastighetsplanen. Planen är att investeringarna successivt ska minska framåt då fastighetsplanen är genomförd. Investeringarna finansieras främst genom ökad upplåning.

Region Sörmlands organisation

DEN KOMMUNALA KONCERNEN

Regionens verksamhet bedrivs i regionens nämnd och förvaltningsorganisation och i de helägda bolagen: Vita huset AB och Folk tandvården AB. Vita huset är moderbolag till Folk tandvården och tidigare även Länstrafiken Sörmland AB. Under året har Länstrafiken Sörmland AB upplösts genom fusion med Vita huset AB.

Inga övriga större organisationsförändringar har genomförts under året.

Privata utförare används inom både hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Uppföljningen av de privata utförarna beskrivs under rubriken uppföljning av privata utförare.

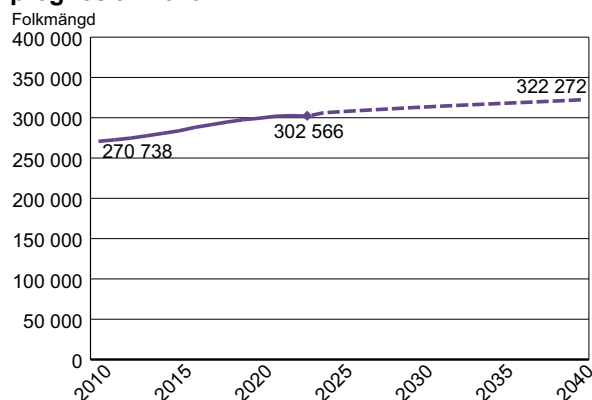
VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Befolkningsutveckling

Befolkningen i Sörmland var 31 december 2023 301 944 personer, en minskning med 622 jämfört med föregående år. Det är första gången sedan 1999 som befolkningen i länet minskar. En förklaring till befolkningsminskningen är lågt barnafödande. Under 2023 hamnade barnafödandet i Sverige

under 1,5 barn per kvinna, det är det lägsta som någonsin uppmätts i Sverige. Antalet födda barn minskar också mer än antalet döda. Folkmängden ökar i fyra av länet nio kommuner, Nyköping, Oxelösund, Strängnäs och Trosa. Även om befolkningen minskat senaste året så är befolkningen i Sörmland drygt 31 000 fler än 2010 och prognoser pekar på att befolkningen kommer öka fram till 2040.

Befolkningsutveckling i Sörmland 2010-2023 med prognos till 2040

Andel äldre

Sörmland har precis som andra regioner i Sverige en ökning av antalet äldre personer, vilket medför att gruppens andel av befolkningen blir allt större.

Andelen äldre kommer enligt prognoser öka. I antal personer innebär ökningen ungefär 9 500 fler 75 år och äldre från 2023 fram till 2040, varav 7 100 i gruppen 85 år och äldre.

Andel äldre i Sörmland

ÅLDERSGRUPP	ANDEL AV BEFOLKNINGEN		
	2010	2023	PROGNOS 2040
75 år och äldre	9,1 %	12,1 %	14,3 %
85 år och äldre	2,8 %	3,0 %	5,0 %

Utländsk bakgrund

Andelen med utländsk bakgrund i Sörmland har ökat från 16 % 2002 till 28 % 2022, det är en något högre andel än i riket. I åldern 0–69 år har 31 % utländsk bakgrund medan det i åldersgruppen 70 år och äldre är 15 %. Andel med utländsk bakgrund skiljer stort mellan länets kommuner. I Eskilstuna har 37 % utländsk bakgrund, i Gnesta, Trosa och Vingåker är andelen med utländsk bakgrund under 20 %.

Arbetsmarknad

I Sörmland är arbetslösheten högre än i riket. Andelen öppet arbetslösa var i december 2023 3,7 % i Sörmland jämfört med 3,4 % i riket, en

ökning med 0,3 procentenheter sedan december 2022. Det är stora skillnader mellan länets kommuner. Högst är den öppna arbetslösheten i Flen, där andelen är 4,6 % och lägst är den öppna arbetslösheten i Trosa där andelen är 1,9 %.

Utbildningsnivå

Andelen med eftergymnasial utbildning i åldern 16–74 år i Sörmland har varit lägre än riksgenomsnittet under långt tid. Skillnaden mellan Sörmland och riket har ökat de senaste 20 åren. År 2000 var andelen med eftergymnasial utbildning fem procentenheter högre i riket jämfört med Sörmland, 2022 var skillnader nio procentenheter.

Även mellan kvinnor och män har skillnaden i andel med eftergymnasial utbildning ökat. År 2000 hade 22 % av kvinnorna och 19 % av männen i Sörmland eftergymnasial utbildning, 2022 var motsvarande andelar 38 % respektive 26 %.

Andel med eftergymnasial utbildning

	SÖRMLAND		RIKET	
	KVINNOR	MÄN	KVINNOR	MÄN
2000	22 %	19 %	27 %	24 %
2022	38 %	26 %	46 %	35 %

VÄSENTLIGA RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Region Sörmlands riskbild bedöms i allt väsentligt överensstämma med övriga regioner i riket. Region Sörmland behöver fortsatt hantera den demografiska utvecklingen med att äldre, barn och unga ökar mer jämfört med den arbetsföra befolkningen. Det kommer att ge långsiktiga konsekvenser för ekonomi och bemanning framöver.

Att den arbetsföra befolkningen inte ökar i samma takt som äldre, barn och unga innebär att behoven kan öka men att vi inte har personella resurser att hantera behovsökningen. Det är därför av yttersta vikt att Region Sörmland tar tillvara på nya och effektiva arbetssätt som en väg att hantera den kompetensbrist som antas uppstå som en konsekvens av demografiutvecklingen. Det kommer i en framtid inte att finnas tillräckligt med personal att bemanna på det sätt som vi gör idag, vilket innebär att det är brådskande att ställa om.

Den ekonomiska situationen är ansträngd i Region Sörmland. Det är flera faktorer som påverkar, bland annat Rysslands invasion av Ukraina och den mycket höga inflationen som leder till stigande räntor och en vacklande börsutveckling. Inflationen påverkar också pensionskostnaderna högst påtagligt under åren 2023-2024. Ekonomin sätter ytterst gränsen för vilken verksamhet som regionen kan bedriva. Det betyder att verksamheten behöver anpassas till de ekonomiska förutsättningarna.

Pensionsåtagande

Regionens pensionsportfölj har ett totalt marknadsvärde på balansdagen uppgående till 7 060 mnkr att jämföra med 6 654 mnkr föregående år. Under året har 100 mnkr plockats ur pensionsmedelsportföljen för att hålla nere ökningstakten för Region Sörmlands externa räntebärande skulder. Portföljens avkastning för året uppgick till 7,7 % (-8,9 %), vilket understiger årets avkastningskrav, konsumentprisindex (KPI)+3% som motsvarar 9,0 % för 2023.

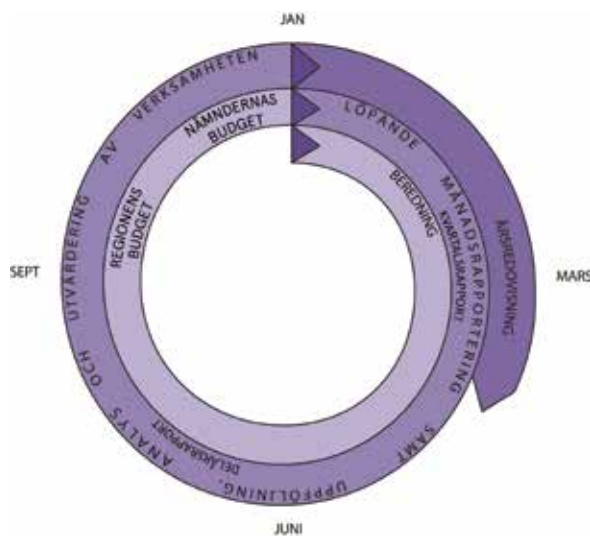
Förvaltningen har skett i enlighet med regionens finanspolicy med tillhörande riktlinjer som reviderades under året och beslutades i regionfullmäktige i maj. Regionen ingår sedan flera år tillbaka i ett finanssamarbete med Region Västmanland och Region Örebro län. Under året har organisationen, förutom att ta fram förslag till reviderad finanspolicy, arbetat med att fortsätta utveckla funktionen för riskkontroll.

Pensionsåtagande

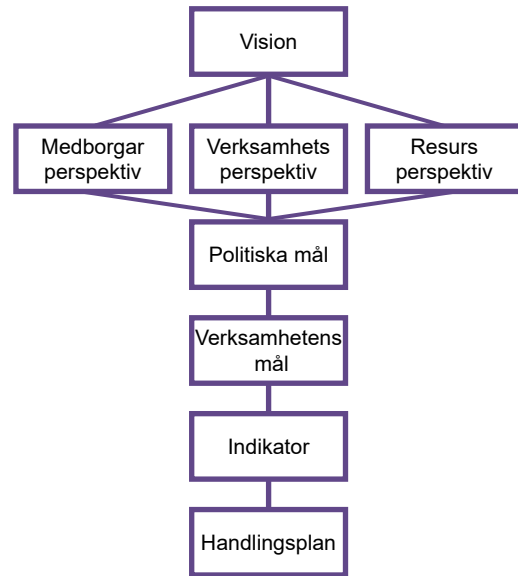
MNKR	2022	2023
Pensionsförpliktelse		
Pensionsförpliktelse i balansräkningen		
Avsättning inkl särskild löneskatt	4 140	4 935
Ansvarsförbindelse inkl särskild löneskatt	3 449	3 506
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse*	16	17
Summa pensionsförpliktelse	7 605	8 458
Förvaltade pensionsmedel - marknadsvärde		
Kapital i SKR:s pensionsstiftelse	25	27
Egna förvaltade pensionsmedel:		
Marknadsvärde	6 654	7 060
Anskaffningsvärde	5 437	5 681
Orealiserade vinster	1 217	1 379
Årets avkastning, %	-8,9	7,7
Mål enligt finanspolicy, %	15	9
Totalavkastning, % (sedan start 2004)	187,0	209
Relation placeringar/skuld		
Återlånade medel	951	1 398
Konsolideringsgrad, %	88	83,5
Portföljsammansättning - egna förvaltade medel		
Likvida medel	133	213
Svenska aktier	1 007	1 498
Utländska aktier	2 381	2 481
Alternativa placeringar	1 141	1 141
Nominella obligationer	1 493	1 140
Reala obligationer	499	587
Summa	6 654	7 060

*Förpliktelser avseende fd Regionförbundet Sörmland har tryggats med medel i SKR:s pensionsstiftelse.

Årshjul för planering och uppföljning

Region Sörmlands styrmodell

HÄNDELSE AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Under året har Region Sörmlands pensionskostnader varit väldigt höga jämfört med tidigare år och uppgår till cirka 1 500 mnkr. Kostnaderna har ökat med 684 mnkr från föregående år. Ungefär hälften av ökningen beror på kostnader för värdesäkring av pensionerna och ungefär hälften beror på löpande pensionsavsättningar till medarbetarna. Kostnaden för pensioner är starkt påverkad av inflationen.

Inflationsutvecklingen har varit snabb och kraftig under året. Den snabba inflationsökningen har medfört att i stort sett samtliga kostnader under 2023 ökat mer än skatteunderlaget. Den höga inflationstakten bidrog till en negativ real skatteunderlagstillväxt på 1,1 %.

Region Sörmland är hemvist för flera vårdgivare som utför digital vård. Om patienten inte är folkbokförd i Sörmland så fakturerar Region Sörmland kostnaden för den digitala vårdkontakten till hemregionen. Redovisningen är resultatneutral men påverkar både intäkter och kostnader för regionen. Beloppet för digitala vårdkontakterna var under året cirka 800 mnkr.

STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN

I Region Sörmland är den kommunala koncernen den övergripande styrenheten. Med den kommunala koncernen avses regionfullmäktige, regionstyrelse samt regionens nämnder och bolag. Styrningen och uppföljningen är, så långt det är

möjligt, utformad med syftet att styra på ett likartat sätt oberoende av vilken verksamhet eller juridisk organisation som berörs.

I det styrande dokumentet reglemente för planering och uppföljning specificeras vilka moment som ska genomföras gällande planering och uppföljning i Region Sörmland samt när dessa ska ske under året. Varje år beslutar regionfullmäktige om en budget för kommande år med tillhörande tvåårsplan. Budgeten följs upp helt eller delvis vid tre tillfällen under året: kvartalsrapport per mars, delårsrapport per juli samt årsredovisning per december.

Inom Region Sörmland struktureras målstyrningen utifrån tre perspektiv; medborgare, verksamhet och resurs. Syftet med att tillämpa perspektiv är att bredda regionens styrsystem så att regionen kan utvecklas ur olika perspektiv mot visionen. Regionfullmäktige tar beslut om övergripande mål och indikatorer som är styrande för de verksamheter de berör. De mål och indikatorer som är beslutade är väsentliga för utvärderingen av god ekonomisk hushållning inom regionen. Under avsnittet god ekonomisk hushållning görs en helhetsbedömning av om verksamheten har utvecklats i enlighet med uppställda mål och indikatorer.

De färgmarkeringar som visas avseende måluppfyllnaden inom de tre perspektiven är grön, gul och röd. Grön står för att målet är uppnått under året, gul står för att målet nästan är uppnått men att fler insatser krävs för måluppfyllelse och rött står för att målet inte är uppnått. Färgmarkeringarna är till för att underlätta överskådligheten för läsaren.

Regionstyrelsen ansvarar för att hålla uppsikt över hela den kommunala koncernen. Uppsiktspliktens genomförande tar sin utgångspunkt i budget, flerårsplan, ägardirektiv samt verksamhets- och affärsplaner. Väsentliga avvikelser ska lyftas fram av koncernenheterna då syftet är att tidigt kunna sätta in åtgärder.

Regionstyrelsen har inom ramen för uppsiktsplikten ett övergripande och samordnande ansvar för intern kontroll. Som utgångspunkt finns ett reglemente för intern kontroll som gäller hela koncernen. Styrelsen ska driva det koncernövergripande internkontrollarbetet och följa upp att den interna kontrollen är ändamålsenlig.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Region Sörmland tillämpar en styrmodell som innefattar tre olika perspektiv: medborgare, verksamhet och resurs. Inom respektive perspektiv formulerar fullmäktige politiska mål som ska vara vägledande för verksamhetens inriktning och utformning. God ekonomisk hushållning i Region Sörmland innebär att de politiska mål som är fastställda i budgeten har god måluppfyllelse. Bedömningen av god ekonomisk hushållning görs genom en sammanvägning de olika politiska målen utfall. Sammanvägningen görs med hjälp av uppsatta indikatorer samt övrig relevant information.

◆ Medborgarperspektivet

Region Sörmland har sex indikatorer inom medborgarperspektivet varav hälften uppnår sitt målvärde under 2023. Hälften av indikatorerna har en bit kvar till sitt målvärde och där behöver fler insatser göras. Flera av medborgarperspektivets indikatorer är till sin natur långsiktiga och rör sig inte så mycket mellan mätningarna. Indikatorernas utfall är beroende av omvärldsfaktorer i hög utsträckning.

■ Verksamhetsperspektivet

Region Sörmland har 14 indikatorer inom verksamhetsperspektivet som går att mäta under året. Indikatorerna sorterar under rubrikerna tillgäng-

lighet, kvalitet och hållbarhet. Under 2023 har tillgängligheten inte varit tillräckligt hög för att nå uppsatta målvärden. Region Sörmland når inte de nationella målen, varken för primärvården eller specialistsjukvården. Tillgängligheten är inte ett problem bara i Sörmland, de flesta regioner når inte målen. Vad gäller indikatorerna för kvalitet så har de inte nått upp till sitt målvärde. Nationellt sett så ligger Sörmland dock bra till både vad gäller överbeläggningar och utlokaliseringar. Vad gäller hållbarhetsindikatorerna så har flera av dessa nått upp till sitt målvärde under året.

■ Resursperspektivet

Region Sörmland har fyra indikatorer inom resursperspektivet: andel engagerade medarbetare (HME), sjukfrånvaro, ekonomiskt resultat och soliditet. Endast en av indikatorerna når sitt målvärde och det är HME. Denna indikator har under flera års tid visat goda resultat. De ekonomiska indikatorerna är starkt påverkade av det extrema läge som varit under året i form av en pensionspuckel med mycket höga pensionskostnader, hög inflation med breda prisökningar och ökade räntor på regionens lån. Även höga personalkostnader har en stor påverkan på det negativa resultatet. Det bör dock noteras att 2023-2024 är extrema år för regionsverige. Det samlade ekonomiska resultatet för samtliga regioner är bedöms preliminärt cirka -20 miljarder.

God ekonomisk hushållning

Av regionens indikatorer har 24 stycken mätts på helåret. Några indikatorer är fortsatt röda och då kan särskilt nämnas tillgänglighet inom verksamhetsperspektivet och ekonomiskt utfall inom resursperspektivet. Därför är den sammantagna bedömningen att Region Sörmland inte uppnår en god ekonomisk hushållning under 2023. För att uppnå en god ekonomisk hushållning kommande år så krävs förbättringar inom nämnda områden och det blir av största vikt att den långsiktiga ekonomiska planen för Region Sörmland följs. Den långsiktiga ekonomiska planen finns under rubriken förväntad utveckling.

BALANSKRAVSRESULTAT

Regionen ska enligt kommunallagen ha en ekonomi i balans vilket innebär att intäkterna ska överstiga kostnaderna. I lagen regleras hur balanskravsresultatet räknas ut. Om kostnaderna för ett år överstiger intäkterna ska det negativa egna kapitalet som uppstår återställas under de närmaste tre åren. Balanskravet är viktigt ur ett generationsperspektiv, det vill säga att varje generation tar ansvar för sina egna kostnader.

Balanskravsutredning

MNKR	UTFALL 2023
Årets resultat enligt resultaträkning	-961
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-430
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	201
Utjämnning av framtida pensionskostnader, LF § 31/2001	82
Framtida välfärdsutmaningar, LF §46/17, LF §36/18	29
Balanskravsresultat före användning av resultatutjämningsreserv (RUR)	-1 079
Användning av resultatutjämningsreserv	400
BALANSKRAVSRESULTAT	-679

Balanskravsresultatet före användning av resultatutjämningsreserven beräknas till -1 079 mnkr för 2023 vilket innebär att regionen inte har en ekonomi i balans.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har medfört ekonomiska effekter långt bortom vad som var möjligt att förutse. Inflationen har under året varit väldigt hög och har påverkat i stort sett varenda kostnadspost så att de blivit högre. Några poster som särskilt påverkats är pensionskostnader (som styrs av inflationen), räntekostnader och inköp av material och övrig utrustning. Vad gäller intäkterna så har de påverkats i motsatt riktning. De riktade statsbidragen har varit betydligt lägre än föregående år och även om skatteintäkterna nominellt varit högre så var det första gången sedan 2003 som skatteintäkterna reallt har varit negativa. Det betyder att regionen under året har förlorat i köpkraft.

Region Sörmland avser att nyttja resultatutjämningsreserven med 400 mnkr såsom budgeterat och för resterande underskott, 679 mnkr, åberopas synnerliga skäl i enlighet med kommunallagen kapitel 11 § 5 att inte återställa på tre år. Synnerliga skäl åberopas för tillfälligt ökade pensionskostnader föranlett av pensionsskul-

dens uppräknings utifrån prisbasbeloppet som i sin tur styrs av inflationen. De tillfälliga kostnadsökningarna är av den storleksordningen att det inte är rimligt för regionen att ha haft beredskap för. Pensionskostnaderna har ökat med närmare 700 mnkr jämfört med föregående år.

Om Region Sörmlands underskott skulle återställas på tre år skulle det innebära stora tillfälliga besparingar, utöver redan budgeterade de närmsta åren, och därmed stora negativa konsekvenser för verksamheten. Det är inte förenligt med god ekonomisk hushållning att en drastisk tillfällig kostnadsökning medför neddragningar i verksamheter och därmed drabbar invånarna i regionen både vad gäller utbud och tillgänglighet.

Region Sörmland avser att återställa underskottet under en tioårsperiod. Region Sörmland har en tioårsplan i mål och budget 2024-2026 som visar hur det egna kapitalet ska återställas under perioden. Regionen har ett långsiktigt förhållningssätt till god ekonomisk hushållning där ett kontinuerligt arbete mot uppsatta mål ska ge långsiktigt hållbara effekter för både verksamhet och ekonomi. Den långsiktiga ekonomiska planen finns under rubriken förväntad utveckling.

VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

Antal anställda och årsarbetare

Region Sörmland har 8 468 anställda motsvarande 8 255 årsarbetare, vilket är en ökning med 111 anställda eller 128 årsarbetare.

De flesta yrkesgrupper har ökat i antal anställda varav sjuksköterskor ökade mest med 40 anställda, följt av läkare som ökade med 29 anställda. De yrkeskategorier som minskade mot föregående år var bland annat paramedicin (13) och hantverk (7).

Kategorin administration följer Sveriges Kommuner och Regioners arbetsidentifikation. Där ingår yrkesgrupper som systemförvaltare, projektledare, IT-specialister och applikationsspecialist med flera. Inom administration ingår även yrkesgrupper inom hälso- och sjukvård, så som verksamhetsutvecklare, patientsäkerhetssamordnare, medicinska sekreterare med mera.

90 % arbetar heltid i regionen. Denna andel har ökat varje år och i år var ökningen 1,3 procentenheter. 5,2 % är visstidsanställda vilket är en minskning med 1,5 procentenheter mot föregående år. Även AT-läkare ingår bland de visstidsanställda eftersom deras anställning är tidsbegränsad.

Antal anställda och årsarbetare per yrkeskategori och år

	ANSTÄLLDA 2022	ANSTÄLLDA 2023	DIFF ANSTÄLLDA	ÅRSARBETARE 2022	ÅRSARBETARE 2023	DIFF ÅRS- ARBETARE
Ledning	444	459	15	443	457	14
Administration	1 350	1 358	8	1 318	1 331	13
Läkare	1 019	1 048	29	1 002	1 027	25
Sjuksköterska	1 945	1 985	40	1 882	1 926	44
Undersköterska, skötare m fl	1 903	1 922	19	1 840	1 867	27
Paramedicin	765	752	-13	753	739	-14
Utbildning och fritid	232	224	-8	214	206	-8
Teknik	189	195	6	189	194	5
Hantverk	115	108	-7	112	106	-6
Kök	96	95	-1	90	91	1
Städ	299	322	23	284	311	27
Totalsumma	8 357	8 468	111	8 127	8 255	128

Könsfördelningen är 75,3 % kvinnor och 24,7 % män. Under 2022 var det 75,2 % kvinnor och 24,8 % män. Medelåldern totalt ligger på 45,3 år 2023, vilket är en svag ökning jämfört med föregående år då medelåldern var 45,1 år.

Antal anställda fördelat på kön, ålder och år

ANTAL ANSTÄLLDA	2022	2023	DIFF
Kvinnor			
20-29	626	594	-32
30-39	1 578	1 614	36
40-49	1 566	1 564	-2
50-59	1 561	1 600	39
60-	951	1 001	50
Summa kvinnor	6 282	6 373	91
Män			
20-29	259	246	-13
30-39	558	573	15
40-49	477	480	3
50-59	490	477	-13
60-	291	319	28
Summa män	2 075	2 095	20
Totalsumma	8 357	8 468	111

Antal anställda fördelat på kön, anställningsform och år

ANTAL ANSTÄLLDA	2022	2023	DIFF
Kvinnor			
Tillsvidareanställda	5 902	6 078	176
Visstidsanställda	380	295	-85
Summa kvinnor	6 282	6 373	91
Män			
Tillsvidareanställda	1 902	1 950	48
Visstidsanställda	173	145	-28
Summa män	2 075	2 095	20
Totalsumma	8 357	8 468	111

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden i regionen är 97,5 % vilket är en ökning med 0,3 procentenheter mot 2022. Sysselsättningsgraden har ökat successivt med någon/några tiondelar per år. Tabellerna nedan visar den genomsnittliga sysselsättningsgraden per anställningsform och yrkeskategori samt uppdelat per nämnder för 2023.

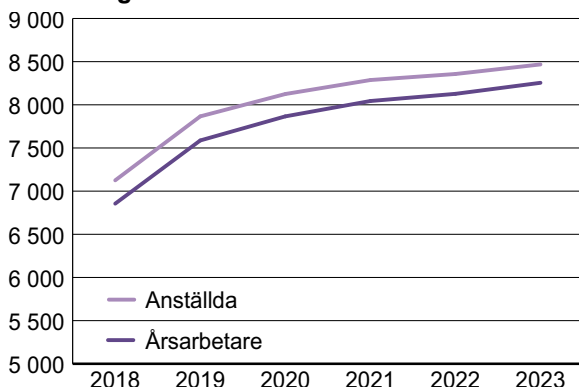
Antal anställda och årsarbetare fördelat på yrkeskategori, anställningsform och sysselsättningsgrad

	TILLSVIDAREANSTÄLLDA 2023			VISSTIDSANSTÄLLDA 2023		
	Antal anställda	Antal årsarbetare	Genomsnittlig sysselsättningsgrad	Antal anställda	Antal årsarbetare	Genomsnittlig sysselsättningsgrad
Ledning	456	455	99,7 %	3	3	93,3 %
Administration	1 311	1 291	98,5 %	47	40	85,5 %
Läkare	863	844	97,8 %	185	182	98,6 %
Sjuksköterska	1 977	1 919	97,1 %	8	6	78,8 %
Undersköterska, skötare m fl	1 780	1 730	97,2 %	142	137	96,3 %
Paramedicin	741	729	98,4 %	11	10	88,6 %
Utbildning och fritid	212	195	92,1 %	12	11	92,1 %
Teknik	190	190	99,7 %	5	5	90,0 %
Hantverk	98	97	99,0 %	10	9	90,0 %
Kök	93	89	95,9 %	2	2	82,5 %
Städ	307	297	96,7 %	15	14	94,9 %
Totalsumma	8 028	7 836	97,6 %	440	419	95,2 %

Antal anställda, årsarbetare och sysselsättningsgrad 2023 fördelat per nämnd

NÄMNDER	ANTAL ANSTÄLLDA	ANTAL ÅRSARBETARE	GENOMSnittlig SYSSELSÄTTNINGSGRAD
REGIONSTYRELSEN	6 382	6 223	97,5 %
Division kirurgi	1 907	1 856	97,2 %
Division medicin	1 388	1 355	97,6 %
Division medicinsk service	1 127	1 092	96,9 %
Division psykiatri o funktionshinder	787	774	98,3 %
Division gemensamt inkl ledning	148	145	98,3 %
Regiondirektörens staber	235	231	98,4 %
Regionservice	655	636	97,1 %
Region Sörmland IT	135	134	99,4 %
NÄMNDEN FÖR PRIMÄRVÅRD, RÄTTSPSYKIATRI OCH DAMMSDALSKOLAN	1 484	1 452	97,9 %
Primärvård	954	924	96,9 %
Regionsjukhuset Karsudden	418	416	99,6 %
Dammsdalskolan	112	112	99,6 %
ÖVRIGA NÄMNDER			
Inköpsnämnden	56	56	100,0 %
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet	290	270	93,1 %
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	103	103	99,7 %
Patientnämnden	4	4	100,0 %
Regionala utvecklingsnämnden	146	144	98,7 %
Revision	3	3	100,0 %
TOTALSUMMA	8 468	8 255	97,5 %

Utveckling antal anställda och årsarbetare

Personalomsättning

Personalomsättningen 2023 var 9,7 % vilket är en minskning med 1,7 % i jämförelse med 2022. Kök var yrkesgruppen med högst personalomsättning under 2022 med 17,2% och under 2023 hade paramedicin högst med 15,0 %.

Yrkesgrupper inom hantverk hade lägst personalomsättning under 2022 med 7,1% och 2023 hade teknik lägst omsättning med 4,8 %.

Arbetad tid och frånvaro

Regionen mäter sjukfrånvaro på flera olika sätt. Ett mått som används nationellt är andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid vilket beräknar sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetstid. Det andra måttet som används är antal sjukdagar per anställd vilket beräknar antalet sjukdagar per anställd fördelat inom olika intervall, men inte i förhållande till ordinarie planerad arbetstid. Andel sjukfrånvarotid av ordinarie arbetstid var 7,1 % under 2023, en minskning med 0,7 % jämfört med föregående årsresultat på 7,8 %. Målvärdet för detta nyckeltal är 6,0 %. Nedan redovisas andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid fördelat på kön, åldersintervall och år.

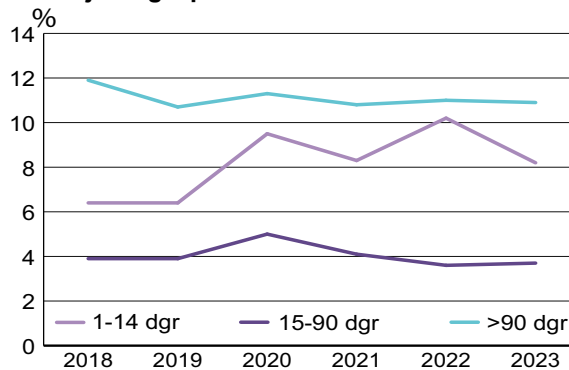

Sjukfrånvaro i % fördelat på kön, ålder och år

SJUKFRÅNVARO I PROCENT	2022	2023	DIFF
Kvinnor			
29 år eller yngre	8,3 %	7,4 %	-0,9 %
30 - 49 år	8,0 %	7,2 %	-0,8 %
50 år eller äldre	9,3 %	8,5 %	-0,8 %
Summa kvinnor	8,6 %	7,7 %	-0,9 %
Män			
29 år eller yngre	7,2 %	6,3 %	-0,9 %
30 - 49 år	4,6 %	4,1 %	-0,5 %
50 år eller äldre	6,4 %	5,7 %	-0,7 %
Summa män	5,6 %	5,0 %	-0,6 %
Totalt kvinnor och män			
29 år eller yngre	8,0 %	7,0 %	-1,0 %
30 - 49 år	7,2 %	6,4 %	-0,8 %
50 år eller äldre	8,6 %	7,9 %	-0,7 %
Totalsumma	7,8 %	7,1 %	-0,7 %

Måttet antal sjukdagar per anställd minskade med 2,1 dagar, från 24,9 under 2022 till 22,8 under 2023. Intervallet 15-90 ökade medan 1-14 och mer än 90 minskade. Nedan syns hur antalet sjukdagar per anställd utvecklats inom de olika tidsintervallen.

Antal sjukdagar per anställd

Av de medarbetare som har haft sjukfrånvaro under 2023 är det 46,1 % som har en frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer, att jämföra med 41,2% för 2022.

Under 2023 hade 48,1% av kvinnorna och 37,1% av männen en frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer, att jämföra med 43,5 % av kvinnorna och 30,6 % av männen under 2022.

Nästan samtliga sjukfrånvaromått har minskat jämfört med föregående år, förutom frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer samt sjukdagar dag 15-90. Där ökar sjukfrånvaro över 60 dagar för kvinnor och män enligt ovan och på totalen med 4,9 %. Sjukdagar 15-90 ökar med 0,2 dagar.

Det är 297 medarbetare som har en lång sjukfrånvaro över 90 dagar, vilket motsvarar 3,5 % av medarbetarna. Det är en minskning med en medarbetare mot föregående år. Av dessa 297 är det 167 som är deltidssjukskrivna. Som högst låg vi på 6,7 % i bokslutet 2003 och som lägst hösten 2011 på 1,5 %.

Den arbetade tiden (omräknat till årsarbetare) för månadsanställda ökade med 161 årsarbetare jämfört med föregående år, den största skillnaden var

tillsvidareanställda som ökade med 244 årsarbetare. Visstidsanställda minskade med 75 årsarbetare, främst inom hälso- och sjukvården. Jour/beredskap ökade med fyra årsarbetare medan övertid och timanställda minskade med nio årsarbetare.

Frånvaron minskade med 90 årsarbetare, vilket huvudsakligen beror på minskad sjukfrånvaro, föräldraledighet och utbildning.

Arbetade timmar omräknat till årsarbetare

NÄRVARO ANTAL ÅRSARBETARE	EGEN PERSONAL		INHYRD PERSONAL		TIMAVLÖNADE		SUMMA ARBETAD TID	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Vanlig tid tillsvidare	6 069	6 313					6 069	6 313
Vanlig tid visstid	568	493	254	212	489	480	1 311	1 185
Jour/beredskap läkare	97	101					97	101
Övertid	164	153					164	153
Summa	6 899	7 060	254	212	489	480	7 642	7 752

Frånvarotimmar omräknat till årsarbetare

FRÅNVARO ANTAL ÅRSARBETARE	EGEN PERSONAL	
	2022	2023
Föräldraledighet	573	553
Semester	962	975
Sjukfrånvaro	725	667
Utbildning	247	232
Övrig frånvaro	516	506
Summa	3 023	2 933

FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Regionfullmäktige har fastställt en budget för kommande treårsperiod. Skattesatsen i regionen är 10,83 vilket justerat för skatteväxlingar med mera fortsatt är lägst i Sverige.

Den ekonomiska resultatnivån före finansiella poster är låg och behöver stärkas. Region Sörmland har en tioårig långsiktig ekonomisk plan som en del i det arbetet framåt. Det är av yttersta vikt att verksamheterna håller sina budgetar för att följa planen vilket medför att regionen får en ekonomi i balans. Planen innehåller kraftfulla resultatförbättringar under kommande år. I planen visas positiva ekonomiska resultat från och med 2026. Under tioårsperioden ökar regionens egna kapital och låneskulden minskar.

Den höga inflationen ger kraftigt ökade pensionskostnader och höga prisökningar i verksamheterna. Det reala skatteunderlaget har urholkats och fortsätter att göra det under 2024. Ingen prognosmakare förutsåg att inflationen skulle bli så hög och att den skulle vara så beständig. Under 2023-2024 ser vi en puckel av högre kostnader för pensionerna och sannolikt en högre nivå på pensionskostnaderna även efter puckeln. Vi ser aviserade prisökningar inom flera sektorer och en skatteutveckling som inte matchar kostnadsökningen. Därutöver beräknas kostnadsnivån i regionen öka till följd av omfattande investeringar

i sjukhusbyggnader. I den plan som är lagd är dessa förutsättningar inräknade.

De långsiktiga demografiska utmaningarna med ökade välfärdsbehov som följd kvarstår. Kostnaderna för välfärden ökar snabbare än intäkterna också på grund av att vi får allt fler yngre och äldre, medan personer i arbetsför ålder inte ökar i samma takt. För regionens del betyder det att behoven av vård och omsorg ökar samtidigt som det blir svårare att få tag på arbetskraft till regionens verksamheter.

Ett sätt att möta dessa utmaningar inom välfärden är att genomföra uppdragen effektivare. Regionerna behöver ta till en palett av åtgärder för att hantera utmaningarna. Det handlar bland annat om att effektivisera och bromsa ökade behov genom att använda nya arbetssätt bland annat digital teknik.

En svårighet för regionen har att göra med långsiktigheten i den ekonomiska planeringen. Det är viktigt att regionerna får goda och långsiktiga planeringsförutsättningar från staten i form av värdesäkrade generella statsbidrag. De riktade statsbidrag som betalas ut leder till kortsiktig planering och ökad administration och är ofta kostnadsdrivande i sin konstruktion. Trots detta är bidragen på kort sikt nödvändiga för möjligheten att bedriva befintlig verksamhet.

Långsiktig ekonomisk plan

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Verksamhetens resultat (mnkr)	-682	-94	255	227	154	70	16	57	41	23	20
Balanskravsresultat (mnkr)	-890	-180	250	180	172	116	82	139	143	147	168
Investeringar (mnkr)	1 363	719	546	308	310	400	400	400	400	400	400
Eget kapital* som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag (%)	-10	-10	-7	-4	-1	1	3	5	7	9	10
Lån som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag (%)	64	64	59	53	48	44	41	38	35	32	30

* Inklusivt ansvarförbindelse

Finansiella rapporter

UPPLYSNINGAR OM

REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningen har skett i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning och de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning (RKR) vilket bland annat innebär att:

- Inkomster redovisas som intäkt när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förenliga med transaktionen kommer att tillfalla regionen.
- Inkomster från offentliga investeringsbidrag intäktsförs på ett sätt som återspeglar investeringens nyttjande och förbrukning.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärdet där inget annat anges.
- Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.
- Medel som innehåses för att generera avkastning eller värdestegring värderas till verkligt värde med vissa undantag.

Byte av redovisningsprincip

Leasingavtal avseende hyra av lokaler/fastigheter har tidigare klassificerats som operationell leasing. Utifrån kraven i RKR:s rekommendation R5 har en ny bedömning gjorts under 2023 och vissa avtal har omklassificerats till finansiella leasingavtal. Förändringen har hanterats som byte av redovisningsprincip och redovisats direkt mot eget kapital. Justeringsbeloppet uppgår till 70 mnkr.

De finansiella leasingavtalen är redovisade i balansräkningen som anläggningstillgång och långfristig skuld. Amortering har under 2023 skett med 36 mnkr, avskrivningar och ränta uppgår till 65 mnkr. Ett finansiellt leasingavtal är "framtungt", det vill säga det medför initialt högre kostnader än ett operationellt leasingavtal (leasingavgiften). Över tid utjämnas den effekten då räntekostnaden minskar i takt med att skulden amorteras ned. Årets periodiseringseffekt har inneburit en kostnad på 4 mnkr.

Jämförelsetalen för 2022 har omräknats i årsredovisningen.

INTÄKTER

Skatteintäkter

I enlighet med RKR:s rekommendation R2 har regionsskatten periodiserats. Detta innebär att regionen för 2023 har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2022 och en preliminär slutavräkning för 2023 enligt decemberprognosen från Sveriges Kommuner och Regioner.

Externt finansierade projekt

Bidrag till sådana projekt intäktsförs under projektets löptid och matchas mot nedlagda kostnader. Enligt huvudregeln bokförs eventuellt nettoöverskott som intäkt det år projektet är slutfört, såvida det inte finns en överenskommelse om att medlen ska återbetalas till bidragsgivaren.

Statsbidrag

Statsbidrag kan vara generella, riktade eller ges i form av kostnadsersättningar. Generella statsbidrag är statsbidrag som regionen erhåller som en del av sin finansiering och redovisas på raden generella statsbidrag. Riktade statsbidrag är avsedda för en bestämd verksamhet eller ett visst ändamål. Statsbidrag redovisas och periodiseras enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner.

KOSTNADER

Avskrivningar

Rak nominell avskrivning tillämpas som avskrivningsmetod och avskrivningarna påbörjas från och med den tidpunkt då tillgången kan tas i bruk. På anläggningstillgångar i form av mark, konst och pågående investeringar görs inga avskrivningar.

Komponentavskrivning tillämpas från och med 2015. Tidigare aktiverade tillgångar följer sina ursprungliga avskrivningsplaner.

Avskrivningstiden för olika typer av anläggningstillgångar och enskilda komponenter ligger normalt inom följande intervall:

- Immateriella tillgångar 3-8 år
- Byggnader 5-60 år
- Byggnadsinventarier 5-20 år

- Markanläggningar 20-40 år
- IT-utrustning 3-8 år
- Bilar o andra transportmedel 5-7 år
- Medicinsk apparatur 3-10 år
- Övr. maskiner och inventarier 5-10 år

Hyres- och leasingavtal

Hyres- och leasingavtal klassificeras som finansiella om de uppfyller kriterierna enligt RKR:s rekommendation R5. Övriga avtal klassificeras som operationella.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav klassificeras som anläggningstillgång när värdet uppgår till minst 50 tkr och nyttjandeperioden är minst 3 år.

Hyreshjälpmedel klassificeras som anläggningstillgång oavsett belopp.

För immateriella anläggningstillgångar, till exempel programvarulicenser, gäller utöver de generella kraven på klassificeringen, att investeringen ska uppgå till minst 200 tkr.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR

Värdering av kundfordringar

Regionen tillämpar kollektiv värdering av kundfordringar med motivet att kundfordringarna i huvudsak består av ett stort antal fordringar som var och en för sig uppgår till mindre belopp. Fordringar äldre än sex månader skrivs ner bokföringsmässigt i sin helhet.

Kortfristiga placeringar

Placerade pensionsmedel är klassificerade som omsättningstillgång och värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärdet.

Efter första redovisningstillfället värderas placerade medel till verkligt värde i den mån det är förenligt med 7 kap. 6 och 7 §§ i lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Förändringen i tillgångarnas verkliga värden redovisas löpande i resultaträkningen.

SKULDER OCH AVSÄTTNINGAR

Derivat och säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas för samtliga externa derivatinstrument. Alla genomförda säkringar styrs av finanspolicyns krav på att reducera ränterisker. För samtliga säkringsrelationer som var utestående per den 31 december 2023 utgörs den säkrade posten av en upplåning i svenska kronor till rörlig ränta. Säkringsinstrumenten utgörs av

ränteswappar där regionen erhåller en rörlig ränta och betalar en fast. Regionens syfte med dessa säkringsrelationer är att reducera osäkerheten för den framtida räntekostnaden vid upplåning till rörlig ränta. Osäkerheten är kopplad till förändringar i den rörliga räntan. Den säkrade risken utgörs av variabiliteten i framtida räntebetalningar på grund av förändringar i basräntan STIBOR.

Semesterlöneskuld med mera

Semesterlöneskulden avser ej uttagna semesterdagar. Tillsammans med okompenserad övertid och därpå upplupen arbetsgivaravgift redovisas semesterlöneskulden som kortfristig skuld. Skuldens storlek har värderats i löneläge per den 31 december 2023 samt med den procentsats för arbetsgivaravgifter som gäller för 2024.

Pensionsförpliktelser

Pensionsskulden har beräknats av KPA enligt RIPS och utgör den beräknade framtida skuld som regionen har till arbetstagare och pensionstagare. Avgiftsbestämd pension för KAP-KL och AKAP-KR betalas ut för individuell avsättning årsvis respektive kvartalsvis. I årsbokslutet redovisas ej utbetalda avgifter som kortfristig skuld. Under ansvarsförbindelse finns de pensionsförpliktelser som tjänats in av arbetstagare och pensionstagare före 1998. Den samlade pensionsskulden inklusive särskild löneskatt återfinns därmed under avsättningar för pensioner, kortfristiga skulder och under ansvarsförbindelser. Som ansvarsförbindelse redovisas även pensionsförpliktelser som inte lösts ut. Förpliktelser som tryggats i stiftelse framgår av särskild uppföljning av förvaltningen av pensionsmedel.

SAMMANSTÄLLDA RÄKENSKAPER

De sammanställda räkenskaperna ska ge en sammanfattande bild av regionens totala ekonomiska ställning och åtaganden. Redovisningen omfattar all regionverksamhet i den mån regionen har ett varaktigt betydande inflytande oavsett om den bedrivs i förvaltnings- eller företagsform. Gränsen för betydande inflytande har definierats som ett röstinnehav överstigande 20 %. Regionen har per 31/12 2023 ett moderbolag med ett helägt dotterbolag. Dessa ingår tillsammans med regionen i de sammanställda räkenskaperna.

Räkenskaperna har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Interna mellanhavanden har i allt väsentligt eliminerats. Obeskattade reserver och övriga bokslutsdispositioner jämföras med eget kapital. Uppskjuten skatt på obeskattade reserver har redovisats som avsättning. I den sammanställda resultaträkningen har bokslutsdispositioner återförts.

UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Sådana poster särredovisas i förekommande fall i not till resultaträkningen.

RESULTATRÄKNING

MNKR	KONCERNEN			REGIONEN		FÖRÄNDRING, %	BUDGET 2023	AVVIK BUDGET UTFALL
	NOT	UTFALL 2022	UTFALL 2023	UTFALL 2022	UTFALL 2023			
<i>Verksamhetens intäkter</i>								
Patient-, Trafikant- och andra avgifter	1	442	472	258	282	9,3 %	317	-35
Försäljning hälso- och sjukvård	2	1 120	1 329	1 120	1 328	18,6 %	1 133	195
Försäljning inom regional verksamhet	3	515	504	515	504	-2,1 %	563	-59
Övriga intäkter	4	1 830	1 412	1 815	1 400	-22,9 %	1 222	178
<i>Verksamhetens kostnader</i>								
Personalkostnader	5	-6 870	-7 507	-6 554	-7 172	9,4 %	-6 592	-580
Köpt verksamhet	6	-3 823	-4 158	-4 032	-4 381	8,7 %	-3 938	-443
Läkemedel	7	-1 281	-1 368	-1 280	-1 367	6,8 %	-1 404	37
Lokalkostnader	8	-292	-368	-290	-360	24,1 %	-377	17
Övriga kostnader	9	-1 702	-1 865	-1 648	-1 800	9,2 %	-1 623	-177
Avskrivningar	10	-455	-536	-449	-529	17,8 %	-482	-47
Verksamhetens nettokostnader		-10 516	-12 085	-10 545	-12 095	14,7 %	-11 181	-914
Skatteintäkter	11	7 438	7 828	7 438	7 828	5,2 %	7 615	213
Inkomst- och kostnadsutjämning	12	2 148	2 255	2 148	2 255	5,0 %	2 174	81
Generella statsbidrag	13	1 013	1 053	1 013	1 053	3,9 %	1 035	18
Summa skatteintäkter o statsbidrag		10 599	11 136	10 599	11 136	5,1 %	10 824	312
VERKSAMHETENS RESULTAT		83	-949	54	-959		-357	-602
Finansiella intäkter	14	202	598	209	612		332	280
Finansiella kostnader	15	-919	-202	-919	-209		-79	-130
Finansiell kostnad pensionsskuld		-97	-405	-97	-405		-296	-109
Finansnetto		-814	-9	-807	-2		-43	41
Resultat efter finansiella poster		-731	-958	-753	-961		-400	-561
ÅRETS RESULTAT		-731	-958	-753	-961		-400	-561

KASSAFLÖDESANALYS

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN		
	NOT	UTFALL 2022	UTFALL 2023	UTFALL 2022	UTFALL 2023
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		-731	-958	-753	-961
Justering för ej likviditetspåverkande poster	16	1 620	1 050	1 610	1 076
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		889	92	857	115
Ökning (-) / minskning (+) av rörelsefordringar		-305	117	-261	101
Ökning (-) / minskning (+) av förråd		-2	-11	-2	-10
Ökning (+) / minskning (-) av rörelseskulder		182	-200	320	-207
Kassaflöde från den löpande verksamheten		764	-2	914	-1
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investeringar i immateriella tillgångar		---	-9	---	-9
Investeringar i byggnader och inventarier		-1 685	-1 679	-1 835	-1 672
Investeringar i finansiella tillgångar		---	---	---	---
Avyttring materiella tillgångar		1	---	1	---
Avyttring finansiella tillgångar		---	---	---	---
Erhållna investeringsbidrag		5	---	5	---
Köp av kortfristiga placeringar		-1 282	-1 711	-1 282	-1 711
Försäljning av kortfristiga placeringar		999	1 587	999	1 587
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-1 962	-1 803	-2 112	-1 805
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån		1 277	1 924	1 277	1 924
Minskning av långfristiga skulder		---	---	---	---
Amortering skulder finansiell leasing		-31	-36	-31	-36
Ökning långfristiga fordringar		---	---	---	---
Minskning av långfristiga fordringar		---	1	---	1
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		1 246	1 889	1 246	1 889
ÅRETS KASSAFLÖDE					
Likvida medel vid årets början		84	132	84	132
Likvida medel vid årets slut		132	216	132	215

BALANSRÄKNING

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN		
	NOT	UTFALL 2022	UTFALL 2023	UTFALL 2022	UTFALL 2023
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	17	24	33	24	33
Materiella anläggningstillgångar	18	8 019	9 156	8 122	9 260
<i>Mark, byggnader och tekniska anläggningar</i>		7 450	8 468	7 583	8 601
<i>Maskiner och inventarier</i>		569	688	539	659
Övriga materiella anläggningstillgångar		---	---	---	---
Finansiella anläggningstillgångar	19	128	127	158	157
Summa anläggningstillgångar		8 171	9 316	8 304	9 450
Bidrag till infrastruktur	20	214	200	214	200
Summa bidrag till infrastruktur		214	200	214	200
Omsättningstillgångar					
Förråd m.m.		63	74	63	73
Fordringar	21	1 459	1 342	1 423	1 322
Kortfristiga placeringar	22	6 325	6 717	6 325	6 717
Kassa och bank	23	132	216	132	215
Summa omsättningstillgångar		7 979	8 349	7 943	8 327
SUMMA TILLGÅNGAR		16 364	17 865	16 461	17 977
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	24				
Årets resultat		-731	-958	-753	-961
Resultatutjämningsreserv		911	511	911	511
Övrigt eget kapital		4 257	4 031	4 220	3 867
Summa eget kapital		4 437	3 584	4 378	3 417
Avsättningar					
Avsättningar till pensioner och liknande förpliktelser	25	4 141	4 936	4 140	4 935
Andra avsättningar	26	10	15	4	8
Summa avsättningar		4 151	4 951	4 144	4 943
Skulder					
Långfristiga skulder	27	4 285	6 172	4 285	6 172
Kortfristiga skulder	28	3 491	3 291	3 652	3 445
Summa skulder		7 776	9 463	7 937	9 617
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		16 364	17 998	16 459	17 977
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	29	3 449	3 506	3 449	3 506
Borgensåtaganden	30	1 502	1 440	1 502	1 440
Övriga ansvarsförbindelser	31				

NOTER

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023
NOT 1. PATIENT-, TRAFIKANT OCH ANDRA AVGIFTER				
Biljettintäkter, trafiken	107	122	107	122
Patientavgifter	330	345	147	155
Övriga avgifter	5	5	4	5
Summa	442	472	258	282

NOT 2. FÖRSÄLJNING HÄLSO- OCH SJUKVÅRD				
Försäljning hälso- o sjukvård	622	822	622	821
Försäljning av sjukvårdstjänster	413	422	413	422
Försäljning av verksamhet inom habilitering och hjälpmedel	85	85	85	85
Summa	1 120	1 329	1 120	1 328

NOT 3. FÖRSÄLJNING INOM REGIONAL VERKSAMHET				
Försäljning inom kulturområdet	1	1	1	1
Försäljning av trafik	441	429	441	429
Försäljning av utbildning	73	74	73	74
Summa	515	504	515	504

NOT 4. ÖVRIGA INTÄKTER				
Bidrag från staten	1 373	875	1 312	816
Försäljning av material o varor	76	91	76	91
Försäljning av medicinska tjänster	104	115	108	119
Försäljning av andra tjänster	242	296	285	339
Övriga intäkter	35	35	34	35
Summa	1 830	1 412	1 815	1 400

NOT 5. PERSONALKOSTNADER				
Lön arbetad tid (t ex månadslön, timlön, jour, ob-tillägg)	3 931	4 137	3 727	3 945
Lön ej arbetad tid (t ex semester, sjuklön)	214	207	205	197
Pensionskostnader	644	990	644	990
Arbetsgivaravgifter	1 448	1 597	1 358	1 473
Kompetensutveckling	112	107	108	104
Övriga personalkostnader (t ex arvoden, friskvård)	128	102	119	96
Inhyrd personal	393	367	393	367
Summa	6 870	7 507	6 554	7 172

NOT 6. KÖPT VERKSAMHET				
Köp utomlänsvård	1 104	1 362	1 102	1 362
Köp övrig hälso- och sjukvårdsverksamhet	1 277	1 483	1 277	1 483
Köp av tandvårdsverksamhet	14	14	241	259
Köp av verksamhet regional utveckling	804	783	804	783
Verksamhetsanknutna tjänster	624	516	608	494
Summa	3 823	4 158	4 032	4 381

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023
NOT 7. LÄKEMEDEL				
Receptläkemedel	959	1 020	959	1 020
Rekvisitionsläkemedel	275	293	275	293
Läkemedelssubventioner	8	10	8	10
Övriga läkemedel	39	45	38	44
Summa	1 281	1 368	1 280	1 367

NOT 8. LOKALKOSTNADER				
Lokalhyror inkl markhyror	86	89	86	87
Energi, bränsle och vatten	92	102	91	101
Fastighetservice	22	19	21	17
Reparation, underhåll av fastigheter och lokaler	92	158	92	155
Summa	292	368	290	360

NOT 9. ÖVRIGA KOSTNADER				
Sjukvårdsmaterial	331	351	312	327
Förbruknings- invent o mtrl	284	314	272	298
Hjälpmedel	176	203	176	203
Tele, post o IT-tjänster	244	276	242	275
Sjukresor, transp o fordonstst	150	154	149	153
Livsmedel, material & varor	77	94	77	94
Övriga lämnade bidrag o gåvor	83	86	83	86
Försäkringar o övr riskkostnad	83	72	82	71
Reparation och underhåll	79	89	67	77
Övriga kostnader	193	222	188	216
Skattekostnad	2	4	---	---
Summa	1 702	1 865	1 648	1 800

NOT 10. AVSKRIVNINGAR				
Byggnader, markanläggningar	299	376	302	376
Maskiner och inventarier	156	160	147	153
Summa	455	536	449	529

NOT 11. SKATTEINTÄKTER				
Preliminär skatt	7 176	7 641	7 176	7 641
Prognos slutavräkning innevarande år	204	139	204	139
Justeringspost av skatteintäkter fg år	58	48	58	48
Summa	7 438	7 828	7 438	7 828

NOT 12. INKOMST- OCH KOSTNADSUTJÄMNING				
Inkomstutjämningsbidrag	1 755	1 862	1 755	1 862
Kostnadsutjämningsbidrag/avgift	195	264	195	264
Regleringsbidrag/avgift	198	129	198	129
Summa	2 148	2 255	2 148	2 255

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023
NOT 13. GENERELLA STATSBIDRAG				
Bidrag för läkemedelsförmånen	1 010	1 053	1 010	1 053
Tillfälligt stöd för finansiering	3	---	3	---
Summa	1 013	1 053	1 013	1 053
NOT 14. FINANSIELLA INTÄKTER				
Orealiserad värdestegring finansiella oms tillgångar	50	249	50	249
Utdelningar på aktier och andelar	50	45	57	59
Ränteintäkter	5	6	5	6
Resultat vid försäljning av finansiella tillgångar	62	265	62	265
Övriga finansiella intäkter	35	33	35	33
Summa	202	598	209	612
NOT 15. FINANSIELLA KOSTNADER				
Orealiserad värdeminskning finansiella oms tillgångar	964	20	964	20
Räntekostnader	71	176	71	183
Resultat vid försäljning av finansiella tillgångar	-120	6	-120	6
Övriga finansiella kostnader	4	---	4	---
Summa	919	202	919	209
NOT 16. JUSTERING FÖR EJ LIKVIDITETSPÅVERKANDE POSTER				
Justering för av- och nedskrivningar/utrangeringar	460	539	450	531
Justering för gjorda avsättningar	273	800	273	799
Justering realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar	-1	---	-1	---
Upplösning av bidrag till infrastruktur	14	14	14	14
Intäktsförda inv bidrag	-7	-1	-6	-1
Intäktsförda ej likvida återinvesteringar	-39	-38	-39	-38
Orealiserade värdeförändringar kortfristiga placeringar	914	-229	914	-229
Övrigt	6	-35	5	---
Summa	1 620	1 050	1 610	1 076

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023
NOT 17. IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Förvärvade immateriella tillgångar				
Ingående anskaffningsvärde	15	24	15	24
Nyanskaffningar	9	9	9	9
Försäljningar och utrangeringar	---	---	---	---
Utgående anskaffningsvärde	24	33	24	33
Ingående ack avskrivning enligt plan				
Ingående ack avskrivning enligt plan	-1	0	-1	0
Årets avskrivningar	---	---	---	---
Försäljningar och utrangeringar	1	---	1	---
Utgående ack avskrivningar	0	0	0	0
Summa bokfört värde	24	33	24	33
NOT 18. MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR				
Mark och byggnader				
Ingående anskaffningsvärde	9 917	11 288	9 829	11 425
Nyanskaffningar	1 612	1 449	1 611	1 449
Omflyttningar	-15	-56	-15	-56
Försäljningar och utrangeringar	-90	---	---	---
Justering för internvinst	-136	---	---	---
Utgående anskaffningsvärde	11 288	12 681	11 425	12 818
Ingående ack avskrivning enligt plan				
Ingående ack avskrivning enligt plan	-3 606	-3 838	-3 542	-3 842
Årets avskrivningar	-305	-375	-302	-375
Justering för internvinst	4	---	---	---
Försäljningar och utrangeringar	69	---	2	---
Utgående ack avskrivningar enligt plan	-3 838	-4 213	-3 842	-4 217
Summa bokfört värde	7 450	8 468	7 583	8 601
Därav finansiell leasing				
Därav finansiell leasing	585	568	585	568
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod, år				
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod, år	25	25	25	25
Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärde	1 726	1 822	1 578	1 732
Nyanskaffningar	221	225	214	218
Omflyttningar	15	60	15	60
Försäljningar och utrangeringar	-140	-23	-75	-21
Utgående anskaffningsvärde	1 822	2 084	1 732	1 989

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023
NOT 18. FORTSÄTTNING				
Ingående ack avskrivning enligt plan	-1 230	-1 253	-1 117	-1 193
Årets avskrivningar	-154	-163	-147	-155
Försäljningar och utrangeringar	131	20	71	18
Utgående ack avskrivningar enligt plan	-1 253	-1 396	-1 193	-1 330
Summa bokfört värde	569	688	539	659
Därav finansiell leasing			0	2
Bedömd genomsnittlig nyttjadesperiod, år	11	12	11	12
Summa materiella anläggningstillgångar	8 019	9 156	8 122	9 260

NOT 19. FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Aktier och andelar

Vita Huset i Nyköping AB	---	---	30	30
Kommuninvest Ek Förening	65	65	65	65
LÖF	40	40	40	40
Övriga aktier och andelar	3	3	3	3
Summa aktier och andelar	108	108	138	138

Långfristiga fordringar

Svenskt Ambulansflyg*	20	19	20	19
Summa långfristiga fordringar	20	19	20	19

Summa finansiella anläggningstillgångar	128	127	158	157
--	------------	------------	------------	------------

* Lånebelopp baserat på villkor i förbundsordning RF §131/17.

NOT 20. BIDRAG TILL INFRASTRUKTUR

Citybanan	214	200	214	200
Summa	214	200	214	200

Bidraget avser medfinansiering av Citybanan i Stockholm (LF §141/2009). Upplösning av bidraget (resultatföring) påbörjades 2013 och sker under 25 år.

NOT 21. KORTFRISTIGA FORDRINGAR

Kundfordringar	337	397	330	392
Diverse kortfristiga fordringar	370	290	318	276
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	752	655	775	654
Summa	1 459	1 342	1 423	1 322

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023
NOT 22. KORTFRISTIGA PLACERINGAR				
Aktier och andelar	4 172	4 997	4 172	4 997
Obligationer	2 153	1 720	2 153	1 720
Summa	6 325	6 717	6 325	6 717

Därav

Placeringstillgångar, pensionsmedel

Aktiefonder	3 337	4 072	3 337	4 072
Ränteförvaltning	2 128	1 720	2 128	1 720
Strukturerade produkter	25	---	25	---
Alternativa placeringar	835	925	835	925
Summa placeringstillgångar, pensionsmedel	6 325	6 717	6 325	6 717
Övriga kortfristiga placeringar	---	---	---	---
Summa	6 325	6 717	6 325	6 717

NOT 23. KASSA OCH BANK

Kassa	---	---	---	---
Bank	132	216	132	215
Summa	132	216	132	215

Regionen har tillsammans med koncernföretagen gemensam checkräkningskredit på 1 000 mnkr. Krediten var per 2023-12-31 utnyttjad med 157 mnkr.

NOT 24. EGET KAPITAL

Årets resultat	-731	-958	-753	-961
Resultatutjämningsreserv	911	511	911	511
Övrigt eget kapital	4 257	4 031	4 220	3 867
Summa	4 437	3 584	4 378	3 417

Eget kapital har följande uppdelning per nämnd:

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalsskolan	153	93
-därav primärvård	60	8
-därav Regionsjukhuset Karsudden	30	26
-därav Dammsdal	63	59
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	83	87
-därav Hjälpmedelscentralen	13	13
-därav FoU i Sörmland	22	24
-därav länsgemensamt stöd inkl vård- och omsorgscollege	48	50
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet	45	44
Regionala utvecklingsnämnden	57	66
Patientnämnden	12	15
Regionstyrelsen	4 028	3 112
Summa	4 378	3 417

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023
NOT 25. AVSÄTTNINGAR TILL PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE				
Ingående avsättning	3 873	4 141	3 871	4 140
Pensionsutbetalningar	-76	-91	-76	-91
Nyintjänad pension	215	413	215	413
Nya särskilda avtalspensioner	---	---	---	---
Ränte- och basbelopps-uppräknningar	77	326	77	326
Förändring av löneskatt	53	156	53	156
Övrigt	-1	-9	---	-9
Utgående avsättning	4 141	4 936	4 140	4 935
<i>därav</i>				
Pensioner	3 331	3 971	3 330	3 970
Avtals- och visstidspensioner	2	2	2	2
Löneskatt	808	963	808	963
Summa	4 141	4 936	4 140	4 935
Uppgift om aktualiseringsgrad och visstidsförordnanden finns i not 29.				
NOT 26. ANDRA AVSÄTTNINGAR				
Uppskjutna skatter	6	7	---	---
Avgångsersättning enl PBF*	4	3	4	3
Skogsvårdsplan **	---	5	---	5
Summa	10	15	4	8
* Avtalad ersättning enligt pensionsreglemente. Utbetalning under fem år med start 2022-11-01.				
** Beräknade utgifter för åtgärder enligt skogsvårdsplan för Nynäs och Ökna 2023-2025.				
NOT 27. LÅNGFRISTIGA SKULDER				
Lån i bank	3 620	5 520	3 620	5 520
Långfristig leasingskuld	655	644	655	644
Förutbetalda investeringsbidrag*	10	8	10	8
Summa	4 285	6 172	4 285	6 172
*Förutbetalda investeringsbidrag ingående värde	11	10	11	10
Nya investeringsbidrag under året	5	---	5	---
Resultatförda investeringsbidrag	-6	-2	-6	-2
Summa förutbetalda investeringsbidrag	10	8	10	8
Återstående antal år, snitt	12	12	12	12

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023
NOT 28. KORTFRISTIGA SKULDER				
Leverantörsskulder	984	978	977	947
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	97	100	92	96
Upplupna löner och semesterlöner	369	377	358	367
Kortfristig del av långfristiga skulder	600	600	600	600
Övriga kortfristiga skulder	602	205	571	443
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	839	1 031	1 054	992
<i>därav</i>				
sociala avgifter	363	410	339	381
förutbetalda skatteintäkter	---	---	---	---
avgiftsbestämd ålderspension	185	189	176	182
Summa	3 491	3 291	3 652	3 445
NOT 29. PENSIONS FÖRPLIKTELSE SOM INTE HAR TAGITS UPP BLAND SKULDERNA ELLER AVSÄTTNINGARNA				
Ingående ansvarsförbindelse	3 579	3 449	3 579	3 449
Pensionsutbetalningar	-181	-195	-181	-195
Ränte- och basbelopps-uppräknningar	81	236	81	236
Förändring av löneskatt	-26	11	-26	11
Övrigt	-4	5	-4	5
Summa pensionsförpliktelser	3 449	3 506	3 449	3 506
<i>därav</i>				
Pensionsskuld (intjänad före 1998)	2 773	2 819	2 773	2 819
Särskild löneskatt	673	684	673	684
Övriga pensionsförpliktelser inklusive löneskatt	3	3	3	3
Summa	3 449	3 506	3 449	3 506
Övriga upplysningar avseende pensioner				
Aktualiseringsgrad, %	97	97	97	97
Antal förtroendevalda med rätt till visstidspension	3	4	3	4
Antal anställda med rätt till visstidspension	---	---	---	---

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023

NOT 30. BORGENSÄTAGANDEN

Region Sörmland har i april 2013 beslutat ingå borgen såsom för egen skuld för Folkandvården Sörmland AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 30 mnkr, jämte löpande ränta och kostnader. För detta ska bolaget betala marknadsmässig borgensavgift till regionen enligt av SKR framtagen beräkningsmodell. Folkandvården Sörmland AB:s låneförpliktelser uppgår per 2023-12-31 till 0 mnkr.

I samband med att Region Sörmland bildades den 1 januari 2019 beslutades om att den proprieborgen för inköp av tåg och högvärdeskomponenter som Kommunalförbundet Sörmlands Kollektivtrafikmyndighet och Södermanlands kommuner tidigare ingått nu ensamt ska bäras av Regionen (§ 69/18 punkt 5.1.9 i bilaga "Överenskommelse om kollektivtrafik i Södermanlands län). Högsta belopp för borgen (borgenstak) är 2 820 mnkr. Per 2023-12-31 är borgen utnyttjad till 1 440 mnkr.

NOT 31. ÖVRIGA ANSVARSFÖRBINDELSER

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Region Sörmlands ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551 907,4 mnkr och totala tillgångar till 562 022,7 mnkr. Region Sörmlands andel av de totala förpliktelserna uppgick till 6 575,2 mnkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 6 712,6 mnkr.

Regionen ansvarar som delägare i Patientförsäkringen LÖF för bolagets förbindelser till ett belopp motsvarande 10 gånger den premie Region Sörmland har att erlägga för vart år som förlust har uppkommit i patientförsäkringen. År 2023 uppgick premien till 39,6 mnkr.

Finansiella leasingavtal

Finansiella leasingavtal redovisas i huvudsak inom fastighetsområdet. Vårdcentraler/vårdlokaler och folkandvårdslokaler utgör den största kategorin både till antal och avtalsvärde.

Fastigheter

Totala minimileaseavgifter	978,7
Nuvärde minimileaseavgifter	675,3
Därav förfall inom 1 år	38,9
Därav förfall inom 1-5 år	136,6
Därav förfall senare än 5 år	499,8
<u>Maskiner och inventarier</u>	
Totala minimileaseavgifter	1,8
Nuvärde minimileaseavgifter	1,6
Därav förfall inom 1 år	0,2
Därav förfall inom 1-5 år	1,4
Därav förfall senare än 5 år	0

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023

NOT 31. FORTSÄTTNING

Icke uppsägningsbara operationella leasingavtal

Fastigheter

Med förfall inom 1 år	15,6
Med förfall inom 1-5 år	44,6
Med förfall senare än 5 år	33,5

Maskiner och inventarier

Med förfall inom 1 år	9,5
Med förfall inom 1-5 år	7,6
Med förfall senare än 5 år	0

NOT 32. UPPLYSNING AV UPPRÄTTADE SÄRREDOVISNINGAR

Särredovisning har upprättats för tandvårdsverksamheten enligt en modell gemensam för samtliga regioner och som har tillkommit för att göra det möjligt att utläsa att verksamheten inom folkandvården bedrivs konkurrensneutralt. Särredovisningen finns diarieförd tillsammans med regionens årsredovisning.

NOT 33. UPPLYSNING AV KOSTNADER FÖR RÄKENSKAPSREVISION

Räkenskapsrevision är den sammanlagda kostnaden för Region Sörmlands revisorers granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning. För 2023 uppgår den totala kostnaden för räkenskapsrevisionen till 0,9 mnkr, se tabellen nedan.

Eget revisionskontor	-0,5	-0,6
Förtroendevalda revisorer	-0,1	-0,1
Konsult upphandlad årsavtal	-0,2	-0,2
Totalt kostnad för räkenskapsrevision	-0,8	-0,9

NOT 34. UPPLYSNINGAR DRIFTS- OCH INVESTERINGSREDOVISNINGENS UPPBYGGNAD

Drifts- och investeringsredovisningens uppbyggnad

Regionfullmäktige tilldelar i driftsbudgeten respektive nämnd en nettoram för budgetåret samt en planerad ram för de kommande två åren. Tilläggsanslag under budgetåret kan beslutas av fullmäktige.

Driftredovisningens intäkter och kostnader ska spegla respektive nämnds och verksamhets ekonomiska relationer till sin omvärld, där de andra nämnderna och verksamheterna utgör en del av omvärlden. Det innebär att jämfört med resultaträkningens intäkter och kostnader, som endast innehåller regionexterna poster, har driftredovisningen påförts även regioninterna poster, såsom köp och försäljning mellan nämnder och verksamheter.

För investeringar tilldelar fullmäktige nämnderna eller i vissa fall divisioner anslag som binds på varje enskild investeringstyp om de är större än 50 tkr. Dessa ramar fördelar respektive nämnd/division efter behov.

Fastighetsinvesteringarna har en femårig planeringshorisont, där det första året utgör budgetåret och de fyra därefter följande åren utgör planeringsår. Övriga investeringar har en treårig planeringshorisont. Den beslutade totalutgiften för investeringsprojekt, vars planerade genomförandetid omfattar flera år, fördelas på anslag för budgetåret och respektive planeringsår.

MNKR	KONCERNEN		REGIONEN	
	2022	2023	2022	2023

NOT 34. FORTSÄTTNING

Positiva och negativa budgetavvikelser i investeringsprojekt överförs till kommande års investeringsbudget, så länge projektet pågår. Ej förbrukade investeringsmedel som ingår i ramanslag överförs inte som tilläggsanslag i nästa års budget.

Väsentliga internredovisningsprinciper

Personalomkostnadspålägg har beräknats med 52,09 %. Internräntan har beräknats enligt SKR:s förslag med 1,25 % på bokfört värde.

Kostnader för administrativa stödfunktioner samt IT fördelas till de verksamheter som använder tjänsterna och systemen. Internhyra för lokaler fördelas utifrån andel yta. För de strategiska lokalerna utgår en hyreskompensation i de fall hyran blir dyrare än utgångsläget. Kostnader för övriga interna tjänster fördelas utifrån olika fördelningsnycklar.

DRIFTREDOVISNING

MNKR	VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD				SKATTER BIDRAG FINANS	TOTALT		BUD- GET- AVVIK 2023
	INTÄKTER		KOSTNADER			2022	2023	
VERKSAMHETER	2022	2023	2022	2023				
REGIONSTYRELSEN	5 667	5 352	-15 945	-17 043	-24	-10 278	-11 715	-941
Division kirurgi	459	351	-3 428	-3 889	0	-2 969	-3 538	-491
Division medicin	303	209	-2 839	-3 058	0	-2 536	-2 849	-272
Division medicinsk service	786	793	-1 167	-1 278	0	-381	-485	-76
Div. psykiatri och funktionshinder	108	69	-932	-999	0	-824	-930	-25
Div.gem. inkl divisionsledning	728	680	-884	-868	-3	-156	-191	-67
Hälsoval	837	1 031	-2 609	-2 898	0	-1 772	-1 867	-11
Tandvård	14	15	-240	-258	0	-226	-243	6
Övrig hälso- och sjukvård	988	527	-1 355	-1 097	0	-367	-570	-107
Kollektivtrafik	0	0	-229	-226	0	-229	-226	120
Regiondirektörens staber	110	116	-353	-367	0	-243	-251	9
Regionservice	974	1 198	-1 167	-1 352	-28	-193	-182	1
Region Sörmland IT	315	344	-303	-344	0	12	0	0
Regiongemensamt	45	19	-439	-409	7	-394	-383	-28
NÄMNDEN FÖR PRIMÄRVÅRD, RÄTTSPSYKIATRI OCH DAMMSDALSKOLAN	1 506	1 559	-1 499	-1 615	-4	7	-60	-43
Primärvård	1 029	1 053	-1 026	-1 106	1	3	-52	-46
Regionsjukhuset Karsudden	382	411	-377	-409	-6	5	-4	5
Dammsdalskolan	95	95	-96	-100	1	-1	-4	-2
ÖVRIGA NÄMNDER								
Inköpsnämnden	48	53	-48	-53	0	0	0	0
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet	233	238	-374	-390	0	-141	-152	2
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	273	307	-247	-302	0	26	5	14
Patientnämnden	3	3	-5	-5	0	-2	-2	4
Regionala utvecklingsnämnden	934	886	-1 118	-1 080	0	-184	-194	21
Revision	0	0	-5	-5	0	-5	-5	1
Eliminering regioninterna poster m.m.	-4 956	-4 884	4 988	4 884	28	32	28	28
Verksamhetens nettokostnad	3 708	3 514	-14 253	-15 609	0	-10 545	-12 095	-914
Skatterint. utjämn. o gen. statsbidr					11 136	10 599	11 136	312
Verksamhetens resultat	3 708	3 514	-14 253	-15 609	11 136	54	-959	-602
Finansiella intäkter och kostnader					-2	-807	-2	41
ÅRETS RESULTAT	3 708	3 514	-14 253	-15 609	11 134	-753	-961	-561

INTÄKTER OCH KOSTNADER 2020-2022, INTERNT - EXTERNT

MNKR	UTFALL 2021	UTFALL 2022	UTFALL 2023	BUDGET 2023	BUDGET AVVIK 2023	% ÖKNING 2022-2023
Division Kirurgi						
Intäkter, interna	433	363	257	116	141	-29,2
Intäkter, externa	84	96	94	98	-4	-2,1
Personalkostnader	-1 431	-1 449	-1 644	-1 381	-263	13,5
Övriga kostnader, interna	-672	-716	-781	-726	-55	9,1
Övriga kostnader, externa	-1 151	-1 263	-1 464	-1 154	-310	15,9
Finansnetto	0	0	0	0	0	0,0
Summa	-2 737	-2 969	-3 538	-3 047	-491	
Division Medicin						
Intäkter, interna	297	205	110	51	59	-46,3
Intäkter, externa	97	98	99	89	10	1,0
Personalkostnader	-1 119	-1 126	-1 177	-1 002	-175	4,5
Övriga kostnader, interna	-800	-721	-758	-730	-28	5,1
Övriga kostnader, externa	-957	-992	-1 123	-985	-138	13,2
Finansnetto	0	0	0	0	0	0,0
Summa	-2 482	-2 536	-2 849	-2 577	-272	
Division Medicinsk service						
Intäkter, interna	702	739	745	736	9	0,8
Intäkter, externa	43	47	48	51	-3	2,1
Personalkostnader	-712	-763	-836	-793	-43	9,6
Övriga kostnader, interna	-194	-218	-238	-211	-27	9,2
Övriga kostnader, externa	-182	-186	-204	-192	-12	9,7
Finansnetto	0	0	0	0	0	0,0
Summa	-343	-381	-485	-409	-76	
Division Psykiatri och funktionshinder						
Intäkter, interna	48	69	33	1	32	-52,2
Intäkter, externa	31	39	36	32	4	-7,7
Personalkostnader	-594	-607	-639	-638	-1	5,3
Övriga kostnader, interna	-143	-150	-164	-150	-14	9,3
Övriga kostnader, externa	-180	-175	-196	-150	-46	12,0
Finansnetto	0	0	0	0	0	0,0
Summa	-838	-824	-930	-905	-25	
Hälsoval						
Intäkter, interna	115	96	77	42	35	-19,8
Intäkter, externa	897	741	954	719	235	28,7
Personalkostnader	0	0	0	0	0	0,0
Övriga kostnader, interna	-1 062	-1 076	-1 121	-1 114	-7	4,2
Övriga kostnader, externa	-1 629	-1 533	-1 777	-1 503	-274	15,9
Finansnetto	0	0	0	0	0	0,0
Summa	-1 679	-1 772	-1 867	-1 856	-11	

MNKR	UTFALL 2021	UTFALL 2022	UTFALL 2023	BUDGET 2023	BUDGET AVVIK 2023	% ÖKNING 2022-2023
Primärvården						
Intäkter, interna	995	1 011	1 035	1 047	-12	2,4
Intäkter, externa	20	18	18	24	-6	0,0
Personalkostnader	-716	-749	-806	-791	-15	7,6
Övriga kostnader, interna	-196	-202	-218	-207	-11	7,9
Övriga kostnader, externa	-74	-75	-82	-79	-3	9,3
Finansnetto	0	0	1	0	1	0,0
Summa	29	3	-52	-6	-46	
Regionsjukhuset Karsudden						
Intäkter, interna	102	116	137	105	32	18,1
Intäkter, externa	239	266	274	278	-4	3,0
Personalkostnader	-256	-278	-307	-295	-12	10,4
Övriga kostnader, interna	-35	-39	-47	-35	-12	20,5
Övriga kostnader, externa	-66	-55	-55	-56	1	0,0
Finansnetto	-6	-5	-6	-6	0	20,0
Summa	-22	5	-4	-9	5	
Dammsdalskolan						
Intäkter, interna	0	0	0	0	0	0,0
Intäkter, externa	95	95	95	109	-14	0,0
Personalkostnader	-70	-73	-69	-87	18	-5,5
Övriga kostnader, interna	-17	-17	-25	-17	-8	47,1
Övriga kostnader, externa	-7	-7	-6	-8	2	-14,3
Finansnetto	1	1	1	1	0	0,0
Summa	2	-1	-4	-2	-2	
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård						
Intäkter, interna	152	168	188	107	81	11,9
Intäkter, externa	111	105	119	128	-9	13,3
Personalkostnader	-55	-59	-70	-69	-1	18,6
Övriga kostnader, interna	-12	-17	-27	-12	-15	58,8
Övriga kostnader, externa	-173	-171	-205	-163	-42	19,9
Finansnetto	0	0	0	0	0	0,0
Summa	23	26	5	-9	14	
Regionala utvecklingsnämnden						
Intäkter, interna	339	271	234	305	-71	-13,7
Intäkter, externa	567	663	652	684	-32	-1,7
Personalkostnader	-96	-102	-115	-120	5	12,7
Övriga kostnader, interna	-11	-12	-15	-13	-2	25,0
Övriga kostnader, externa	-983	-1 002	-950	-1 072	122	-5,2
Finansnetto	-2	-2	0	1	-1	-100,0
Summa	-186	-184	-194	-215	21	

MNKR	UTFALL 2021	UTFALL 2022	UTFALL 2023	BUDGET 2023	BUDGET AVVIK 2023	% ÖKNING 2022-2023
Kultur, utbildning och friluftsvksamhet						
Intäkter, interna	18	13	13	7	6	0,0
Intäkter, externa	199	220	225	212	13	2,3
Personalkostnader	-202	-194	-202	-200	-2	4,1
Övriga kostnader, interna	-53	-56	-58	-58	0	3,6
Övriga kostnader, externa	-95	-124	-130	-115	-15	4,8
Finansnetto	0	0	0	0	0	0,0
Summa	-133	-141	-152	-154	2	
Regiondirektörens staber, Regionservice, Region Sörmland IT, Inköpsnämnden, Patientnämnden samt Revision						
Intäkter, interna	1 214	1 279	1 531	1 236	295	19,7
Intäkter, externa	168	171	184	356	-172	7,6
Personalkostnader	-670	-709	-786	-786	0	10,9
Övriga kostnader, interna	-124	-128	-133	-126	-7	3,9
Övriga kostnader, externa	-967	-1 024	-1 208	-1 107	-101	18,0
Finansnetto	-20	-20	-28	-28	0	40,0
Summa	-399	-431	-440	-455	15	
Regionstyrelsens övriga verksamheter						
<i>Divisionsgemensamt, tandvård, övrig hälso- och sjukvård, kollektivtrafik samt regiongemensamt</i>						
Intäkter, interna	725	625	526	452	74	-15,8
Intäkter, externa	1 532	1 150	716	455	261	-37,7
Personalkostnader	-654	-468	-539	-425	-114	15,2
Övriga kostnader, interna	-1 800	-1 583	-1 281	-806	-475	-19,1
Övriga kostnader, externa	-1 179	-1 088	-1 039	-1 246	207	-4,5
Finansnetto	26	24	32	33	-1	33,3
Summa	-1 350	-1 340	-1 585	-1 537	-48	
Summa nettokostnad	-10 114	-10 545	-12 095	-11 181	-914	

INVESTERINGSREDOVISNING

Under 2023 uppgick regionens totala investeringar till 1 657 mnkr, vilket är 31 mnkr lägre än budget. I tabellen nedan framgår fördelningen av regionens genomförda investeringar samt budget för 2023.

Fördelning av årets investeringar

MNKR	UTFALL 2019	UTFALL 2020	UTFALL 2021	UTFALL 2022	UTFALL 2023	BUDGET 2023	AVVIK
Fastigheter	783	970	1 284	1 534	1 421	1 425	4
Hållbarhet					5	35	30
Strategisk IT	14			9	9	14	5
Övrig IT	48	30	11	8	19	22	3
Hjälpmedel, regionen	26	22	21	25	29	19	-10
Hjälpmedel, kommunala	15	11	13	14	17	14	-3
Strategisk investering medicinskteknisk utrustning			1	26	58	8	-50
Fortlöpande medicinteknisk och övrig utrustning	115	86	94	142	99	151	52
Summa investeringar exklusive finansiell leasing	1 001	1 119	1 424	1 758	1 657	1 688	31
Finansiell leasing				77	24	0	-24
Totalt	1 001	1 119	1 424	1 835	1 681	1 688	7

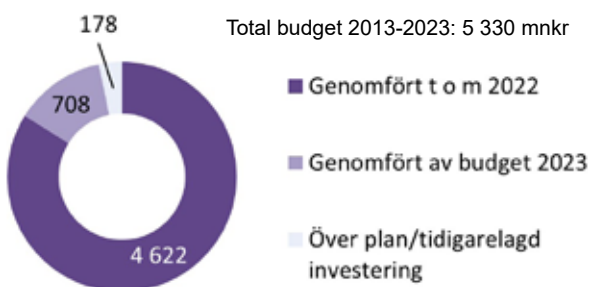
Fastigheter

En hög inflation påverkar även regionens investeringar och i synnerhet pågående bygginvesteringar. Regionen är inne i en intensiv byggeriod där de så kallade strategiska fastighetsinvesteringarna når sin topp 2023 varför bland annat kraftigt ökade priser på byggmaterial slår hårt.

Strategiska investeringar

Utgångspunkten är att de strategiska fastighetsinvesteringarna ska möjliggöra nya arbetssätt, leda till ökad effektivitet samt trygga den långsiktiga utvecklingen av hälso- och sjukvården och regionens övriga verksamheter.

Strategiska fastighetsinvesteringar 2013-2023

Utfallet 2023 blev 886 mnkr vilket är 32 mnkr högre än budget. Skillnaden beror främst på en högre prisnivå och tidsförskjutningar i byggarbetet.

Utfallet 2022 blev 80 mnkr högre än beräknat vid tidpunkten för budgetering av 2023 års strategiska investeringar. Därav en ackumulerad skillnad på 178 mnkr som framgår av diagrammet strategiska fastighetsinvesteringar 2013-2023.

Avslutade projekt

I april överlämnades hus N54 på Nyköpings lasarett (NLN) till Region Sörmland. I maj genomfördes öppet hus för samtliga medarbetare, cirka 500 besökare fick möjlighet att se och informeras av verksamheterna under två dagar. I december togs hus N54 och N3 i drift på Nyköpings lasarett. Först ut att starta upp verksamheten var urologimottagningen och kort därefter den nya operationsavdelningen inklusive den steriltekniska enheten. Första patienterna opererades i nya operationssalar den 5 december. Driftsättning av resterande verksamheter planeras under våren 2024.

Övriga avslutade strategiska fastighetsprojekt under 2023 är hänförliga till Kullbergsska sjukhuset (KSK) och avser ett flertal hus och verksamheter vilket framgår av tabellen strategiska fastighetsinvesteringar - färdigställda projekt.

I januari flyttade hjärt- och medicinavdelningen på Kullbergsska sjukhuset in i ny- och ombyggda lokaler i hus K21 samt K5. Det innebär bland

Nyköpings lasarett. Bild från en av de nybyggda operationssalarna i hus N54. På väggen i operationssalen kan man se en bild med Sörmlandsmotiv.

annat att antalet enkelrum på sjukhuset har ökat och gällande krav kring arbetsmiljö och hygien tillgodoses. Kullbergsska sjukhuset är nu inne i slutfasen av de ombyggnationer som har relation till de strategiska investeringarna. I september invigdes den nyrenoverade sängtvätten samt lokaler som används till stödfunktioner för vårdens verksamheter bland annat träningslokaler, samtalrum och hjälpmedelsförråd i hus K6. Därefter, den 23 november invigde medicinmottagningen sina nyrenoverade lokaler.

I genomsnitt blev de avslutade projekten 8 % dyrare än budgeterat. Byggkostnaderna de senaste två åren har ökat kraftigt när inflationsökningen slagit hårt mot materialkostnaderna som ökat med cirka 25 % sedan 2021.

Mälarsjukhuset hus E62, våren 2023. Den triangelformade delen av huset är entré till nya akutmottagningen.

Strategiska fastighetsinvesteringar - färdigställda projekt

STRATEGISKA FASTIGHETS- INVESTERINGAR MNKR	UTGIFTER FRÅN PROJEKTENS START				VARAV ÅRETS INVESTERINGAR		
	ÅRETS FÄRDIGSTÄLLDA PROJEKT PER 2023-12-31	BUDGET	ACK UTFALL	AVVIK- ELSE	%	BUDGET	UT- FALL
N54 Akut- och operationshus NLN	458	469	-11	-2%	28	-121	149
Vårdplatsenhet hus K5 plan 6 KSK	42	44	-2	-5%	0	3	-3
Medicinsk mottagning K5 plan 5 KSK	30	44	-14	-47%	0	3	-3
Entré hus K2 KSK	22	29	-7	-32%	0	0	0
Ombyggnation dagsjukvård akut hus K1 KSK	27	46	-19	-70%	0	0	0
Ombyggnation vårdplatsenhet (Elektiv) hus K5 plan 4 KSK	30	3	27	90%	0	3	-3
Ögonmottagningen KSK	21	37	-16	-76%	0	31	-31
Ombyggnation akutmottagning hus K3 KSK	37	39	-2	-5%	0	0	0
FS473 KSK, Hus K5, Fläktrum	12	20	-8	-67%	0	1	-1
Avslutade projekt före årets ingång					0	-8	-8
TOTALT	679	731	-52	-8%	28	-88	100

Regionstyrelsens ordförande Christoffer Öqvist och förvaltare Mathias Hjelte tar emot den symboliska nyckeln till hus N54 från NCC byggförvaltning.

Pågående projekt

Planering och arbete med de strategiska fastighetsinvesteringarna fortgår enligt plan.

Det byggprojekt som nu återstår på Kullbergsska sjukhuset är en mindre anpassning fört kliniskt träningscentrum.

Den pågående nybyggnationen av hus E62 på Mälarsjukhuset (MSE) fortskrider. En viss försening

har aviserats, vilket innebär att vårdbyggnaden kommer att överlämnas till regionen i augusti 2025.

Robusthetsinvesteringar

En fjärdedel av robusthetsprojekten är avslutade. Såväl avslutade som pågående robusthetsinvesteringar, gällande reservkraft, påverkas av de kraftiga prisökningarna inom byggsektorn. Bland avslutade projekt kan nämnas installation av ny oljetanksbyggnad.

Strategiska fastighetsinvesteringar - pågående projekt

STRATEGISKA FASTIGHETS- INVESTERINGAR MNKR	UTGIFTER FRÅN PROJEKTENS START				VARAV ÅRETS INVESTERINGAR		
	PÅGÅENDE PROJEKT PER 2023-12-31	BUDGET	ACK UTFALL	ÅTERSTÅR (BU)	%	BUDGET	UTFALL
Nybyggnation akut och operation, hus E62	2 272	2 238	34	1%	788	960	-172
Projektering	24	0	24	100%	-1	14	-15
TOTALT	2 296	2 238	58	3%	787	974	-187

Robusthetsinvesteringar - avslutade projekt

ROBUSTHETSINVESTERINGAR MNKR	UTGIFTER FRÅN PROJEKTENS START				VARAV ÅRETS INVESTERINGAR		
	AVSLUTADE PROJEKT PER 2023-12-31	BUDGET	ACK UTFALL	AVVIKELSE	%	BUDGET	UTFALL
Kraftförsörjning	117	132	-15	-13%	2	16	-14
Rörpost	5	-4	9	180%	0	0	0
Laddstolpar	0	1	-1		0	0	0
Wifi	1	1	0	0%	7	0	7
TOTALT	123	130	-7	-5,7%	9	16	-7

Ombyggnation av hudmottagningen på KSK är inne i slutfasen, beräknas vara klar våren 2024.

Robusthetsinvesteringar - pågående projekt

ROBUSTHETSINVESTERINGAR MNKR	UTGIFTER FRÅN PROJEKTENS START				VARAV ÅRETS INVESTERINGAR			
	PÅGÅENDE PROJEKT PER 2023-12-31	BUDGET	ACK UTFALL	ÅTERSTÅR (BU)	%	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE
Kraftförsörjning		308	274	34	11%	19	69	-50
Rörpost		65	48	17	26%	10	11	-1
Laddstolpar		5	0	5	100%	3	1	2
Wifi		46	13	33	72%	10	12	-2
TOTALT		424	335	89	21,0%	42	93	-51

Fortlöpande hyresgästanpassningar och fastighetsägarinvesteringar

Bland övriga projekt som faller under benämningen hyresgästanpassningar och fastighetsägarinvesteringar inklusive energi har återhållsamhet varit rådande under 2023, vilket innebär att utfallet blev 98 mnkr lägre än budget. Några planerade projekt har stoppats eller skjutits till kommande år i syfte att hålla nere investeringsutgifterna med anledning av ökade kostnader i pågående projekt.

Avslutade projekt

Nyköpings lasarett

Hus N3 är nu helt renoverat och ombyggt. Det överlämnades därefter till regionen under hösten.

Kullbergsga sjukhuset

Uppvakningsavdelningen har genomgått en omfattande ombyggnation i syfte att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler som är anpassade för den verksamhet som bedrivs på sjukhuset idag och framöver. Varje enskild plats uppfyller de vårdhygieniska rekommendationerna vilket gör att risken för vårdrelaterade infektioner minimeras. Den ombyggda uppvakningsavdelningen togs i bruk i slutet av februari.

I mars flyttade dagsjukvården in i sina nya lokaler i hus K1 plan 3. Lokalerna har under några år används som tillfälliga lokaler för akuten/medicinsk intermediärvårdsavdelning och uppvakningsavdelningen under deras ombyggnationer.

Mälarsjukhuset

Strålbehandling för länets medborgare sker på Mälarsjukhuset. I syfte att effektivisera strålbehandlingen har ytterligare en strålbunker byggts och tagits i bruk. Investeringen innebär en mer effektiv strålbehandling och till fler patienter än tidigare. Invigningen av strålbunkern ägde rum den 7 juni.

Dammsdal

Sedan coronapandemins start 2020 har skolan inte haft full beläggning gällande elevplatser. En direkt följd av detta är att skolans ekonomi påverkats negativt. Med detta som grund beslutade regionstyrelsen den 11 april 2023 att avbryta den planerade byggnationen av nytt elevhem. När en budget i balans uppnås och en mer stabil elevbeläggningsgrad kan påvisas kan ett nytt beslut om byggnation fattas.

Primärvård

För att minimera risken för smittspridning i samband med att patienter med misstänkt infektion söker vård har vårdcentralen Ekensberg under våren invigt två nya permanenta infektionsrum. Med denna lösning kan vårdcentralen nu separera flöden av patienter på ett patientsäkert sätt.

I maj öppnade åter distriktssköterskemottagningen i Vagnhärad. En mottagning som åter ger invånarna i Vagnhärad tillgång till en mottagning på hemorten.

Hyresgäst- och fastighetsägarinvesteringar - färdigställda projekt

HYRESGÄST- OCH FASTIGHETSÄGAR- INVESTERINGAR MNKR	UTGIFTER FRÅN PROJEKTENS START				VARAV ÅRETS INVESTERINGAR		
	ÅRETS FÄRDIGSTÄLLDA PROJEKT PER 2023-12-31	BUDGET	ACK UTFALL	AVVIKELSE %	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE
Nybyggnation MSE, hus E54 och E61 Onko- logi, Strålbunkrar inkl. sprinklertank	91	86	5	5%	0	6	-6
Bussdepå Strängnäs ny biogasanläggning	30	30	0	0%	0	0	0
Bussdepå Strängnäs byte av reningsverksanläggning	3	16	-13	-433%	0	0	0
Ombyggnation produktionskök fleximat MSE, hus E33, plan 3	8	7	1	13%	0	5	-5
Byte kylmaskin, filter MSE, hus E49	4	5	-1	-25%	4	5	-1
Vattenledningstorn MSE	2	4	-2	-100%	0	0	0
Bråklarm och kallelsesignalsystem, VC Fröslunda	0	3	-3		0	3	-3
Byte av styrsystem SAIA, MSE, hus E52 och E56	2	3	-1	-50%	0	0	0
Flexikök infektionsavd, MSE, hus E40, plan 1	1	1	0	0%	0	1	-1
Återställning av WC, exp., korridor på DC, MSE, hus E40, plan 2	1	1	0	0%	0	1	-1
Övriga mindre projekt	12	13	-1	-8%	4	4	0
SUMMA NORRA LÄNSDELEN	154	169	-15	-10%	8	25	-17
Akuttmott, Kir-och urologmott, operation, jourrum inkl IVA, NLN, hus N3 plan 1, 2 och delar av plan 3 och 4	159	216	-57	-36%	104	131	-27
Ombyggnad för medicinklinikens admin. NLN, hus N9, plan 2	59	72	-13	-22%	0	12	-12
Åtgärder brandcellstättning, NLN	27	31	-4	-15%	0	2	-2
Byte ventilation och belysning, Maskinhall, Ökna, Hus 37	19	19	0	0%	0	0	0
Dränering av hus N16, NLN	3	7	-4	-133%	0	0	0
Renovering lokaler i Region Sörmlands kansli i Nyköping	6	6	0	0%	0	0	0
Ombyggnation Uppvakningsavd, NLN, hus N1 plan 3	4	4	0	0%	0	0	0
Sekundärförråd för logistikprojek, NLN, hus N3 plan 0	4	4	0	0%	0	0	0
Smittskyddsåtgärder patientflöde, hus b3053, VC Ekensberg	2	5	-3	-150%	0	1	-1
Utbyte isbank för Fleximat, NLN, hus N4 plan 00	3	3	0	0%	0	1	-1
Övriga mindre projekt	8	12	-4	-50%	1	2	-1
SUMMA SÖDRA LÄNSDELEN	294	379	-85	-29%	105	149	-44
Ombyggnation Uppvakningsavd, KSK hus K2 plan 4	25	38	-13	-52%	9	31	-22
Ombyggnation Rehab VC Linden, KSK	17	21	-4	-24%	0	0	0
Åtgärder brandcellstättning KSK	18	21	-3	-17%	0	3	-3
Uppdatering hiss 91, KSK hus K5 plan 3	5	6	-1	-20%	2	4	-2
Ombyggnation Lab 6 Radiologkliniken, hus K4, KSK	3	5	-2	-67%	2	3	-1
Renovering hos Ortopedkliniken, hus K1 plan 6, KSK	0	4	-4		0	4	-4
Värmeramp på bussdepå i Katrineholm	0	3	-3		0	3	-3
Fönsterbyten Elevhem Dammsdal	0	2	-2		0	1	-1
iLoq Åsa Folkhögskola	1	1	0	0%	0	0	0
Omläddningsrum/duschrum bussdepå Flen	0	1	-1		0	1	-1
Övriga mindre projekt	13	4	9	69%	5	2	3
SUMMA VÄSTRA LÄNSDELEN	82	106	-24	-29%	18	52	-34
Utfall avbrutna projekt och projekt avslutade före årets ingång					36	-8	44
TOTALT	530	654	-124	-23%	167	218	-51

Pågående projekt

Regionfullmäktige fattade den 25 april beslut om ombyggnation av hus N1 plan 1 - 4 samt hus N2 plan 2 på Nyköpings lasarett. Denna ombyggnation är en förutsättning för berörda klinikers sammanhållande interna flöden samt med övriga sjukhuset. Beslutet innebär omfattande ombyggnationer för kvinnokliniken, barn- och ungdoms-

kliniken samt anestesikliniken. Med barn- och ungdomskliniken centralt placerad på sjukhuset i hus N2 plan 2 ökar förutsättningarna för säker vård med en komplett vårdkedja inkluderande bland annat intensivvårdsavdelning, operationsavdelning samt radiologi. Detta även genom att BB, förlossning samt gynekologisk slutenvård kan lokaliseras i intilliggande hus N1 plan 2.

Hyresgäst- och fastighetsägarinvesteringar - pågående projekt

HYRESGÄST- OCH FASTIGHETSÄGAR- INVESTERINGAR MNKR	UTGIFTER FRÅN PROJEKTENS START				VARAV ÅRETS INVESTERINGAR		
	PÅGÅENDE PROJEKT PER 2023-12-31	BUDGET	ACK UTFALL	ÅTERSTÅR (BU)	% BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE
Obyggnation för interventionell radiolog, lab 1	34	23	11	32%	21	16	5
Obyggnation Aktiv ortopedklinik, hus E52, MSE	7	13	-6	-86%	0	10	-10
Obyggnation för interventionell kardiolo- gisk verksamhet	43	11	32	74%	18	9	9
H1275 MSE E19 pl 16 Obyggn Ögonmott	11	11	0	0%	11	11	-1
VC City parkering	0	4	-4		0	4	-4
Obyggnation för Apoteket, hus E46 plan 3, MSE	10	4	6	60%	2	4	-2
Rematolog ändring rum, hus E19, MSE	0	3	-3		0	3	-3
Obyggnation (Djurgården), hus E23, MSE	6	2	4	67%	6	2	4
Ytskikt inredning Specialiststandvården, hus E57, plan 4, MSE	0	2	-2		0	2	-2
VC Skiftinge ombyggnation personalrum/ kontor	2	3	-1	-50%	1	3	-2
Övriga mindre projekt	117	13	104	89%	4	2	2
Projekt i planering eller vilande	125	4	121	97%	72	2	70
SUMMA NORRA LÄNSDELEN	355	93	262	74%	134	68	66
Yttre miljö mark och trafik, hus N55, NLN	25	36	-11	-44%	14	10	4
Åsidan borrhål hus N19-N25, NLN	23	25	-2	-9%	4	5	-1
Obyggnation lokaler till följd av strat. projekt, hus N1, plan 1-4, NLN	116	21	95	82%	0	21	-21
Flytt och ombyggnation ventilation, hus N1, NLN	37	16	21	57%	27	12	15
Obyggnation Barn- och ungdomsklini- ken, hus N2, NLN	8	14	-6	-75%	1	14	-13
VC Oxelösund, utbyte av ventilation samt kyla. Belastat med projekteringskostnader för ombyggnation som lyfts av projektet och belastar primärvårdens resultat.	65	6	59	91%	31	-7	38
Ny Oxygen-tank NLN	0	6	-6		0	3	-3
Utbyte av kokgrötor, hus N4, NLN	0	5	-5		0	5	-5
Avloppsbyten, hus N23-N29, NLN	3	4	-1	-33%	0	3	-3
Översyn av brandskydd, hus N1, NLN	1	3	-2	-200%	0	0	0
Övriga mindre projekt	16	4	12	75%	0	5	-5
Projekt i planering eller vilande	63	6	57	90%	16	6	10
SUMMA SÖDRA LÄNSDELEN	357	146	211	59%	93	77	16
Hudmottagningen till följd av strategiska investeringar	24	26	-2	-8%	0	26	-26
Ny medicinmottagning etapp 2, hus K6, plan 5, KSK	31	18	13	42%	23	12	11

Fortsättning tabell Hyresgäst- och fastighetsägarinvesteringar - pågående projekt

HYRESGÄST- OCH FASTIGHETSÄGAR- INVESTERINGAR MNKR	UTGIFTER FRÅN PROJEKTENS START				VARAV ÅRETS INVESTERINGAR		
	PÅGÅENDE PROJEKT PER 2023-12-31	BUDGET	ACK UTFALL	ÅTERSTÅR (BU)	% BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE
<i>Fortsättning västra länsdelen</i>							
Ombyggnation, hus K6, plan 6, KSK	31	13	18	58%	22	13	9
Ny ventilation/kyla, hus K8, KSK	0	6	-6		0	6	-6
Lokalanpassning Paramedicin, hus K8, KSK	0	5	-5		0	5	-5
Uppgradering till IP-TV, KSK	0	1	-1		0	0	0
Övriga mindre projekt	18	1	17	94%	2	-9	11
Projekt i planering eller vilande	13	14	-1	-8%	12	14	-2
SUMMA VÄSTRA LÄNSDELEN	117	84	33	39%	60	67	-7
Länsövergripande pågående projekt	0	1	-1		0	1	-1
Länsövergripande projekt i planering	376	0	376	100%	50	0	50
TOTALT	1 205	324	881	73%	337	213	124

Fastighetsinvesteringar totalt 2023

Under året har tidigare årsutfall av övergripande projekteringskostnader analyserats och omfördelats mellan strategiska projekt och hyresgästpassningar, samt underhållskostnader. Därav negativa belopp i utfallet för strategiska investeringar på Nyköpings lasarett och Kullbergsska sjukhuset.

Utfall och budget för regionens fastighetsinvesteringar 2023

MNKR	UTFALL 2023	BUDGET 2023	AVVIK
Strategiska investeringar			
Mälarsjukhuset	960	803	-157
Nyköpings lasarett	-56	28	84
Kullbergsska sjukhuset	-18	23	41
Summa	886	854	-32
Hyresgäst- och fastighetsägarinvesteringar	431	530	99
Robusthetsinvesteringar	109	76	-33
TOTALT	1 426	1 460	34

IT

Strategisk IT

Programmet för framtiden vårdinformationsstöd, står för anskaffning och utbyte av journalsystem som regionen genomför i samverkan med åtta andra regioner. För 2023 blev utfallet 9 mnkr, vilket är 5 mnkr lägre än budget. I november 2023 stod det klart att införandet kommer att bli försenat för

de tre första regionerna (Norrbotten, Västerbotten och Örebro), med anledningen av att leverantören inte lyckats leverera de delar som utlovats enligt gemensamt överenskommen tidsplan. Ny driftstart beräknas under tidig vår 2025 för Region Sörmland. Investeringarna uppgår till totalt 31 mnkr sedan tidigare år, inklusive 2023.

Övrig IT

Utfall för övrig IT blev 19 mnkr, vilket är 3 mnkr lägre än budgeterat. De större investeringar som gjorts under året härrör till kapacitet för VDI-införande (virtuell IT-arbetsplats) samt investeringar inom brandväggar. Förutom detta är det investeringar som är årligen återkommande inom livscykelhanteringen av IT- infrastrukturen.

Hjälpmedel

Investeringar i hjälpmedel uppgår till 46 mnkr för 2023 vilket är 13 mnkr mer än budgeterat. Inga investeringar i övrig utrustning har genomförts, vilket bidrar innebär ett överskott med 1 mnkr. Inom regionala hjälpmedel har investeringarna ökat i nästa samtliga sektorer. Ökningen var störst inom sektorn kommunikation, kognition och hörsel som

ökade 1,8 mnkr mot 2022. Även inom kommunala hjälpmedel har investeringarna ökat i nästan samtliga sektorer, mest inom sektorn rollatorer som ökade 1 mnkr mot 2022.

Utrustning

Medicinteknisk- och övrig utrustning

MNKR	UTFALL		AVVIKELSE
	2023	BUDGET 2023	
Medicinteknisk utrustning			
Regionstyrelsen	149	142	-7
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri samt Dammsdalskolan	1	1	0
Summa medicinteknisk utrustning	150	143	-7
Övrig utrustning	7	16	9
TOTALT	157	159	2

Medicinteknisk utrustning

Investeringarna i medicinteknisk utrustning innehåller strategiska investeringar enligt en särskild plan där utrustningsbehov till de strategiska fastighetsinvesteringarna samordnas i takt med byggprojekten för de nya större byggnaderna vid

länets sjukhus. Under året investerades inom den strategiska planen för 58 mnkr, vilket är 50 mnkr mer än budgeterat. Följsamhet med bygginvesteringarna medförde tidigareläggande av utrustningsinvesteringar, vilket orsakade ett högre utfall 2023.

Bland fortlöpande investeringar i medicinteknik var takten i stället lägre, vilket reducerade i en mindre avvikelse jämfört med budget totalt.

De enskilt största bokförda investeringsposterna är delfakturering av två linjäracceleratorer till Mälarsjukhuset, en operationsrobot, samt två magnetkameror till Nyköpings lasarett.

Övrig utrustning

Investering i övrig utrustning var marginell under 2023 och bestod i jordbruks- och trädgårdsmaskiner, påbörjad bergvärmeinvestering, samt mindre investeringar inom regionservice.

Finansiell leasing

Från och med 2023 redovisas finansiell leasing som investering. Ett arbete med att kartlägga och klassificera all leasing inom regionen har genomförts under året, varför definierad budget för 2023 saknas. Årets investering i finansiell leasing består främst av externt förhyra lokaler, 22 mnkr, och till mindre del även fordon, 2 mnkr.

Nämndernas investeringar

Investeringssumma per nämnd redovisas nedan.

Investeringar per nämnd

MNKR	UTFALL 2023	BUDGET 2023	AVVI- KELSE
Regionstyrelsen *	1 627	1 629	2
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	46	34	-12
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri samt Dammsdalskolan	4	7	3
Nämnden för kultur, utbild- ning och friluftsvksamhet	4	17	13
Regionala utvecklingsnämnden	0	1	1
Summa	1 681	1 688	7
* varav finansiell leasing	24	0	24

Regionstyrelsen

Regionstyrelsens investeringar är i stora drag beskrivna ovan då fastighetsinvesteringarna, IT, merparten av medicinteknisk utrustning samt i förekommande fall övrig utrustning inom staber och regionservice ingår i nämnden regionstyrelsen. Regionservice investerade för 3 mnkr i utrustning.

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård har ett utfall på 46 mnkr vilket är 12 mnkr över budget. Pandemiåren 2020 - 2022 påverkade budgetberäkningen för 2023, vilket medförde att budgeten lades för lågt. Se även avsnittet om hjälpmedel. Inga övriga utrustningsinvesteringar har gjorts vilket medfört att budgeten på 1 mnkr inte använts.

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan

Inom nämnden är det i stort sett bara primärvården som har ett mindre utfall för medicinteknisk utrustning.

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvksamhet redovisar ett utfall för 2023 på 4 mnkr i investeringsutgifter, vilket är 13 mnkr lägre än budget. De största investeringarna under året var jordbruks- och trädgårdsmaskiner samt påbörjad bergvärmeinvestering på Nynäs.

Regionala utvecklingsnämnden

Regionala utvecklingsnämnden redovisar inget utfall för helåret och genererar således ett över-skott med 1 mnkr.

Bolag

VITA HUSET I NYKÖPING AB

	2022	2023
Ägarandel (Region Sörmland, %)	100	100
Resultat (mnkr)	14	5
Balansomslutning (mnkr)	75	156
Soliditet (%)	61	99

Dotterbolaget Länstrafiken Sörmland AB (org. nr. 556194-6236) avvecklades och fusionerades upp i moderbolaget under 2023. Även Länstrafiken Mälardalen AB (Org. Nr. 556598-4910), där Länstrafiken Sörmland AB var andelsägare (33,3 %), avvecklades vars återstående pensionsskuld överfördes till Region Örebro Län. Fusionen mellan Länstrafiken Sörmland AB och Vita Huset i Nyköping AB innebar ett större tillskott av eget kapital hos moderbolaget vilket i sin tur är utdelningsbart till ägaren Region Sörmland. Länstrafiken Sörmland AB:s verksamhet låg främst i att äga och förvalta bussdepåer inom länet. Fastigheterna inklusive inventarier överläts till Region Sörmland 2022 i syfte att effektivisera hanteringen av depåerna.

Styrelsen har sammanträtt fyra gånger under 2023. Ordinarie årsstämma hölls den 16 maj medan en extra bolagsstämma hölls den 12 december för beslut om ägardirektiv. Bland särskilda styrelseärenden under 2023 kan följande nämnas:

- Beslut om fusionsplan
- Att utse Tony Engström till verkställande direktör efter avgående Jan Grönlund
- Att revidera ägardirektivet till Folktandvården inför 2024 med beaktande av regionens genomgripande handlingsplan för ekonomi i balans
- Revidering av bolagets arbetsordning.

I samband med årsstämman övertog Christoffer Öqvist rollen som styrelseordförande. Lars Lundqvist ersatte Magnus Leivik som styrelseledamot. Monica Johansson, tidigare styrelseordförande kvarstår som styrelseledamot.

Resultatet blev 5 mnkr, vilket är 4 mnkr bättre än budget och beror främst på utdelning från Folktandvården med 3 mnkr och intäktsränta på plusgirokonto som övertogs från Länstrafiken Sörmland AB i samband med fusionen. Bolagets soliditet är 99 % och likviditet har stärkts avsevärt under 2023.

FOLKTANDVÅRDEN SÖRMLAND AB

	2022	2023
Ägarandel (Vita Huset, %)	100	100
Resultat (mnkr)	15	11
Balansomslutning (mnkr)	171	173
Soliditet (%)	36	36
Medeltal anställda	472	485

Nettoresultatet efter dispositioner och skatt blev 11 mnkr att jämföra med 15 mnkr föregående år. Några byggprojekt har försenats och därför har förväntade hyreskostnadsökningar inte belastat resultatet 2022. Den främsta orsaken till resultatförbättringen beror på värdestegring i bolagets överskottsfond hos Skandia, samt en ökad kostnadsmedvetenhet.

Marknadsandelarna 2023 innebar att 95 % av de sörmländska barnen och unga vuxna väljer Folktandvården Sörmland, medan motsvarande för länets vuxna befolkning var 36 %.

Antalet vårdtimmar har svängt med nära 4 000 timmar genom ökning av allmäntandvård, medan specialistvården minskat med motsvarande med anledning av tillgång till behandlande personal.

Personalomsättningen är fortsatt hög inom vissa yrkesgrupper, med fortsatt stora behov av att rekrytera tandläkare och tandhygienister. Antalet anställda har ökat till 490 anställda. Sjukfrånvaron 7,9 % är också fortsatt på en hög nivå.

Årets nöjdhetsindex landade på 75,9 vilket är högt och oförändrat jämfört med föregående år. Även medarbetarenkäten visar positiva resultat.

Folktandvården omfattas av regiondirektörens verkställighetsbeslut angående handlingsplan för att regionen ska nå en ekonomi i balans, vilket bland annat lett till restriktivitet gällande externa utbildningar och konferenser. Under hösten fattade bolagsstyrelsen beslut om att samlokalisera två satellitmottagningar. Kliniken i Malmköping flyttar samman med huvudkliniken i Flen, medan kliniken i Åkers Styckebruk flyttar samman med huvudkliniken i Mariefred. Genomförandet sker under 2024.

I ägardirektivet till Folktandvården har den delen av direktiv kring utdelning till moderbolaget som avser utgående eget kapital ändrats från 6 % till 8 %. Förändringen påverkar bokslutet för 2024 i moderbolaget och delas ut 2025.

Inför 2024 har nu samtliga kliniker en möjlighet att ta emot kunder digitalt i de situationer där inte ett fysiskt besök behövs. Kunderna kommer åt den digitala tjänsten via 1177. Tjänsten ger kunden möjlighet att kommunicera med kliniken utan att behöva ta sig fysiskt till en klinik vilket både är tidsbesparande och miljövänligt.

En annan digital nyhet sedan november 2023 är att alla Folktandvården Sörmlands kunder från 16 år och äldre, som är anslutna till Kivra, får digitala kallelser. Frisktandvårdskunder får även fakturor och annan tandvårdsinformation den vägen. Att kommunicera med kunder via deras digitala brevlåda har många fördelar som att postgången går snabbare, är säkrare, ekonomiska besparingar samt att det är ett miljövänligt alternativ.

En upphandling av digitala avtryckssystem som komplement till fysiska avtryck har genomförts under 2023. Under 2024 påbörjar vi implementeringen av dessa scannrar på klinikerna med målet att samtliga kliniker ska ha minst en scanner installerad under 2025.

Folktandvården Sörmland har under de senaste åren fokuserat och riktat förebyggande insatser till små barn med karies i olika projekt men även andra riktade insatser i bostadsområden med barn som har hög kariesaktivitet. Fortfarande kan konstateras att det sker en kraftig minskning av kariesfria barn mellan 3 år upp till 6 år så ett fortsatt arbete riktat till denna målgrupp är viktigt.

Uppföljning av fastställda mål

- Målet på minst 3 000 fler kunder har ej uppnåtts år 2023. Under året har bolaget fått 923 (823) fler kunder netto och vi har den 31 december 2023 totalt 155 513 (154 590) kunder.
- Målet för sjukfrånvaron är 6 %. Utfallet blev 7,9 % mot förra årets 9,6 %.
- Styrelsens resultatkrav på rörelseresultatet (före finansiella poster, skatt och bokslutsdispositioner) uppgick till 12,5 mkr (12,0 mkr). Utfallet blev efter resultatdelning 14,4 mkr (23,6 mkr).
- Soliditeten uppgår till 36,2 % (36,3 %) enligt definitionen; eget kapital och obeskatade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt) i förhållande till balansomslutning per sista december 2023.
- Avkastning på eget kapital uppgår till 37,8 % (38,7 %).
- Avrapportering av vårduppdrag sker enligt särskild rapportplan och årsrapport till regionens tandvårdsenhet.

Folktandvården Sörmland
En del av Region Sörmland

Måluppfyllelse

MEDBORGARPERSPEKTIVET

Medborgarperspektivet beskriver sörmlänningarnas livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Perspektivet utgår från medborgarens förväntningar och förutsättningar.

Medborgare innefattar bland annat patient, elev, deltagare, resenär, besökare, anhörig och kund. Flera av de aktiviteter som regionens verksamheter under 2023 genomfört för att nå medborgarperspektivets mål redovisas under verksamhetsperspektivet. Bland annat redovisas aktiviteter under rubrikerna Region Sörmland har en god, säker, tillgänglig, kvalitativ och effektiv vård och Region

Sörmland präglas av jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering. Medborgarperspektivet beskriver också hur Region Sörmland bidrar till en livskraftig och levande region. Verksamhetsperspektivet beskriver hur förutsättningar skapas för en ständig utveckling och förbättring av verksamheten i syfte att stödja de politiska målen i medborgarperspektivet.

INDIKATOR	UTFALL	MÅLVÄRDE	KOMMENTAR
◆ Andel områden med god patient-, brukar-, resenär- och kundnöjdhet	73 %	80 %	
◆ Andel med bra självskattad hälsa i Sörmland	67 %	75 %	Källa: Liv & hälsa 2022 Kvinnor 63 %, Män 70 %
● Andel rökare i Sörmland	6 %	7 %	Källa: Liv & hälsa 2022 Kvinnor 7 %, Män 6 %
◆ Andel överviktiga i Sörmland	58 %	55 %	Källa: Liv & hälsa 2022 Kvinnor 53 %, Män 63 %
● Andel öppet arbetslösa i Sörmland	3,7 %	5,0 %	Källa: Arbetsförmedlingen Kvinnor 3,5 %, Män 3,9 %
● Antal nyregistrerade och nedlagda aktiebolag, netto	727 st	650 st	

Nynäs slott - Vandrarhemmet Bränneriet vid Rundbosjöns strand.

Nynäs slott - utställningen Barnen på Nynäs

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, JÄMLIK FOLKHÄLSA I SYFTE ATT BLI SVERIGES FRISKASTE LÄN

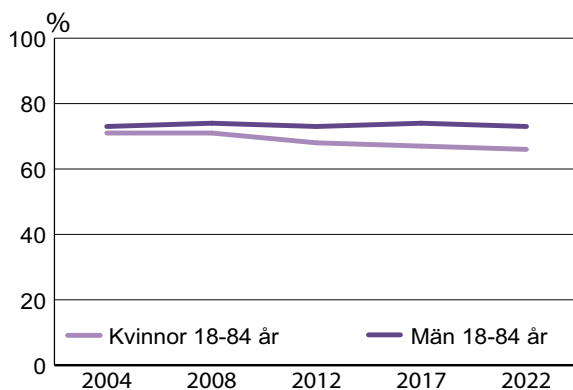
Det nationella målet för folkhälsoarbetet är att "skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation". Folkhälsan i Sverige är generellt sett bra men det finns skillnader mellan olika grupper i befolkningen och skillnaderna mellan grupperna ökar inom flera områden.

Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet ett av fokusområdena för att nå förbättrad folkhälsa och mer jämlik hälsa. Region Sörmlands alla verksamheter, tillsammans med andra aktörer, bidrar till att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i länet.

Självskattad hälsa

Region Sörmlands mål är att 75 % i befolkningen ska ha ett god självskattad hälsa/mår bra. I folkhälsoenkäten Liv & hälsa 2022 uppger 67 %, i åldern 18 år och äldre, i Sörmland att de mår bra. Fler män än kvinnor uppger att de mår bra, 70 % av männen och 63 % av kvinnorna. Sedan 2004 har andelen kvinnor som uppger att de mår bra minskat. Skillnaden mellan andel kvinnor och män som mår bra har alltså ökat, skillnaden är nu sju procentenheter, en ökning med fem procentenheter.

Andel (%), i Sörmland, som uppger att de mår bra

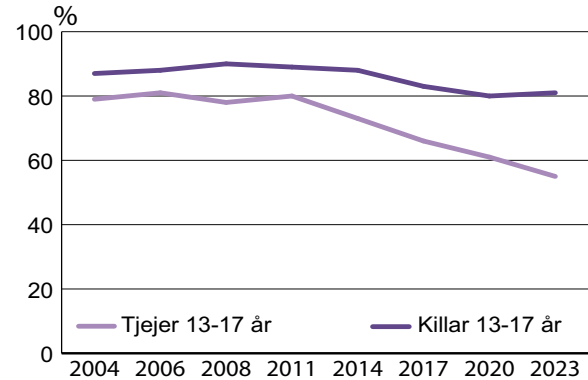

Källa: Liv & hälsa och Hälsa på lika villkor? (åldersstandardiserade uppgifter)

Bland sörmländska elever på högstadiet och gymnasiet har andelen som mår bra varit ungefär 80 % bland tjejer och närmare 90 % bland killar mellan 2004 och 2011. Därefter har andelen som mår bra visat en nedåtgående trend, framför allt bland tjejer. Andelen tjejer som uppger att de mår bra har minskat med 25 procentenheter, från 80 % 2011 till 55 % 2023. Motsvarande minskning för

killar är åtta procentenheter, från 89 % till 81 % som uppger att de mår bra.

Andel (%), i Sörmland, som uppger att de mår bra

Källa: Liv & Hälsa ung

För både ungdomar och vuxna ökar skillnaden i andel som mår bra mellan kvinnor och män, tvärt emot det nationella folkhälsomålet om en jämlik hälsa och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Andelen som mår bra skiljer sig, utöver skillnad mellan kvinnor och män, även mellan till exempel åldersgrupper. Tjejer på högstadiet och gymnasiet samt äldre kvinnor är de som i lägst utsträckning uppger att de mår bra.

Andel, i Sörmland, som uppger att de mår bra

	KVNNOR/ TJEJER	MÄN/ KILLAR	TOTALT
Årskurs 7 *	57 %	86 %	71 %
Årskurs 9 *	53 %	79 %	65 %
Årskurs 2 gymnasiet *	57 %	76 %	67 %
18-29 år **	74 %	72 %	73 %
30-49 år **	68 %	82 %	75 %
50-69 år **	63 %	68 %	66 %
70-84 år **	54 %	57 %	55 %
85- år	39 %	29 %	39 %

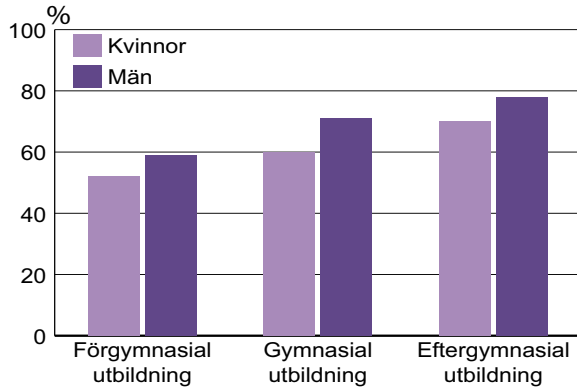
* Källa: Liv & hälsa ung 2023

** Källa: Liv & hälsa 2022

Det finns också skillnader mellan grupper med olika utbildningsnivå, när det gäller andel som mår bra. Personer med förgymnasial utbildning uppger i lägre utsträckning att de mår bra jämfört med personer med eftergymnasial utbildning. Till exempel uppger fem av tio kvinnor med förgymnasial utbildning att de mår bra jämfört med gruppen

kvinnor med eftergymnasial utbildning där sju av tio uppger att de mår bra.

Andel (%), i Sörmland, som uppger att de mår bra (18- år)

Källa: Liv & hälsa 2022

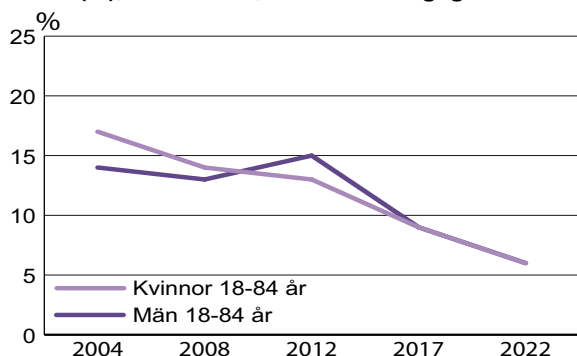
Regionens mål, att 75 % ska må bra, uppnås bland killar på högstadiet och gymnasiet, bland män i åldern 30–49 år samt bland män med eftergymnasial utbildning.

Dagligrökning

Tobaksrökning är en av de främsta riskfaktorerna för olika sjukdomar och för tidig död, som går att förebygga. Ungefär 12 000 personer per år dör i Sverige till följd av rökning och cirka 100 000 drabbas av rökrelaterade sjukdomar. Regionens mål 2023 är att andelen dagligrökare ska vara högst 7 %. Sedan 2016 står Region Sörmland bakom "Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025", som har målsättningen att mindre än 5 % av befolkningen röker år 2025.

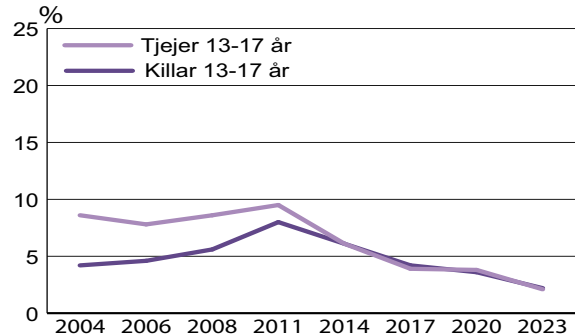
Andelen dagligrökare i Sörmland har minskat under en lång period. Enligt enkäten Hälsoundersökning 1990 rökte 29 % av den vuxna befolkningen. I Liv & hälsa 2022 uppgav 6 % av sörmlänningarna att de röker dagligen. Även bland ungdomar har andelen dagligrökare minskat över tid. Bland elever på högstadiet och gymnasiet rökte 3 % dagligen år 2023.

Andel (%), i Sörmland, som röker dagligen

Källa: Liv & hälsa och Hälsa på lika villkor? (åldersstandardiserade uppgifter)

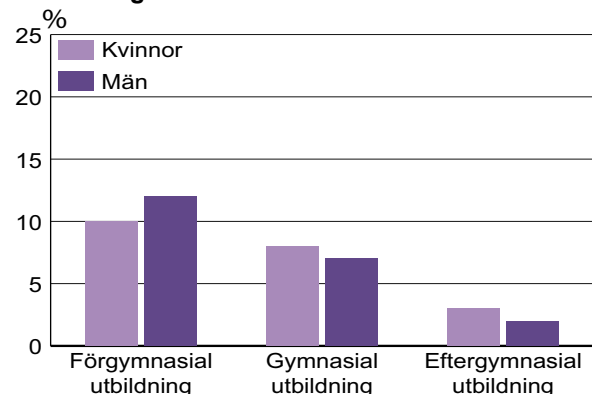
Andel (%), i Sörmland, som röker dagligen

Källa: Liv & Hälsa ung

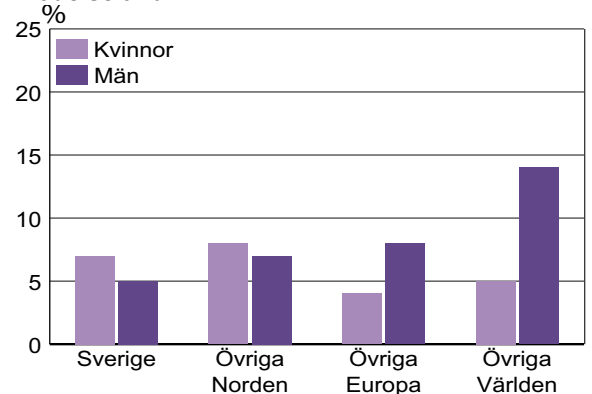
Även andelen dagligrökare skiljer sig mellan grupper med olika utbildningsnivå. Bland personer som har förgymnasial utbildning röker 11 % medan 3 % av dem med eftergymnasial utbildning röker. Det finns också skillnader i daglig rökning beroende på födelse land. Lägst andel rökare finns i gruppen kvinnor som är födda i Europa (utom Sverige och övriga Norden), 4 % och högst andel dagligrökare finns i gruppen män födda utanför Europa, 14 %.

Andel (%), som röker dagligen (18- år) i Sörmland - utbildningsnivå

Källa: Liv & hälsa 2022

Andel (%), som röker dagligen (18- år) i Sörmland - födelse land

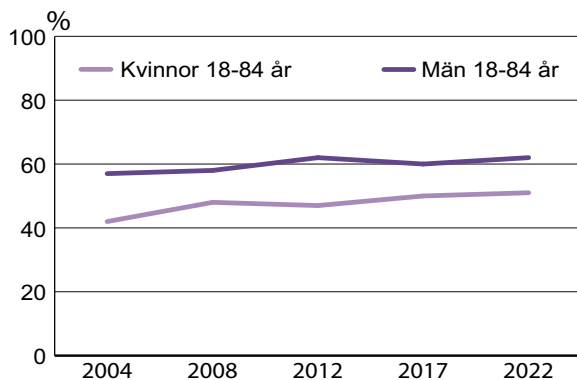
Källa: Liv & hälsa 2022

Bland ungdomar ses skillnad i andel dagligrökare beroende på om föräldrarna är sysselsatta eller arbetslösa/sjukskrivna. Bland ungdomar som har två sysselsatta föräldrar röker 1 % dagligen medan 7 % av ungdomar som har en eller båda sina föräldrar arbetslös/sjukskriven röker dagligen. På gymnasiet är det stor skillnad i andel dagligrökare beroende på typ av program. Bland elever på högskoleförberedande program röker 2 % dagligen och bland elever på yrkesförberedande program röker 5 % dagligen.

Övervikt

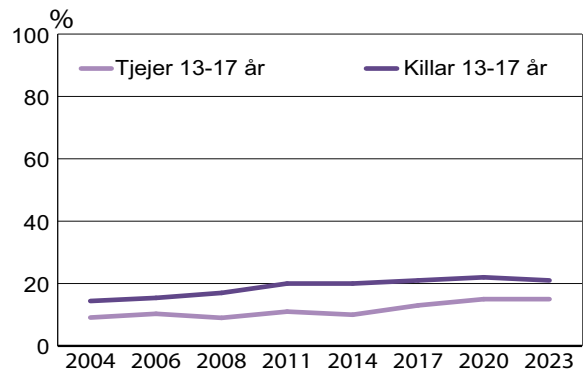
Övervikt och fetma/obesitas ökar risken att drabbas av ohälsa. Sedan början på 2000-talet har andelen med övervikt ökat med nästan tio procentenheter i Sörmland. Den senaste Liv & hälsa-undersökningen visar att nästan sex av tio (58 %) i den vuxna befolkningen i Sörmland har övervikt eller fetma/obesitas. Andelen med övervikt och fetma/obesitas (BMI >25) är högre bland män (63 %) än bland kvinnor (53 %). Däremot är fetma/obesitas (BMI >30) lika vanligt både bland kvinnor och bland män, en av fem vuxna sörmlänningar har fetma/obesitas. Även bland ungdomar ökar andelen med övervikt och fetma/obesitas. År 2004 var andelen med övervikt eller fetma/obesitas 10 % bland tjejer och 14 % bland killar. År 2023 var motsvarande andelar 15 % respektive 21 %.

Andel (%), i Sörmland, med övervikt/fetma (BMI > 25)

Källa: Liv & hälsa och Hälsa på lika villkor? (åldersstandardiserade uppgifter)

Andel (%), i Sörmland, med övervikt/fetma (BMI > 25)

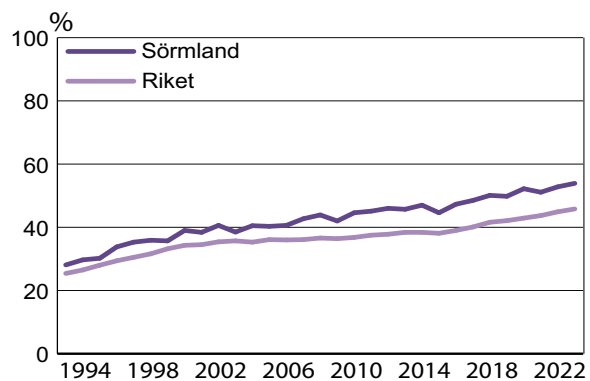

Källa: Liv & hälsa ung

Bland yngre barn i Sörmland är andelen med övervikt och fetma/obesitas högre än i riket men de senaste åren ses en minskning. År 2022 hade 13 % av sörmländska fyraåringar övervikt eller fetma/obesitas, en minskning med tre procentenheter från året innan. För barn med övervikt är risken stor att övervikten kvarstår i vuxen ålder, vilket kan påverka både den fysiska och psykiska hälsan.

Övervikt och fetma/obesitas vid graviditet innebär en risk för den gravida kvinnans hälsa men också ökad risk för graviditets- och förlossningskomplikationer samt en negativ påverkan på barnet. I Sörmland har mer än hälften av kvinnorna övervikt eller fetma/obesitas vid inskrivningen till mödravården, 54 % jämfört med 46 % i riket. Andelen gravida som är överviktiga vid inskrivning i mödravården har ökat över tid. Från början på 1990-talet till 2022 har andelen ökat med 21 procentenheter i riket. Ökningen under samma tidsperiod i Sörmland är 26 procentenheter.

Andel (%) gravida med övervikt och fetma/obesitas (BMI > 25) vid inskrivning i mödravården 1992-2022

Källa: Socialstyrelsen

REGION SÖRMLAND HAR ETT FÖREBYGGANDE OCH HÄLSOFRÄMJANDE ARBETSSÄTT

Ett långsiktigt arbete med förebyggande och hälsofrämjande insatser i hela vårdkedjan leder till högre livskvalitet, friskare befolkning och minskade kostnader för hälso- och sjukvården. Nedan beskrivs aktiviteter inom området som pågått under året.

En viktig del i att jobba förebyggande och hälsofrämjande är att stötta patienterna i att själva ta kontroll över sin hälsa. Digitalt rapporterade egenmätningar och hälsoformulär och digitala stöd- och behandlingsprogram är verktyg som stödjer arbetet. Exempelvis erbjuder många vårdcentraler möjligheten att digitalt rapportera in blodtrycksvärden eller besvara utskickade hälsoformulär inför en kontakt. Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande gruppaktiviteter inriktade på livsstil eller på en viss diagnos är andra exempel på aktiviteter som genomförs i primärvården. Det hålls öppna föreläsningar kring sömn och vanliga psykiatriska sjukdomar som ångest och depression. Det erbjuds även föreläsningar och sjukdomsförebyggande gruppträning samt förebyggande arbete kring livsstilsområden som tobak, alkohol, vikt med mera.

Vaccination av säsongsinfluensa, covid-19 och pneumokockinfektion innebar en stor arbetsinsats främst under hösten, där alla över 80 år blev brevkallade till bokad tid och alla över 65 erbjöds

vaccination. Detta ledde till en rekordhög vaccinationstäckning vilket i sin tur lett till en sannolikt lägre sjukhusbelastning under vinterns sista månader.

Arbetet med Sörmlands hälsoprogram, som erbjuds till 40-, 50- och 60-åringar har återupptagits under 2023 i den mån resurser har kunnat prioriteras till detta. Den digitala plattformen Vårdkontakt Direkt har inneburit att Sörmlands hälsoprogram kan genomföras digitalt på ett smidigare sätt och arbetssättet ska spridas till fler vårdcentraler. Detta gynnar också medborgarna som slipper ta ledigt från jobbet för att komma till vårdcentralen. En pilotstudie har genomförts på en vårdcentral tillsammans med Eskilstuna kommun där 70-åringar kallats för hälsofrämjande samtal, som också inriktat sig på mer sociala faktorer där kommunens medarbetare följt upp frågor kring boendesituation med mera.

Proaktivt arbetssätt i samverkan som tidigare testas på en vårdcentral har under våren startats på fler vårdcentraler. En gång per månad möts personal från vårdcentral och geografiskt närliggande hemtjänst. På mötena identifieras personer med nyuppkomna eller ökade behov, för att tidigt kunna sätta in vård- och omsorgsinsatser som förebygger försämring och förhindrar onödig inläggning.

Fysisk aktivitet på recept (FaR) har utvecklats. Nu finns en digital ingång för invånare på samtliga vårdcentraler där patienter kan skicka en förfrå-

gan om fysisk aktivitet på recept. Under året har även ett arbete med att se över möjligheten och behov av FaR för barn och unga.

Under året har arbete har bedrivits både strategiskt och operativt för att minska sjukskrivningar och sjukpenningtal i samverkan med både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Alla vårdcentraler har rehabkoordinatorer som tillsammans med andra yrkeskategorier, arbetar med sjukskrivningsprocessen och att aktivt förebygga långtidssjukskrivning. Ett verktyg, stöd för rätt sjukskrivning har införts på alla vårdcentraler.

Under 2023 har arbete med hälsofrämjande insatser fortsatt på sjukhuskliniker. Exempel på aktiviteter är olika åtgärder för att förbättra sekundärpreventiva insatser efter bland annat hjärtinfarkt och stroke. Processarbetena med bland annat kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL) och hjärtsvikt har arbetat med olika förebyggande åtgärder för att öka möjlighet till egenvård och tidiga insatser för att minska risk för akuta inläggningar.

Arbetet med att implementera den regionala cancerplanen pågår. Under 2023 har det varit fokus på tre standardvårdförlopp, lymfom, prostata och lunga.

Screeningverksamhet med mammografi var vid halvåret i fas med sina 24 månaders intervall på samtliga orter i Sörmland. Under hösten har dock intervallet ökat och är nu mellan 26 och 28 månader.

Screening för tjock- och ändtarmscancer infördes 2022 och kommer vara fullt utbyggt 2024 och inkluderar då samtliga medborgare mellan 60 och 74 år.

Utrotningsprojekt för livmoderhalscancer startades 2022 och är nu fullt implementerat.

Organiserad prostatacancer-testning startades som ett pilotprojekt under hösten 2023.

Under året har patienter inom rättspsykiatrisk vård erbjudits en hälsoutredning med syfte att upptäcka och ringa in rimliga delmål för att uppnå en bättre hälsa. Tillsammans med hälsoutvecklaren har drygt hälften av Regionsjukhuset Karsuddens patienter genomfört den. Möjliga mål att arbeta med har planerats tillsammans med patient och teamet.

Region Sörmland har i samverkan med patient- och pensionärsföreningar, under våren 2023 genomfört allmänhetens föreläsning vid tre tillfällen i Eskilstuna, Katrineholm och Nyköping. Där togs tre ämnen upp, sömn, nedstämdhet/depression och oro/ångest.

Regelbundna tandvårdsbesök gör det möjligt att upptäcka och åtgärda tecken på sjukdomar i munhålan på ett tidigt stadium, vilket minskar de framtida behoven av tandvård. Enligt regionens regelverk ska därför alla barn och unga vuxna undersökas med maximalt två års mellanrum. Äldre, sjuka och funktionshindrade med ett stort behov av personlig omvårdnad omfattas av regionens tandvårdsstöd nödvändig tandvård. Bakgrunden är att dessa personer ofta har svårigheter att sköta sin munhygien på ett tillfredsställande vis och ofta saknar förmåga och insikt om vikten av regelbunden tandvård.

Regionen har under året gjort betydande framsteg i det interna arbetet med suicidpreventiva insatser. Under året har arbetet med implementering av den regionala strategin för suicidprevention fortskridit. I led med detta har ett hälso- och sjukvårdsgemensamt vårdprogram för suicidnära patienter tagits fram. Vårdprogrammet kommer att implementeras

stegvis, pilotenheter ska testa programmet efter årsskiftet. Under det gångna året har en suicidpreventiv e-utbildning tagits fram. Syftet med utbildningen är att öka grundläggande kunskaper om suicid bland samtliga medarbetare i regionen.

Regionen i samverkan med länets nio kommuner har fortsatt sitt samarbete kring suicidpreventiva åtgärder. Kunskapshöjande webinarier har arrangerats med olika teman och målgrupper. Årliga webinarier "Våga fråga" och "Livsviktiga snack" har också fortsatt för att öka medvetenheten om suicid, motverka stigmat och minska felaktiga föreställningar kring psykisk ohälsa. Det har även genomförts möten med länets skolchefsnätverk för att betona skolans viktiga roll inom suicidprevention och diskutera insatser för att hantera psykisk ohälsa och suicidprevention i skolmiljön.

Att arbeta för att barn och unga tidigt får insatser är det viktigaste steget för att i förlängningen minska utveckling av psykisk ohälsa och behov av mer specialiserad psykiatri. För att stödja, hjälpa och ge vård till barn och unga kan samordning och samarbete, ibland med flera huvudmän och vårdgrannar, krävas. Några goda exempel är projekten, tillsammans för unga vuxna, tillsammans för barnens bästa och hälso- och sjukvård för barn och unga på korttidsboende enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Under året genomfördes dels en uppmärksamhetskampanj kring våld mot äldre dels en informationskampanj angående tryggt sommarlov för barn och ungdomar för regionens medarbetare. Barnskyddsteamet genomförde ett samarbetsprojekt/utbildningsinsats angående barn och ungas utsatthet på nätet tillsammans med två skolor i Flens kommun.

Ett länsgemensamt uppdrag är att ta fram ett fallpreventionsprogram med syfte att säkerställa att fallpreventionsarbete grundas i evidens och beprövad erfarenhet. Samarbete med civilsamhälle har upprättats som en del av primärpreventionsarbetet.

Region Sörmland har deltagit i Länsstyrelsens arbete med revidering av strategierna arbetet mot narkotika, dopning, tobak och spel samt ett jämställt Sörmland. Båda projekten har genomförts och avslutats under året.

Projektet fysiskt aktivitet i samhällsplaneringen är avslutat och är nu en del av linjearbetet. Det fortsatta arbetet omfattar dels samverkan med Mälardalens Universitet kring forskning inom området rörelseglädje, dels samverkan med kommunerna vid insatser, vid inventering av lekplatser och medverkan i rörelseråd.

Friluftsverksamhet med natur- och kulturupplevelser bidrar till folkhälsa och individens hälsa genom att erbjuda naturupplevelser, kulturupplevelser, utställningar, program, visningar, kursverksamhet, aktiviteter och service med fokus på områdena kultur och historia; hälsa och rekreation; park och trädgård; naturbruk; friluftsliv, jakt och fiske; samt måltids- och boendeupplevelser.

REGION SÖRMLAND HAR NÖJDA KUNDER, PATIENTER, BRUKARE, RESENÄRER, BESÖKARE, DELTAGARE OCH ELEVER

Medborgarnas nöjdhet med regionens tjänster fångas upp genom flera olika mätningar och undersökningar. Indikatorn som mäter medborgarnas nöjdhet med regionens tjänster är en sammanvägning av flera olika mätningar. Målet är att 80 % av mätningarna som ingår i indikatorn ska nå sitt målvärde. Det är inte alla verksamheter som mäts årligen, resultaten från tillgängliga mätningarna senaste två åren ingår i indikatorn. Under 2023 nådde 73 % av mätningarna sitt målvärde. Mätningar som ingår i indikatorn 2023:

- Nationell patientenkät, helhetsintryck primärvård
- Nationell patientenkät, helhetsintryck barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård
- Nationell patientenkät, helhetsintryck vuxenpsykiatrisk öppenvård
- Nationell patientenkät, helhetsintryck akutmottagning
- Allmän kollektivtrafik, andel nöjda resenärer
- Särskild kollektivtrafik, andel nöjda resenärer
- Särskild kollektivtrafik, servicenivå vid beställning i telefon
- Patientenkät Karsudden, delaktighet och involvering
- Hjälpmedelscentralen, nöjda förskrivare
- Öknaskolan, elevutveckling

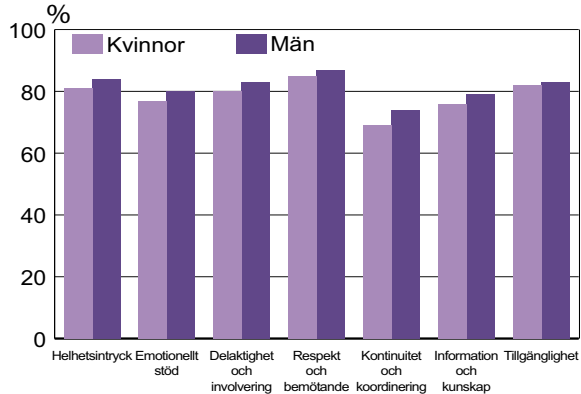
Nationella patientenkäten

I den nationella patientenkäten (NPE) tillfrågas patienter om sina upplevelser av vården. Resultaten från NPE redovisas i ett antal dimensioner, emotionellt stöd, information och kunskap, delaktighet och involvering, kontinuitet och koordinering, tillgänglighet, respekt och bemötande samt helhetsintryck. De resultat som redovisas från NPE är andelen som anger de två mest positiva svarsalternativen.

Primärvård 2023

Mer än åtta av tio av de tillfrågade upplever att de är nöjda med helhetsintrycket av sitt besök i den sörmländska primärvården. Ett resultat som är i nivå med riksgenomsnittet. Utöver dimensionen helhetsintryck är patienterna mest nöjda med respekt och bemötande i samband med besöket samt tillgänglighet. Lägst andel positiva svar får dimensionen kontinuitet och koordinering, både i Region Sörmland och i riket. Resultaten för samtliga dimensioner är på ungefär samma nivå som tidigare mätningar och har alltså inte förändrats nämnvärt över tid. Generellt kan sägas att män är mer nöjda än kvinnor och resultaten visar också att äldre personer är mer nöjda än yngre.

Nationella patientenkäten 2023, primärvård

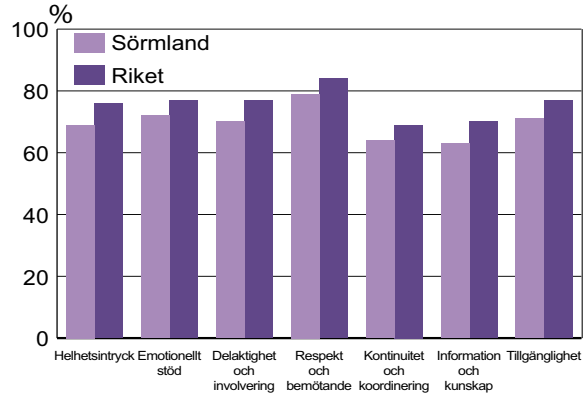
Källa: Nationella patientenkäten 2023

Öppen psykiatrisk vård 2022

Sörmland ligger något under rikets nivå på samtliga redovisade dimensioner när det gäller vuxenpsykiatri. Det motsatta gäller för barn- och ungdomspsykiatri, Sörmland har högre värden än riket på alla dimensioner. Inom både vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri har dimensionerna respekt och bemötande högst andel positiva svar. Lägst andel positiva svar har dimensionerna kontinuitet och koordinering samt information och kunskap.

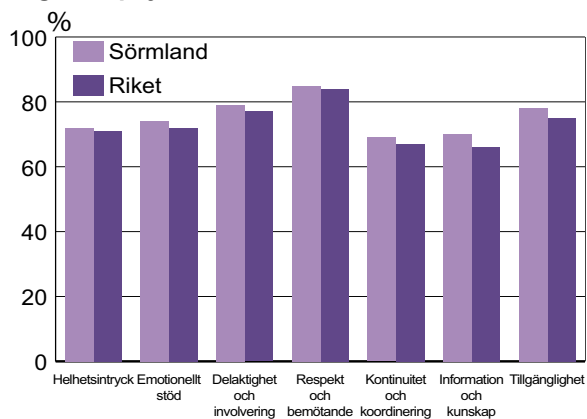
Resultaten 2022 för både vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri visar på ett något sämre resultat på samtliga dimensioner än föregående mätning 2018. Undantaget är dimensionen Information och kunskap för barn- och ungdomspsykiatri där värdet 2022 är något bättre än föregående mätning.

Nationella patientenkäten 2022, vuxenpsykiatri

Källa: Nationella patientenkäten 2022

Nationella patientenkäten 2022, barn- och ungdomspsykiatri

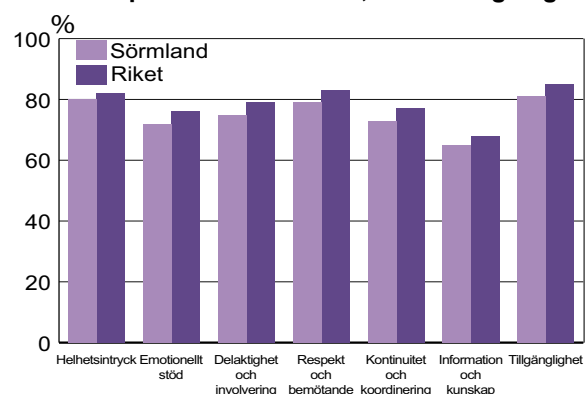

Källa: Nationella patientenkäten 2022

Akutmottagning 2022

Sörmland ligger något under rikets nivå på samtliga redovisade dimensioner även när det gäller akutmottagning. Resultatet för 2022 är också något sämre på samtliga mätdimensioner jämfört med föregående mätning 2020. Liksom tidigare mätningar är det dimensionen tillgänglighet som redovisar störst andel positiva svar. Lägst andel positiva svar har dimensionen information och kunskap.

Nationella patientenkäten 2022, akutmottagning

Källa: Nationella patientenkäten 2022

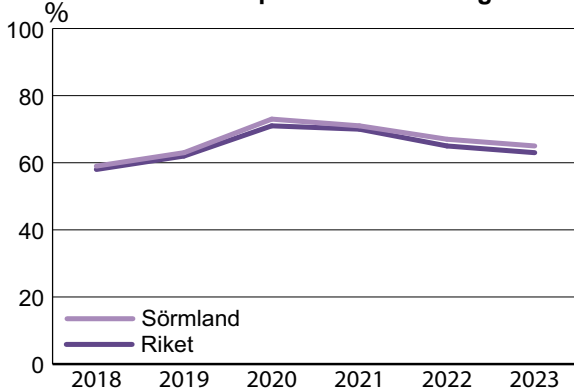
Hälso- och sjukvårdsbarometern

Målet med Hälsa- och sjukvårdsbarometern är att fånga attityder, förväntningar och erfarenheter hos tidigare, nuvarande och framtida patienter och närstående. Resultaten från hälso- och sjukvårdsbarometern 2023 skiljer sig inte så mycket jämfört med 2022. Resultaten från 2020 och 2021 är genomgående mer positiva jämfört med övriga år. Troligtvis hade coronapandemin stor effekt på medborgarnas förtroende för och attityder till hälso- och sjukvården.

Nästan nio av tio sörmlänningar (86 %) upplever att de har tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver. Det är en lägre andel jämfört med 2020 och 2021 men på ungefär samma nivå som 2019 (före pandemin). Resultatet för riket visar samma mönster. Bland personer födda i Sverige eller Norden upplever en högre andel att de har tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver jämfört med personer födda i övriga världen. Det finns också en skillnad mellan åldersgrupper, bland äldre är det en högre andel som upplever att de har tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver jämför med yngre.

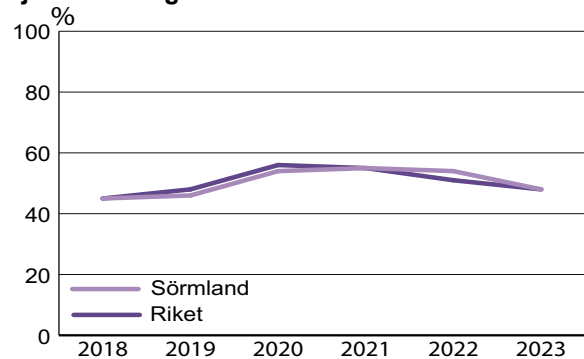
Knappt hälften av invånarna i både Sörmland och riket anser att väntetider till besök och behandling på sjukhus, i sin region, är rimliga. Det är en lägre andel jämfört med de senaste åren men ett resultat som är i nivå med åren före coronapandemin. För vårdcentralerna är andelen som instämmer i att väntetider är rimliga högre jämfört med sjukhusen, ungefär två tredjedelar uppger det. Även för vårdcentraler har andelen som anser att det är rimliga väntetider minskat jämfört med de senaste åren och är nu i nivå med resultaten före coronapandemin. Andelen som instämmer i att väntetider till såväl sjukhus som vårdcentraler är rimliga ökar med stigande ålder.

Andel (%) som instämmer i påståendet "I min region är väntetider till besök på vårdcentral rimliga"

Källa: Hälsa- och sjukvårdsbarometern

Andel (%) som instämmer i påståendet "I min region är väntetider till besök och behandling på sjukhus rimliga"

Källa: Hälsa- och sjukvårdsbarometern

Sörmlänningarnas förtroende för sjukhus och vårdcentraler är ungefär lika högt, 61 % har ganska eller mycket stort förtroende för sjukhusen och 63 % ganska eller mycket stort förtroende för vårdcentraler. Motsvarande siffror för riket är 70 % respektive 61 %. Förtroendet för hälso- och sjukvården skiljer sig mellan olika grupper, till exempel är andelen med förtroende högre bland äldre än bland yngre och förtroendet är högre bland män än bland kvinnor. Det är också stora skillnader utifrån invånarnas allmänna hälsotillstånd. Bland de som uppger att de har ett dåligt allmänt hälsotillstånd är det drygt en tredjedel som har förtroende för hälso- och sjukvården, jämfört med två tredjedelar bland de som uppger att de har ett bra hälsotillstånd.

Andel (%) som har mycket eller ganska stort förtroende för:

	SÖRMLAND	RIKET
Vårdcentraler i sin region	63 %	61 %
Sjukhus i sin region	61 %	70 %

Källa: Hälsa- och sjukvårdsbarometern 2023

Sedan 2020 ställs frågor om attityder till digitala kontakter med vården. Nästan åtta av tio är positiva till att använda 1177 Vårdguidens e-tjänster för att till exempel boka besök, läsa journal eller förnya recept. Knappt hälften är positiva till vård, konsultation och behandling med hjälp av digital teknik och sex av tio är positiva till större möjligheter att kunna vårdas hemma genom hembesök av vårdpersonal varvat med stöd av digital teknik. Resultaten har inte förändrats nämnvärt under åren 2020-2023.

Patientnämnden

Patientnämnden arbetar för att patienters klagomål och synpunkter på vården ska vara ett värdefullt bidrag till hälso- och sjukvårdens utveckling och vara ett viktigt underlag i patientsäkerhetsar-

betet. Utifrån patienters och närståendes synpunkter på vården uppmärksammar patientnämnden hälso- och sjukvården på brister och bidrar på så sätt till kvalitetsutveckling av vården.

De senaste åren har antalet patienter och närstående som vänt sig till patientnämnden med synpunkter och klagomål ökat. Under 2023 var det 1 501 patienter och närstående som vände sig till patientnämnden, jämfört med 1 419 år 2022. Totalt framfördes totalt 1 670 synpunkter/klagomål under 2023, även det en ökning jämfört med tidigare år. Det förekommer att patienter och närstående har synpunkter och klagomål på flera vårdgivare och verksamheter, vilket är orsaken till fler registrerade klagomål än antal individer som framfört klagomål.

Antal patienter/närstående som vänt sig till patientnämnden samt antal inkomna synpunkter 2019-2023

	ANTAL PATIENTER OCH NÄRSTÅENDE SOM VÄNT SIG TILL PATIENTNÄMNDEN	ANTAL INKOMNA SYNPUNKTER TILL PATIENTNÄMNDEN
2019	1 259	1 398
2020	1 167	1 292
2021	1 276	1 425
2022	1 419	1 619
2023	1 501	1 670

Källa: Patientnämnden

Majoriteten av de synpunkter och klagomål som inkommit har som tidigare år främst handlat om den somatiska specialistsjukvården. Patienter och närstående har framfört flest klagomål på vård och behandling, kommunikation och tillgänglighet, vilket är en trend som hållit i sig under flera år. Kommunikation är en del i all behandling och finns i alla kontakter med vården och när den brister blir det en av de vanligaste orsakerna till missnöje med vården. Det bemötande som patienter får har stor betydelse för upplevelsen av helheten av den vård som ges.

Det vanligaste sättet att framföra synpunkter och klagomål har varit via telefon. Av de mottagna synpunkterna och klagomålen inkom 36 % via e-tjänster 1177 och antalet ärenden via e-tjänster visar en fördubbling mot 2022. E-tjänster ger möjligheten för patienter och närstående att när som helst under dygnet inkomma med ett ärende.

Klagomål till vårdgivare

Sedan 2018 finns Lag om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården. Lagen innebär ett förtydligande av att det, i första hand, ska vara vårdgivarna som tar emot och bemöter klagomål från patienter och deras närstående. Sedan 2018 har

totalt 3 933 klagomål registrerats direkt i regionens avvikelshanteringssystem. Antalet klagomål har varierat mellan cirka 500 och 900 per år, under 2023 registrerades 589 klagomål.

Antal registrerade klagomål 2018-2023

ÅR	ANTAL
2018	936
2019	740
2020	539
2021	647
2022	482
2023	589
Totalt	3 933

Källa: Region Sörmlands avvikelshanteringssystem (Synergi)

Inspektionen för vård och omsorg

Patienter och närstående kan lämna klagomål när de upplever att något inom vården inte fungerar som det ska. I första hand ska klagomålen lämnas till vårdgivare men i vissa fall kan klagomålet lämnas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) som utreder om det funnits patientsäkerhetsrisk.

Under 2023 fick IVO in 212 klagomål från Sörmland enligt Patientsäkerhetslagen. Av klagomålen avslutades 24 under året med kritik. Ett kritikbeslut innebär att IVO i sin utredning funnit brister i vården och således yttrar sig kritiskt mot vårdgivaren.

IVO hanterar även Lex Maria-anmälningar. Enligt Patientsäkerhetslagen ska vårdgivare, som bedriver hälso- och sjukvård, tandvård eller apotek, anmäla händelser till IVO som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada. Vårdgivarna är också skyldiga att genomföra en utredning av den aktuella händelsen. IVO:s bedömningar och beslut fokuserar i första hand på hur vårdgivaren har utfört sin utredningsskyldighet. Under 2023 fick IVO in 63 Lex Maria-anmälningar från Sörmland. Inte i något fall beslutades om fortsatt tillsyn. Sett till befolkningens storlek var antalet anmälningar lägre i Sörmland jämfört med genomsnittet i riket 2023, 19 per 100 000 invånare respektive 22 per 100 000 invånare.

Medborgarkontakter

Kundserviceenheten har tillsammans med upphandlade telefonistleverantör besvarat närmre 636 000 telefonsamtal under året som gått. Det är en tydlig minskning i jämförelse med året innan. En orsak till detta kan vara att invånare har ändrat sitt sätt att kontakta regionen och använder andra kanaler.

Kollektivtrafiken

Andel resenärer som är nöjda med den allmänna kollektivtrafiken 2023 är 73 %, jämfört med 72 % för 2022. Den ökade nöjdheten beror främst på upplevelsen att det är enkelt att köpa biljett/ resekort. Från 2022 till 2023 har denna nöjdhet specifikt ökat med 4 %. Andra aspekter som resenären värderar högt är upplevd punktlighet och att man upplever att avgångstiderna passar.

Nöjdheten hos resenärerna inom den särskilda kollektivtrafiken har ett utfall på 90 %, vilket är strax under till målvärdet. En ökning av antalet uppdrag gör att det kan vara svårare att få sin önskade restid i samma omfattning som tidigare. En ökad mängd samtal i servicecenter gör också att servicenivån för telefonin sjunker vilket också kan påverka den totala nöjdheten negativt.

Servicenivån vid beställning i telefon var under året fram till kvartal fyra över målet, för att sedan under november och december nå en lägre nivå. Antal samtal har ökat under året vilket har gett en mer pressad situation för servicecenter. Vädret under årets sista månader har påverkat trafiken vilket ger fler och längre samtal, samtidigt som det har funnits vakanser. Sammantaget

landade servicenivån på 76 %, att jämföras med målet på 70 %.

Antal samtal som servicecenter hanterat för den särskilda kollektivtrafiken var nästan 316 000, en ökning med 17 % jämfört med samma period föregående år. Drygt 4 000 kundsynpunkter har inkommit för den särskilda kollektivtrafiken, en ökning med 15 %. Den ökade efterfrågan på resor påverkar utfallet av både antalet inkomna samtal och kundsynpunkter.

För den allmänna kollektivtrafiken har kundservice för perioden besvarat cirka 30 000 samtal och hanterat nästan 3 000 ansökningar avseende förseningsersättning, vilket är i linje med föregående års volymer. Verksamheten har även tagit emot över 6 000 kundsynpunkter vilket motsvarar en ökning med närmare 26 %.

Mälartåg kundservice har besvarat drygt 78 000 samtal, jämfört med 76 000 samma period föregående år. Antalet kundsynpunkter som inkommit för perioden var drygt 14 000, vilket är 12 % färre synpunkter i jämförelse med föregående år. Mälartåg kundservice har även hanterat nästan 135 000 ansökningar av förseningsersättning, ungefär lika många ansökningar som föregående år.

REGION SÖRMLAND ÄR EN LIVSKRAFTIG OCH LEVANDE REGION

Region Sörmland har rollen som regionalt utvecklingsansvarig. Det innebär att regionen ska skapa förutsättningar för en hållbar utveckling i alla delar av länet. Den regionala utvecklingsstrategin, Sörmlandsstrategin (RUS), ger grunden för hur regionen ska arbeta för regional utveckling i länet och tar avstamp i Agenda 2030. Målet med den regionala utvecklingspolitiken är att bidra till en hållbar omställning genom "stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet". Det innebär att den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling med utgångspunkt från platsens förutsättningar och de som lever och verkar där. I september 2022 fattade regionfullmäktige beslut om fem prioriterade inriktningar i den regionala utvecklingsstrategin och sedan dess har arbetet med att förankra och utveckla genomförandet av strategin intensifierats. Nedan beskrivs först övergripande arbete, sedan följer en beskrivning av insatser som har bidragit till förflyttning inom de prioriterade inriktningarna.

Övergripande

En central del av genomförandet av RUS är ansvar att säkerställa att våra regionala tillväxtmedel satsas där de gör mest nytta och ger störst effekt. Här har beslut om nytt arbetssätt för fördelning av statliga tillväxtmedel beslutats under 2023.

En viktig roll som regionalt utvecklingsansvarig är att bidra till aktörssamverkan i länet. Regionen ansvarar för och deltar i ett stort antal nätverk lokalt, regionalt och nationellt. Under året har ett samverkansforum för kommuner och andra aktörer i energiomställningen startats upp och beslut har fattats om en avsiktsförklaring för regional utveckling mellan regionen och Länsstyrelsen i Södermanland. Arbetet kring en ökad och formaliserad samverkan med idéburen sektor har fortsatt under 2023.

Den regionala utvecklingspolitiken ska utgå från de faktiska utmaningarna och förutsättningarna som råder i länet. Ett arbete har gjorts för att identifiera en sammanhållen lägesbild över Sörmland och det har resulterat i ett indikatorpaket som från och med 2024 ska användas för att följa utvecklingen i länet.

Under 2023 skapades en ny funktion för att skapa överblick inom EU-arbetet med syfte att stärka regionens arbete för att öka kompetensen och kännedom om de olika programmen med dess olika villkor hos länets aktörer såväl som internt i regionen. Med bättre kunskap och etablerade nätverk ska regionens aktörer kunna hämta hem mer medel från EU:s strukturfonder till Sörmland. Detta är ett viktigt medel för att lösa samhällsutmaningarna. Samarbetet inom Östra Mellansverige har stärkts, likväl som samarbete och utbyte med Brysselkontoret.

Demokrati, jämställdhet och miljö är centrala perspektiv för en hållbar regional utveckling och

under året har steg tagits för att stärka dessa perspektiv. Till exempel har Länsstyrelsen tagit fram strategi för jämställdhet och Region Sörmland har deltagit i arbetet.

Åtgärdsprogrammet för Sörmlands miljömål fastställdes av länsstyrelsen hösten 2022 och under 2023 har ett flertal av åtgärderna startats. Region Sörmland ansvarar för och deltar i flera av åtgärderna, till exempel inom samhällsplanering och hållbart resande.

Nedan följer några exempel på genomfört arbete och uppnådda resultat inom de olika prioriterade inriktningarna i den regionala utvecklingsstrategin.

Goda och jämlika livsvillkor med god hälsa för alla, med särskilt fokus på barn och unga

Ett samarbete med Länsstyrelsen och länets kommuner har inletts för att tillsammans skapa en plan för hur länets aktörer kan få stöd och vägledning inom frågor som rör folkhälsa och mänskliga rättigheter. En organisation och plan för arbetet är framtagen som utgår från RUS och Länsstyrelsens regleringsbrev. Även arbetet med att se över förutsättningarna för att finansiera insatser kring social hälsa med EU-medel har utvecklats.

Ett arbete har inletts för att öka kunskapen om orsakerna till barnfattigdom i Sörmland.

Ett kunskapshöjande och metodutvecklande

arbete tillsammans med polis, Länsstyrelsen samt Åklagarmyndigheten gällande förändringarna i samtyckeslagen har initierats och har genomförts under 2023 med fortsättning under 2024.

Ett växande och dynamiskt näringsliv som bidrar till hållbar omställning

Fyra fokusområden är utpekade för arbete inom det regionala turismuppdraget: affärs- och produktutveckling kopplat till vandring och cykling längs tänkta Näckrosleden, export samt kommunens roll i platsutvecklingen. Ett branschforum för att säkerställa kompetensförsörjningen i turismindustrin etablerades 2022 och fortsatte under 2023.

Regionen är en aktiv deltagare i genomförandet av projektet Grönt näringsliv - industri och drivmedel i synergi. Ett projekt som startade i april 2023 och omfattar östra Mellansverige (ÖMS) samt Stockholm.

Under november månad genomfördes Sörmlands innovationsvecka i samband med firandet av Moddas 1-års dag. Årets tema var ny digital teknik, med fokus på AI. Modda Sörmland är ett digifysiskt science center som förvaltas av Region Sörmland. Det är en plats där barn och unga får lära i en stimulerande, lustfylld och utforskande miljö med hjälp av extended reality.

Livslångt lärande för tryggad kompetensförsörjning

Under 2021 beslutade riksdagen om att tilldela regionerna ett utökat uppdrag med anledning av

Med Modda kan klassen resa till yttre rymden, besöka pyramider eller ta sig in i en av kroppens celler. Tekniken med extended reality gör upplevelserna så verkliga och ger alla möjligheter att väcka ungdomars intresse för teknik, matematik och naturvetenskap, säger Petter Danielsson som är utbildningsansvarig på Modda Sörmland, Region Sörmlands digifysiska science center.

gymnasial utbildning, vilket innebär att en region ska fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt. Under 2023 inkom begäran från Skolverket att regionen skulle beskriva det regionala behovet av utbildade inom samtliga gymnasiala utbildningar på både kort och lång sikt. Regionen har insamlat underlag och återkopplat enligt plan.

Fokus under året har även varit att tillgodose och säkerställa att Sörmland kan möta upp de behov som finns hos näringslivet genom att aktivt arbeta för att synliggöra och stärka utbildningsutbudet i Sörmland samt stärka omställningsförmågan.

En satsning under året är projektet ungas framtid som startade i januari och finansieras av Europeiska socialfonden. I projektet ska cirka 400 unga i Eskilstuna, Oxelösund, Strängnäs och Katrineholm stöttas att slutföra sina studier, alternativt etablera sig på arbetsmarknaden.

Modda Sörmland övergick från projekt till ordinarie verksamhet under året. Fokus har varit att höja kompetensnivån för pedagoger i användandet av upplevelsebaserat lärande med hjälp av ny teknik. Ett antal utbildningar har hållits i länet under året.

En överenskommelse har tecknats med Mälardalens universitet med fokusområden

- kompetensförsörjning av lärare inom grundutbildning
- livslångt lärande genom lärcentrumsamverkan

- SYV- satsning, studie- och yrkesvägledning för vuxenutbildning
- framtidsforum.

Goda boende och livsmiljöer som ger likvärdiga möjligheter till arbete, välbefinnande och välfärd

Under 2023 har handlingsplanen för regional samhällsplanering varit utgångspunkt i arbetet. Exempelvis pågår arbete kring friluftsliv där regionen under året har kartlagt befintlig öppen data kring vandrings-, cykel-, kanot- och ridleder i länet. En kartläggning av hälso- och sjukvårdens geografi har också gjorts, där kunskaperna kring tillgänglighet till vården i länet har ökat.

Arbetet att se över strukturbilden utifrån de nya prioriterade inriktningarna i regionala utvecklingsstrategin har genomförts och kommer avslutas under första kvartalet 2024.

Efter projektet Fysisk aktivitet i samhällsplaneringen har fortsatt arbete bedrivits tillsammans med Mälardalens universitet för att påbörja forskning inom området om rörelseglädje. På kommunal nivå har insatser såsom rörelseråd och inventering av lekplatser utförts och Region Sörmland har deltagit i arbetet.

Regionens roll i energiomställningen fortsätter att utvecklas. Bland annat undersöks hur regionen kan bli mer aktiv i utvecklingen av biogassystemet.

Under året har förslag till kulturarvsplan tagits fram tillsammans med Länsstyrelsen.

En hållbar fysisk och digital tillgänglighet och mobilitet

Genomförandet av nationell- och länstransportplan, tillsammans med kommunerna och Trafikverket sker enligt fastlagda rutiner. Förberedelser för nästa revidering av länstransportplanen har påbörjats med inriktningsplanering.

Arbetet inom Mälardalsrådet för en ny systemanalys för transportinfrastruktur, EnBättreSits, har genomförts under året och innebär fokus på nationellt viktig infrastruktur i Mälardalen.

Under 2023 har projektet ReDriv, som är ett samarbete med flera regioner och andra aktörer för att utveckla möjligheterna att hitta tank- och laddplatser, fortsatt genom att en digital plattform har tagits fram. Under 2023 har också en ny etapp för ett EU-finansierat projekt för att arbeta med drivmedelsomställning startats. Projektet riktar sig framförallt till offentliga aktörer i deras arbete med upphandling och övergång till förnyelsebara drivmedel.

Ett flertal olika aktiviteter, kampanjer och erfarenhetsutbyten har skett både genom projektet Rena resan - Fossilfritt 2030 samt genom nätverket för hållbart resande som utöver regionen samlar länets kommuner, länsstyrelse och energikontor. Till exempel har en prova-på kampanj för kombinerat resande samt cykelservice och cykeluppvisning arrangerats för invånarna i Sörmland. Under året har temat för nätverket för hållbart resande varit barn och unga och utöver kunskapsbyggande har en aktivitet gjorts tillsammans med kommunerna och fritidsföreningar för att öka det hållbara resandet till fritidsaktiviteter.

Arbetet med 2023 års regionala bredbandsstöd har genomförts genom kvalitetssäkring av underlagen samt fastställande av regionala prioriteringar.

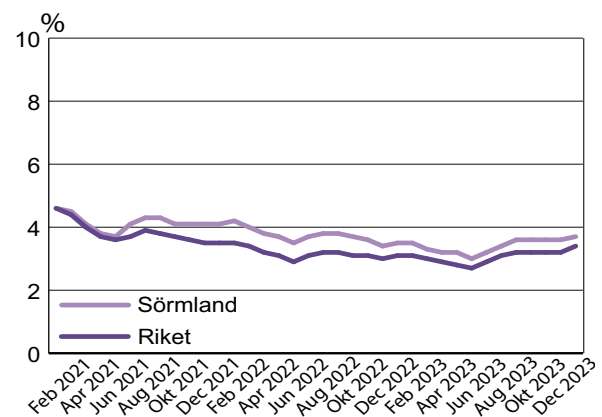
Arbetslöshet

Ett område som bidrar till en livskraftig och levande region är arbetsmarknaden. Arbetslösheten följer konjunkturerna relativt väl och ökar när det ekonomiska läget är sämre. Arbetslöshet påverkar hälsan men omvänt kan även hälsan påverka risken för arbetslöshet.

Vid årets slut hade andelen öppet arbetslösa ökat något i samtliga kommuner jämfört med december året innan. Under samma period minskade dock andelen inskrivna i programaktiviteter hos Arbetsförmedlingen. Tillsammans utgör öppet arbetslösa och inskrivna i programaktiviteter de inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Att inskrivna i programaktiviteter minskar över helåret är positivt då det i hög utsträckning omfattar långtidsarbetslösa individer. Arbetslösheten har ökat under andra halvan av 2023 och utvecklingen ser ut att fortsätta. Trots ökningen nås målet om en öppen arbetslöshet på högst 4 % i december 2023 för både kvinnor och män.

Preliminära sysselsättningsuppgifter från Statistiska centralbyrån, befolkningens arbetsmarknadsstatus i november 2023 visar att det är färre män men fler kvinnor i sysselsättning jämfört med november 2022. Minskningen bland männen har skett i många branscher men främst inom uthyrning, tillverkningsindustri samt bygg. Bland kvinnor har stora minskningar av sysselsatta skett inom handel och utbildningsväsendet, där även en stor minskning bland männen skett. Samtidigt har det skett öknings inom såväl vård- och omsorg som hotell och restaurang.

Andel (%) öppet arbetslösa, januari 2021 - december 2023

Källa: Arbetsförmedlingen.se

VERKSAMHETSPERSPEKTIVET

Verksamhetsperspektivet beskriver hur Region Sörmland ska arbeta och leverera tjänster och produkter för att svara upp mot de krav, förväntningar och behov som finns. Verksamhetsperspektivet säkerställer att regionen har relevanta och effektiva processer som leder till hög kvalitet, god tillgänglighet och säkerhet.

Från och med första februari införde regionen ett hyrstopp för sjuksköterskor. Detta har medfört att antal öppna vårdplatser har blivit färre. Verksamheterna har gemensamt genom samverkan, planering och daglig styrning hjälpts åt för att ställa om. Regionen når inte målen i tillgänglighet gällande hälso- och sjukvård, men verksamheterna arbetar med att ändra och optimera arbetssätten. Inom kollektivtrafiken når regionen målen för punktlighet gällande busstrafiken, men inte när det gäller tågtrafiken.

Under året har det varit ett ökat behov av vård,

vilket bland annat har visat sig i ett ökat antal remisser till nybesök samt ökat antal operationsanmälningar. Orsaken till de ökade vårdbehoven är sannolikt uppdämda behov efter pandemin samt den demografiska och medicinska utvecklingen och förändrad demografi. Även inom andra delar av regionens verksamheter märks en ökad efterfrågan, både i form av besökare inom kulturen och resenärer i buss- och tågtrafiken.

Indikatorerna i tabellen nedan kommenteras i texten under måluppfyllelse.

INDIKATOR	UTFALL	ÅRETS MÅLVÄRDE	KOMMENTAR
TILLGÄNGLIGHET			
◆ Andel patienter som fått kontakt med primärvården samma dag	80 %	90 %	
◆ Andel patienter som fått medicinsk bedömning i primärvården inom tre dagar	73 %	80 %	Kvinnor 73 %, män 73 % Riket 87 %
■ Andel patienter som fått första kontakt med specialistvården inom 90 dagar	67 %	90 %	Kvinnor 67 %, män 67 % Riket 68 %
■ Andel patienter som fått operation/åtgärd inom specialistvården inom 90 dagar	57 %	80 %	Kvinnor 58 %, män 54 % Riket 59 %
● Andel patienter som fått utredning inom 30 dagar inom barn- och ungdomspsykiatri	76 %	75 %	Kvinnor 79 %, män 74 % Riket 43 %
● Punktlighet buss	90 %	85 %	
◆ Punktlighet tåg	86 %	95 %	
KVALITET			
● Patienter med vårdrelaterade infektioner i somatisk slutenvård	4,5 %	9 %	Enbart mätning på Kullbergska sjukhuset
■ Patienter med sjukhusförvärvade trycksår	15 %	9 %	
■ Överbeläggningar i somatisk slutenvård	6,7	3,0	Riket 6,8
■ Utlokaliseringar i somatisk slutenvård	1,9	1,0	Riket 2,2
HÅLLBARHET			
● Koldioxidintensiteten i regionens kapitalförvaltning ska minska	-28 %	-1 %	Förändring från 2022.
■ Energianvändningen ska minska (energieffektivisering)	3,3 %	-1 %	Förändring från 2022.
● Andel animaliska livsmedel från svenskproducerade råvaror, av total inköpskostnad	80,7 %	75 %	

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, SÄKER, TILLGÄNGLIG, KVALITATIV OCH EFFEKTIV VÅRD

All vård som bedrivs inom ramarna för Region Sörmland ska ha utgångspunkt i sörmlänningarnas behov av en patientsäker vård med god kvalitet och korta väntetider. Den som har störst behov av sjukvård ska få tillgång till denna utan onödig väntan eller organisatoriska begränsningar. Regionen strävar efter att säkra och utveckla vårdens kvalitet där vård och behandlingar ska vara kunskapsbaserade och ändamålsenliga. Ett arbete med att se över flöden, produktion och kapacitet inom flera områden har pågått under året.

Antal besök (exklusive besök för vaccinationer)

	2022	2023	DIFF. I % 2023-2022
Somatiken			
Kvinnor	321 800	330 900	2,8 %
Män	244 000	254 000	4,1 %
Summa	565 800	584 900	3,4 %
Psykiatri			
Kvinnor	75 600	79 500	5,2 %
Män	58 500	61 000	4,3 %
Summa	134 100	140 500	4,8 %
Primärvården			
Kvinnor	362 200	373 100	3,0 %
Män	288 000	294 100	2,1 %
Summa	650 200	667 200	2,6 %
Totalt			
Kvinnor	759 600	783 500	3,1 %
Män	590 500	609 100	3,1 %
Summa	1 350 100	1 392 600	3,1 %

Registreringsrutinerna har varit olika över åren därför har alla vaccinationer exkluderats för båda åren för att data ska bli jämförbart.

Under 2023 ökade antalet besök i hälso- och sjukvården med 42 500 besök, jämfört med 2022, det har varit en ökning för både kvinnor och män, där kvinnornas besök har ökat med 23 900 och männens med 18 600. Det har varit ökat antal besök i både somatiken, psykiatri och primärvården, för

både kvinnor och män. Störst procentuella ökning har det varit inom psykiatri, både för kvinnor och män. På totalen har 56 % av besöken gjorts av kvinnor och 44 % av män, vilket är samma andelar som tidigare år.

En faktor som bidragit till ökad produktion är förändrade arbetssätt där allt fler enklare operationer utförs utanför operationsavdelningarna. Exempelvis genomförs nu operationer av ljumsckbräck på mottagning, en operation som tidigare genomfördes på en operationsavdelning.

Under 2020 ökade antalet telefonkontakter och virtuella besök på grund av covid-19. Ökningen har fortsatt under de kommande åren för de virtuella besöken, medan telefonkontakterna minskade under 2021 och 2022 för att återigen öka under 2023. Jämfört med 2022 har telefonkontakterna ökat med drygt 9 000 och de virtuella besöken med knappt 5 000. Det har varit en ökning av telefonkontakter inom både somatiken och psykiatri medan det har varit en minskning i primärvården. De virtuella besöken har ökat inom somatiken och primärvården, medan det har varit en liten minskning inom psykiatri.

Under 2023 besökte närmare 26 400 sörmlänningar, 15 900 kvinnor och 10 500 män, de digitala vårdgivarna, vilket motsvarar närmare 9 % av den sörmländska befolkningen. Sörmlänningar står för knappt 3 % av alla besök som görs av de digitala vårdgivarna som går via Sörmland. Diagnoser kring psykisk ohälsa står för ungefär 13 % av alla besök hos dessa vårdgivare, vilket är en ökning med en procentenhet jämfört med 2022. Det är stor variation i användandet av digitala vårdgivare mellan kommunerna i Sörmland. I Vingåker har högst andel av befolkningen besökt en digital vårdgivare sedan 2019, 38 % och lägst andel återfinns i Flen där 19 % av befolkningen besökt en digital vårdgivare under samma period.

Regelbundna tandvårdsbesök gör det möjligt att upptäcka och åtgärda tecken på sjukdomar i munhålan på ett tidigt stadium, vilket minskar de framtida behoven av tandvård. Enligt regionens regelverk ska alla barn och unga vuxna undersökas med maximalt två års mellanrum. Under den senaste treårsperioden blev 99 % av de barn 5–17 år som hade bott i Sörmland under hela perioden någon gång undersökta.

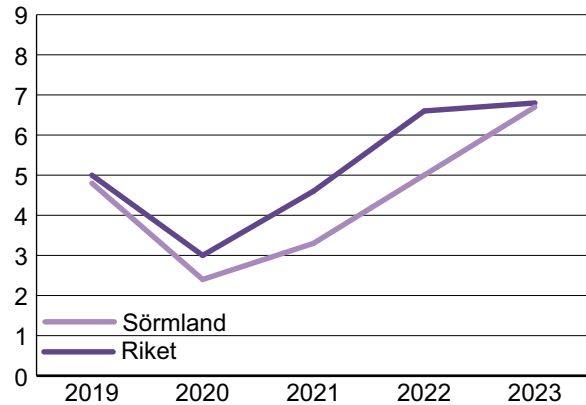
Antal avslutade vårdtillfällen

	2022	2023	DIFF. I % 2022-2021
Somatiken			
Kvinnor	19 900	18 800	-5,5 %
Män	17 100	16 700	-2,3 %
Summa	37 000	35 500	-4,1 %
Psykiatrin			
Kvinnor	1 500	1 200	-20,0 %
Män	1 400	1 300	-7,1 %
Summa	2 900	2 500	-13,8 %
Totalt			
Kvinnor	21 400	20 000	-6,5 %
Män	18 500	18 000	-2,7 %
Summa	39 900	38 000	-4,8 %

Under 2023 var antalet vårdtillfällen, inläggningar på sjukhus, 1 900 färre än 2022. Kvinnornas vårdtillfällen minskade med 1 400 och minskningen för männen var 500. Minskningen har skett inom både somatiken och psykiatrin.

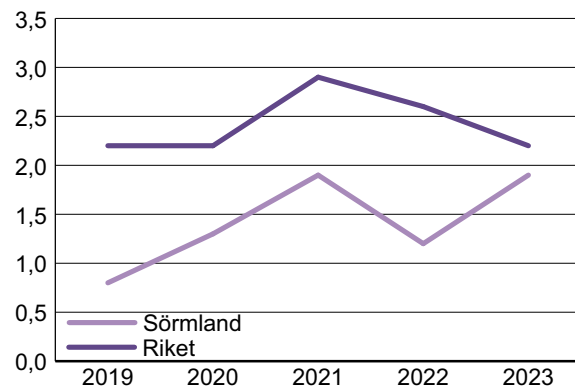
Med disponibla vårdplatser menas en vårdplats i slutenvården med fysisk utformning, utrustning och bemanning som säkerställer patientsäkerhet och arbetsmiljö. De disponibla vårdplatserna var färre under 2023 jämfört med 2022, vilket bland annat beror på införandet av hyrstopp av sjuksköterskor. I januari, innan införandet av hyrstoppet var antalet disponibla vårdplatser 421 och i februari när hyrstoppet började gälla var antalet disponibla vårdplatser 30 färre. Som lägst var antalet platser 309 i juli, vilket är 50 färre än i juli 2022. Under 2023 var det i genomsnitt 376 disponibla vårdplatser per månad, vilket kan jämföras med 417 disponibla vårdplatser per månad 2022. Belägningsgraden har legat mellan 94 – 104 % under året, vilket kan jämföras med 2022 då belägningsgraden som lägst var 91 % och som högst var 102 %. Under året har vissa kommuner haft brist på korttidsboende, vilket har medfört att patienter upptagit vårdplatser längre än nödvändigt. Detta har påverkat belägningsgraden negativt.

Genomsnittliga antalet överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser under åren 2019-2023

Antalet överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser minskade åren fram till coronapandemin, men har ökat därefter. I genomsnitt var det närmare sju överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser per månad 2023, vilket kan jämföras med fem 2021. Målet för regionen är max tre överbeläggningar per 100 disponibel vårdplats och det målet nåddes inte under 2023. Sedan 2019 har Region Sörmland haft färre överbeläggningar än riket, men 2023 ligger regionen och riket på samma nivå.

Genomsnittliga antalet utlokaliserade per 100 disponibla vårdplatser under åren 2019-2023

Antalet utlokaliserade patienter per 100 disponibla vårdplatser har ökat jämfört med föregående år och ligger på samma nivå som 2021, regionen ligger fortfarande under riket. I genomsnitt var det två utlokaliserad per 100 disponibel vårdplats per månad under 2023, vilket är dubbelt så många som under 2022 då det i genomsnitt var en utlokaliserad. Regionens mål för 2023 var att det skulle vara max en utlokaliserad per 100 disponibla vårdplatser och det nås inte.

Medarbetare i operationssalen vid Mälarsjukhusets operationsrobot.

Effektivitet, kostnad per patient

Verksamheter inom hälso- och sjukvården i Region Sörmland ska ha tillgång till och använda kostnad per patient (KPP)-data som en del i sin uppföljning och analys. KPP-data ska finnas tillgänglig som beslutsunderlag på alla nivåer, både för politiker, tjänstemannaledning och verksamhet. För närvarande mäts KPP en gång per år och de senast tillgängliga uppgifterna avser 2022 och är desamma som för delåret. KPP görs inte för Regi-sjukhuset Karsudden eller för privata utförare.

I Region Sörmland kostade en patient i genomsnitt 28 400 kr under 2022, vilket är en ökning med 2 500 kr jämfört med 2021. En kvinnlig patient kostade i genomsnitt 29 000 kr och en manlig 27 800 kr. Detta är ett genomsnitt på vad en patient kostar på ett år, inklusive alla kontakter i både primärvård och specialiserad vård och inkluderar telefonkontakter, videokontakter, fysiska besök och inläggningar på sjukhus.

Att vara inlagd på sjukhus kostar betydligt mer än att ha en annan typ av kontakt och genomsnittskostnaden för de som har varit inlagda på sjukhus är 117 600 kr per patient och år. Här är skillnaderna mellan könen större, genomsnittskostnaden för en kvinnlig patient är 112 300 kr och för en manlig patient 124 300 kr. Att männen kostar mer än kvinnorna beror bland annat på att det är vanligare att männen blir inlagda mer än en gång, men också på att varje vårdtillfälle

(inläggning) kostar mer då de har längre medel-vårdtid. Genomsnittskostnaden för ett vårdtillfälle är 72 900 kr för kvinnor och 74 800 kr för män. För övriga kontakter (vårdtillfällena borträknade) är genomsnittskostnaden för en patient 16 300 kr per år och skillnaderna mellan könen är 1 300 kr där kvinnorna har en högre kostnad. Att kvinnorna kostar mer än männen beror bland annat på att de i genomsnitt har en mer kontakt än männen under ett år, genomsnittet för kvinnorna är sju kontakter på ett år, jämfört med sex kontakter för männen.

God, säker och kvalitativ vård

Region Sörmland ska ge vård och behandling som är kunskapsbaserad och ändamålsenlig. Verksamheterna ska arbeta i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Kunskapsstyrning handlar om att utveckla, sprida och använda bästa möjliga kunskap inom hälsa, vård och omsorg. Det övergripande syftet med införande och arbete med kunskapsstyrning är att få en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård och omsorg i hela landet. I Region Sörmland pågår arbetet med kunskapsstyrning bland annat genom de personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp som är under framtagande och införande inom olika sjukdomsområden.

Den första robotassisterade operationen genomfördes på Mälarsjukhuset i mars 2022. I oktober 2023 hade 350 ingrepp utförts på Mälarsjukhuset och Nyköpings lasarett. Robotkirurgi är en form

av titthålskirurgi där fördelen, jämfört med öppen kirurgi, är att patienten får mindre sår, återhämtar sig snabbare med i regel kortare tid på sjukhus. Målsättning är att ytterligare öka användningen av robotkirurgi för att tillgodose sömrlänningarnas behov av en god och säker vård.

Under året har arbetet med att minska andel patienter med sjukhusförvärvade trycksår pågått, bland annat med hjälp av trycksårsombud. Trycksårsombuden och medarbetare har fått utbildning i hudbedömning inklusive dokumentation. Målet är att samtliga patienter som läggs in på avdelning ska ha en hudbedömning gjord vid inskrivning.

Under året har ett nytt triagesystem införts på akutmottagningarna på Mälarsjukhuset och Nyköpings lasarett, systemet planeras att införas på Kullbergsska sjukhuset under våren 2024. Förhoppningen är en fortsatt utveckling där patienten får sin läkarbedömning i tidigt skede av besöket.

På Mälarsjukhuset pågår införande av akutläkare, som nu tagit över allt större del av bemanningen på läkarsidan.

Det finns påverkan av den oro som skapats i Eskilstuna med upprepade skjutningar, för att skapa trygghet finns nu vakt dygnet runt på akuten.

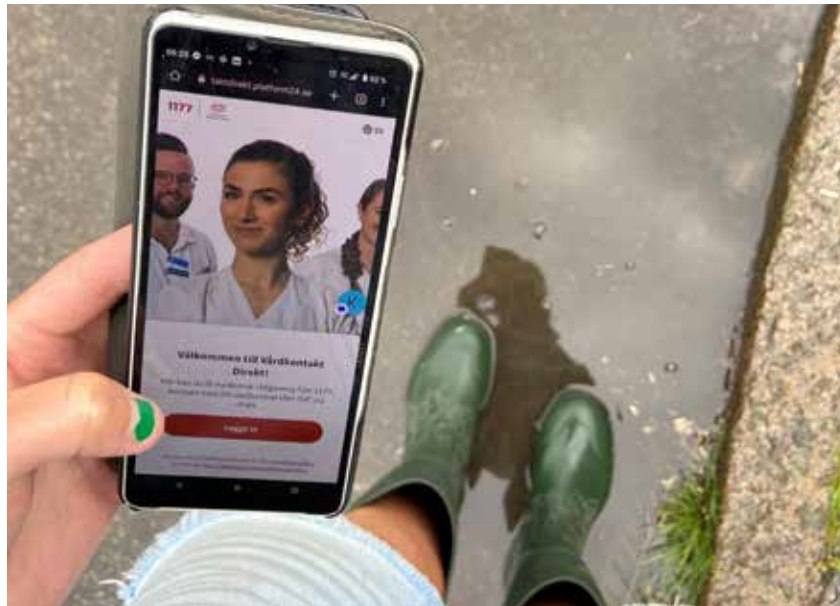
Logopedimottagningarna har utvecklat sitt arbete med att ge jämlik och tillgänglig vård av rätt kvalitet för barn med språkstörningar. Arbetet är ett exempel på en verksamhet som har agerat för att förbättra genom att utgå från patientens behov, använda kunskapsstyrning och digital teknik till ett länsövergripande flöde med smart användning av resurser.

På Regionsjukhuset Karsudden har under året ett utomhuslarm med GPS-positionering tagits i bruk och används vid all vistelse med patienter utanför sjukhusbyggnaden, det vill säga på sjukhusområdet och vid beledsagade resor. Larmsystemet ger en högre säkerhet med snabbare åtkomst till hjälpinsatser av olika karaktär. En utvärdering av larmen skedde under hösten och resultatet var gott. Vårdpersonalen har varit nöjda med funktionaliteten och upplever en ökad trygghet såväl på sjukhusområdet som vid resor.

Tillgänglighet

Region Sörmland ska erbjuda en patientsäker vård av god kvalitet och med korta väntetider. Den som har störst behov av sjukvård ska få tillgång till denna utan onödig väntan eller organisatoriska begränsningar. Tillgängligheten är viktig för både patienter och närstående, bra tillgänglighet skapar trygghet och tilltro till att allt fungerar och att vården kan möta det behov som finns. Under 2023 har tillgängligheten inte varit tillräckligt hög, Region Sörmland når inte de nationella målen, varken för primärvården eller specialistsjukvården. Ett fortsatt högt och till vissa delar ökat söktryck från patienter i kombination av brist på personal och svårigheter att rekrytera, har bidragit till att regionen inte når målen för tillgänglighet under året. Tillgängligheten är inte ett problem bara i Sörmland, de flesta regioner når inte målen. Regionen har sämre tillgänglighet än riket 2023, både för primärvården och den specialiserade vården.

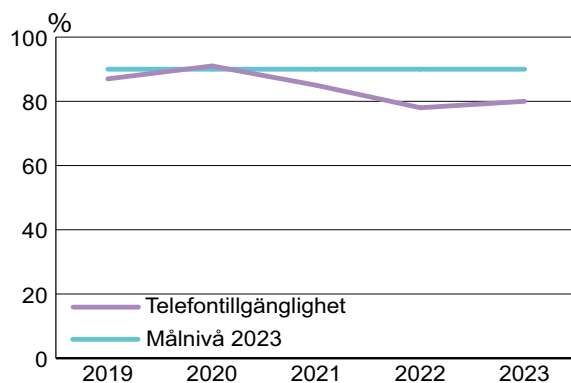
Tillgängligheten i primärvården mäts nationellt genom andel patienter som får kontakt med vårdcentralen för rådgivning och/eller tidsbokning

samma dag som de ringer, samt andel patienter som får medicinsk bedömning inom tre dagar.

Införandet av Vårdkontakt Direkt har möjliggjort nya kontaktvägar för patienterna, men också inneburit ytterligare en arbetsuppgift för medarbetarna. Fördelarna med Vårdkontakt Direkt är att kontakterna prioriteras utifrån vårdbehov, vilket inte är möjligt i TeleQ. Alla patienter har inte möjlighet till digital kontaktväg, därför behöver tillgängligheten vara god såväl via telefon som via chatt. Det syns ännu inte något tecken på minskning av telefonsamtalen till förmån för Vårdkontakt Direkt på totalen, men de vårdcentraler som har en utmaning i telefontillgänglighet, har klart ökat antal kontakter till Vårdkontakt Direkt.

Primärvård - genomsnittlig telefontillgänglighet

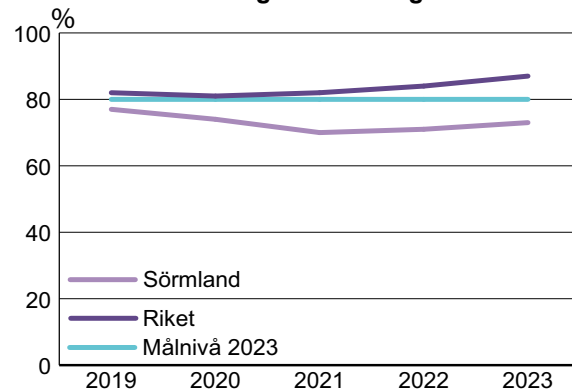

Under 2023 nås inte målet att 90 % av de som ringer får kontakt med vårdcentralen samma dag, under året var den genomsnittliga telefontillgängligheten 80 %, vilket är två procentenheter högre än 2022 som hade den lägsta andelen på flera år och

sju procentenheter lägre än 2021. På nationell nivå följs inte telefontillgängligheten per månad, så det finns inga nationella uppgifter att jämföra med.

Ett mål för vårdcentralerna under 2023 har varit att komma ikapp med kontroller för multisjuka kroniker, vilket tagit framst läkar- och sjuksköterskeresurser i anspråk. Arbetet har gett resultat i form av kortade köer för kontroller och uppföljning. Här har också nya digitala arbetssätt utvecklats. Flera vårdcentraler har, som ett komplement till TeleQ och Vårdkontakt Direkt, öppnat en direkttelefonlinje till exempel till sjuksköterska för äldre kroniker och multisjuka.

Medicinsk bedömning - andel patienter som fått medicinsk bedömning inom tre dagar

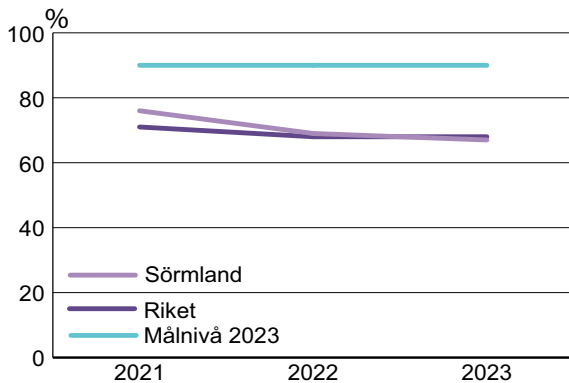
I genomsnitt fick 73 % av de som kontaktade en vårdcentral under 2023 en medicinsk bedömning inom tre dagar, vilket är något högre än 2022 då genomsnittet var 71 %. Region Sörmland har lägre andelar än riket och har haft det sedan mätningarna startade 2019. Genomsnittet för riket 2023 var 87 %.

Verksamheterna har arbetat med förbättrade registreringsrutiner och utbildning inom nätverken för psykosociala team, rehabgrupper och medicinska sekreterare. Det finns också möjligheter att nyttja Vårdkontakt Direkt för att öka tredagarstillgängligheten, med styrning direkt till rätt profession i plattformen, här har flöden till fysioterapeut och psykosociala team införts på flera vårdcentraler. Omställning till god och nära vård är en viktig faktor för att förbättra tillgängligheten och för att förbättra patientens resa genom vården.

Enligt den nationella vårdgarantin ska alla patienter få ett förstabesök i den specialiserade vården inom 90 dagar och även efter beslut få en operation/åtgärd inom 90 dagar. Från och med januari 2021 inkluderas fler verksamheter i mätningarna, vilken medför att det inte finns jämförande uppgifter från tidigare år.

Under året har det varit ett ökat behov av vård, vilket bland annat har visat sig i ett ökat antal remisser till nybesök samt ökat antal operationsanmälningar. Orsaken till de ökade vårdbehoven är sannolikt uppdämda behov efter pandemin samt den demografiska och medicinska utvecklingen. Det ökade vårdbehovet i kombination med bland annat brist på personal, har påverkat tillgängligheten negativt på helheten. Flera verksamheter har förbättrat tillgängligheten jämfört med 2022 genom effektiviseringar, förbättrade flöden, uppgiftsväxling men även genom ökad köpt vård.

Andel väntande som väntat 90 dagar eller kortare på en första kontakt i den specialiserade vården

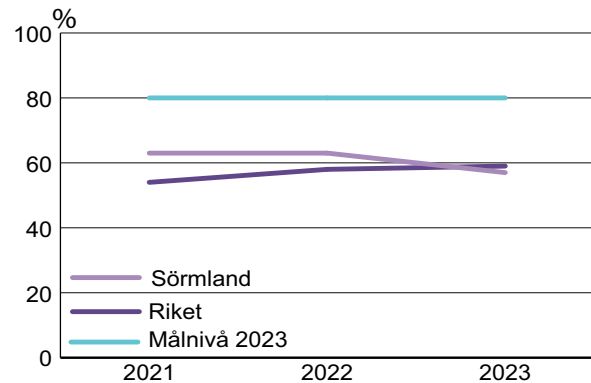

Andelen som fått ett första besök i den specialiserade vården inom 90 dagar 2023 var i genomsnitt 67 %, vilket kan jämföras med 69 % 2022 och 76 % 2021. I december var andelen som högst, 72 % och i augusti var den som lägst 61 %. Region Sörmland ligger på samma nivå, eller något under, som riket under 2023, den genomsnittliga andelen för riket, är 68 %. Totalt antal väntande i

december var knappt 12 000 personer och medianväntetiden var 47 dagar, motsvarande medianvärde för riket var 53 dagar.

Andel som väntat 90 dagar eller kortare på operation/åtgärd i den specialiserade vården

I Region Sörmland var den genomsnittliga andelen som fått en operation/åtgärd inom 90 dagar 57 % under 2023, vilket är sex procentenheter lägre än 2022. Som högst var andelen 64 % i november och december och i augusti var den som lägst på 47 %. Region Sörmland har tidigare år haft en högre genomsnittlig andel som fått en operation/åtgärd inom 90 dagar än i riket, men 2023 är andelen för riket högre med 59 %. Totalt antal väntande i december var knappt 5 000 personer och medianväntetiden var 61 dagar, motsvarande medianvärde för riket var 67 dagar.

Flera verksamheter har arbetat med aktualiserande av produktions- och kapacitetsplaner för uppföljning och analys. Med syftet att förbättra och skapa en hållbar tillgänglighet över tid där balans råder mellan inflödet av patienter och verksamhetens produktion av vård. Flera kliniker har infört länsgemensamma operationsplaneringslistor.

Under året har barn- och ungdomspsykiatri kunnat visa att utvecklingen av arbetssätt, med små förändringar, kan leda till stora skillnader i produktion. Verksamheten har skapat effektiva arbetssätt där de utreder i fyra gånger högre takt än tidigare. Det har inneburit att antalet egna utförda utredningar ökat jämfört med tidigare år. Det nya arbetssättet utgår ifrån konceptet stegvis utredning, där utredningarnas omfattning och innehåll avgörs utifrån den enskilda patientens behov.

REGION SÖRMLAND HAR EN PERSONCENTRERAD VÅRD

Personcentrerad vård ska vara den sörmländska vårdens kärna och innebär att se den enskilda personen, involvera och anpassa efter individens behov, resurser och förutsättningar. Patienten ska vara delaktig i alla beslut gällande sin egen vård och aktivt delta i planering och genomförande av den egna vården i samarbete med vårdpersonal och vid behov med närstående. Patientens ställning ska stärkas och sjukvården ska bli bättre på att tillvarata patientens och närståendes engagemang.

Arbetet inom god och nära vård förstärker arbetet med en personcentrerad vård. Alla enheter inom såväl regionen, som kommunens hälso- och sjukvård behöver förbättra sin förmåga till att se till patientens behov, genom att gå från organisation- till relationsperspektiv, göra patienten till aktiv medskapare i stället för passiv mottagare och gå från isolerade vårdinsatser till samordnade insatser utifrån patientens behov. Omställningen gäller all hälso- och sjukvård och innebär förändrade arbetssätt, såväl inom regionen som kommunerna. Sörmlands närvårdsstruktur och kunskapsorganisation är viktiga forum för att driva på omställningen.

God kännedom om patienten är en mycket viktig faktor för personcentrerat bemötande och arbetet med patientkontinuitet har varit ett viktigt fokusområde inom primärvården. I stället för att erbjuda alla patienter ett årligt återbesök, arbetar verksamheterna med olika lösningar som utformas utifrån patientens behov. Till exempel formulärtjänster i Vårdkontakt Direkt eller 1177.se. Införandet av Vårdkontakt Direkt har utökat möjligheterna att erbjuda patienterna olika kontaktformer, fysiska besök, videobesök, chatt eller telefonsamtal, beroende på

patientens önskemål och behov. Ett mål under året har varit att arbeta med de stora kronikergrupperna tillsammans med kunskapsorganisationen för att ta fram mer flexibla lösningar för uppföljning, som kan följa patientens behov. Det blir ett led i att vården blir mer effektiv, för att undvika vårdinsatser som patienten inte efterfrågar eller har behov av.

Under året har vissa verksamheter infört en grupp som är ansvarig för personcentrerad vård. De har tagit fram frågor i ett standardiserat inskrivningsformulär som används när verksamheten tar emot patienter. Det finns ett måtvärde gällande användning av omvårdnadsplaner vilket visar om patienterna är informerade och involverade i sin omvårdnadsplan.

Inom förlossningsvården har möjlighet till återbesök efter tio dagar införts, då det har framkommit att behov av stöd finns. Kvinnoklinikerna har också bemanning dygnet runt och kan bistå med råd vid amningsproblem eller andra frågeställningar som kan uppstå.

Aktivitetscentrum på Regionsjukhuset Karsudden har under året fokuserat på att de aktiviteter som erbjuds har en tydlig koppling till patientens vårdprocess samt vara en förberedelse för någon form av arbete eller sysselsättning efter vårdtiden. Arbetsterapeut och aktivitetsstödare har tillsammans med patient planerat för lämpliga aktiviteter som oftast utgår från ett intresse som patienten har uttalat. De aktiviteter som erbjudits har förändrats utifrån behov och intresse.

REGION SÖRMLAND HAR EN UTBYGGD PRIMÄRVÅRD OCH EN FÖRSTÄRKT NÄRVÅRD

Den nära vården ska utgöra basen i hälso- och sjukvården. Hälso- och sjukvården ska ges nära befolkningen och endast vård som inte kan tillgodoses i öppenvård ska ges i slutenvård. Närvård i Sörmland innebär att befolkningen i länet ska ha nära till vård och omsorg där de bor eller vistas. Vård och omsorg ska vara tillgänglig, såväl geografiskt som tidsmässigt, den ska även vara lättillgänglig och flexibel vilket kan innebära digital närhet när det är möjligt och fysisk närhet när det behövs.

Regionen har under året fortsatt omställningen mot en nära vård både på lokal nivå på vårdcentraler och länsövergripande nivå genom olika samverkansprojekt. Bland de aktiviteter som pågår finns revidering av befintliga rutiner och riktlinjer gällande samverkan mellan regional och kommunal hälso- och sjukvård samt projekt självständiga äldre förebyggande vård och omsorg. Projektet har utforskat patientperspektivet på självständighet kopplat till olika områden i livet hos äldre som har behov av insatser från hemtjänst och vårdcentral. Projektet har resulterat i förslag på hur region och kommun i samverkan kan stärka den äldre så att den får förbättrade förutsättningar att leva ett tryggt och självständigt liv och göra den enskilde delaktig utifrån sina förutsättningar.

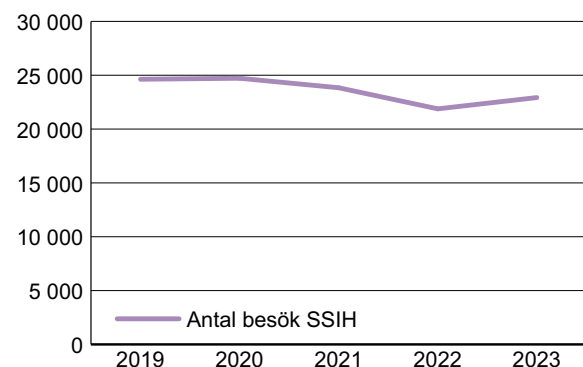
Team för vård och rehabilitering i hemmet för patienter med stroke finns på regionens tre somatiska sjukhus. Samverkan mellan flera verksamheter har också skett för ta hand om de patienter som har behovt uppföljning och vård. En mobil akutverksamhet för äldre finns i Nyköping och Katrineholm. I Eskilstuna finns samverkan med kommu-

nen kring ett nära vård team. En utveckling kring mobila team, virtuella vårdplatser, digitala ronder med mera kan vara en del av det fortsatta arbetet med att skapa trygga flöden kring nära vård.

Flera verksamheterna har arbetat med att förbättra rutiner och öka andelen läkemedelsberättelser till slutenvårdspatienter samt med att förbättra utskrivningsprocessen. Klinikerna arbetar aktivt med att styra vård mot att ske så nära patienten som möjligt, i hemmet eller i primärvården.

Kontinuitet är en viktig faktor för omställningsarbetet till en god och nära vård. Regionens vårdcentraler arbetar aktivt med att samtliga patienter ska listas på fast läkare där så är möjligt. Vid mätning i oktober 2023 var 60 % av sörmlänningar listade på offentliga vårdcentraler också listade på läkare.

Specialiserad sjukvård i hemmet - antal besök

Under 2023 utförde specialiserad sjukvård i hemmet (SSIH) 22 900 besök, vilket är 1 000 fler än 2022 och 1000 färre än 2021. Under året var 650 personer inskrivna i SSIH, vilket är 40 fler än föregående år och tio fler än 2021. Av de inskrivna i SSIH var 49 % kvinnor och 51 % män.

Utställningen NK:s möbler på Sörmlands museum

Fotograf: Björn Dahlgren / Sörmlands museum

REGION SÖRMLAND HAR EN HÅLLBAR KULTUR-, UTBILDNINGS-, FOLKBILDNINGS- OCH FRILUFTSVERKSAMHET MED GOD KVALITET OCH TILLGÄNGLIGHET

Kulturverksamheten i Region Sörmland ska bidra till individens utveckling och välmående och ett hållbart demokratiskt och inkluderande samhälle och i förlängningen till mänsklig och regional utveckling och tillväxt i Sörmland. Visionen är att vidga vyer och väcka engagemang. Förhoppningen är att bidra till att människor ska kunna påverka sin situation och samhället. Kulturens betydelse för folkhälsa, livskvalitet och individuellt välbefinnande är en viktig del av samhället och människors liv. Människors möjligheter att ta del av och vara en aktiv kraft i samhället kan kopplas till möjligheten till utbildning och bildning.

Kulturen har en viktig roll i att stödja människors lika värde och möjligheter att delta i samhället. Det har under året skett genom att i kulturutbudet belysa frågor om demokrati och människosyn samt att förmedla kunskap och bidra till inspiration som leder till kritiskt tänkande, egna ställningstaganden och aktivt engagemang. Verksamheterna har under året främjat möten mellan människor med olika erfarenheter, synsätt och världsbilder och mellan olika kulturer, samhällen och tider.

Region Sörmlands kulturverksamhet har, likt tidigare år, deltagit och engagerat sig i genomförandet av det kulturpolitiska konventet Folk och Kultur. Efter att ha arrangerats digitalt i två år var konventet tillbaka på plats i Munktelstaden i Eskilstuna. Region Sörmland bidrog med flera seminarier, samtal och kulturupplevelser samt två montrar på utställartorget. Fokusområdena spände från barn och unga, krisberedskap, integration till kulturens betydelse i en demokrati.

Sörmlands museum har under året lyft angelägna frågor, gett perspektiv på nutid och historia samt inspirerat till lärande, kritiskt tänkande, engagemang och handling. Museet öppnade i mars den första utställningen någonsin som tar ett helhetsgrepp kring Nordiska Kompaniets (NK) möbelproduktion. Den berättar om en betydande och framgångsrik del av svensk designhistoria och om människorna – formgivare och hantverkare – som står bakom några av Sveriges mest kända möbelklassiker. Till utställningen tog museet även fram en rikt illustrerad publikation med fördjupande texter som sätter NK-möblerna i en historisk kontext. Utställningen har fått mycket stor uppmärksamhet och nått ut både nationellt och internationellt. Besöksintresset har varit mycket stort.

Scenkonst Sörmland har genom sitt arbetssätt utmanat innehåll och val av medverkande, vilket lett till möten med olika kulturer som vidgat vyer för länets invånare. Bland annat medverkade

Foto: Sören Vilks

Dansföreställningen Locus som är ett samarbete mellan Scenkonst Sörmland och Riksteatern.

verksamheten vid årets Frame Short Film Fest, som är en mötesplats för talanger och yrkesverkssamma filmare i länet och som utgör ett tillfälle att ta del av varandras arbeten och nätverka.

Biblioteksutveckling Sörmland har under året strävat mot att fler människors röster och berättelser ska höras på många olika språk och att biblioteken som mötesplats ständigt utvecklas och tillgängliggörs. Verksamheten har bland annat samordnat och utgivit Unga Sörmland 2023 som är en antologi för unga skribenter samt planerat och genomfört skrivfrämjandefestivalen Låt boken flyga! för vuxna.

Utbildnings- och folkbildningsverksamheten har under året, vid samtliga skolor, arbetat med att utveckla förmågor, kunskaper, kompetens och bildning utifrån egna förutsättningar. Det har handlat om att stödja individens behov av grundläggande kunskaper och bildning samt medvetandegöra eleven/deltagaren om sin förmåga och rätt att delta i samhällsutvecklingen.

Eskilstuna folkhögskola och Åsa folkhögskola har med anledning av de prioriteringar som gjordes i statsbudgeten för 2023 fått förändra sin verksamhet genom att minska kursutbudet och profilera om sin utbildning. Det finns fortfarande ett stort intresse för profilutbildningarna inom konst och kultur, där antalet sökande fortsatt är stort både nationellt och

internationellt. Eskilstuna folkhögskola har kunnat nyttja sina nya lokaler för att hålla samman kurser och utbildningar bättre än tidigare. Likaså har skolornas personal fått en ökad samordning och en ökad gemensam kunskapsbas, till förmån för utbildningsnivån i de olika programmen.

Vid Öknaskolan har utvecklingsprojektet "Samverkan för bästa skola", som genomförs i samverkan med Skolverket och Göteborgs universitet, pågått sedan sommaren 2022. Initiativet är ett riktat stöd och har bland annat innehållit en nulägesanalys och olika aktiviteter genomförda med personalen. För att bättre stödja och förbättra elevernas framtida möjligheter till yrkesexamen har skolan arbetat med flera åtgärder. Skolan har bland annat tillsatt en studiesamordnare, utökat läxhjälpen samt utökat elevhälsan genom en skolpsykolog, som även arbetar förebyggande och hälsofrämjande genom att kompetensutveckla och handleda personal.

Aktiviteterna på Nynäs slottsområde, bland annat utställningar och föreställningar, har genomförts i samarbete med Sörmlands museum och Scenkonst Sörmland. Ett uppskattat inslag har varit de dramatiserade visningarna i kombination med att slottet återigen, efter att pandemirestriktionerna släppts, är öppet för guidade visningar. Det stora antalet internationella gäster och det ökade antalet gästnätter på vandrarhemmet är en

Nynäs slott - dramatiserade visningar

tydlig markering om att besökarna hittar tillbaka till Nynäs. Utställningen Barnen på Nynäs, som etablerats med ett starkt återbruksfokus, har blivit mycket populär bland barnfamiljer och har även fått medialt genomslag

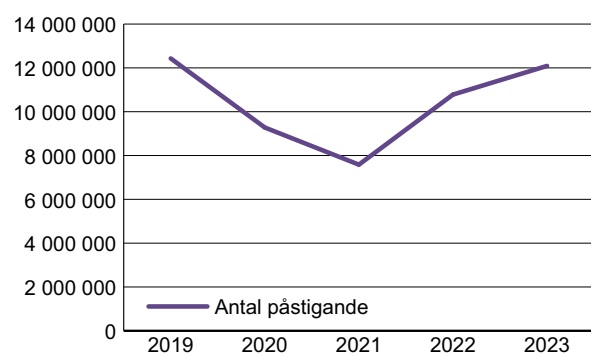
Nynäs slott - utställningen Barnen på Nynäs

Under perioden har vissa kanotleder påverkats av underhåll och utvecklingsarbete gällande vandringshinder för fisk. Detta har inneburit att vissa delar av lederna stängts av för allmänheten.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, TILLGÄNGLIG OCH HÅLLBAR KOLLEKTIVTRAFIK

Som regional kollektivtrafikmyndighet har regionen en viktig funktion för regionens invånare att säkerställa en jämlik, hållbar och tillgänglig kollektivtrafik. Den har också stor betydelse i omställningen av transportsystemet för att minska klimatpåverkan.

Antal påstigande i allmän kollektivtrafik buss

Antalet resande i kollektivtrafiken har ökat under året och nya koncept har tagits fram. I samarbete med Nyköpings kommun har den nya flextrafiken startat i december månad. Konceptet innebär att såväl den särskilda kollektivtrafiken (färdtjänstberättigade) som den allmänna kollektivtrafiken

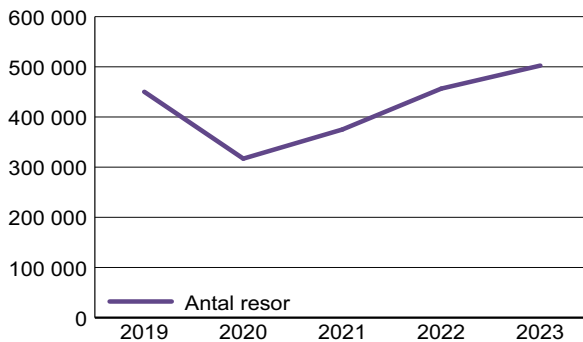

har samlats i en gemensam trafik där resenärer, efter beställning, kan åka mellan två flexhållplatser medan färdtjänstberättigade kan bli hämtade vid bostaden. Ett särskilt genomförandeprojekt kommer att genomföras 2024 innan konceptet kan prövas i andra orter.

Resandet med allmän kollektivtrafik har under 2023 ökat efter pandemiårens nedgång och nästan nått upp till de resandetal som fanns för 2019. Antalet påstigande (buss) var under 2023 cirka 12 155 000, jämfört med 12 400 000 år 2019.

Inom tågtrafiken uppgick antal påstigande i Sörmland till 3 020 000 (exklusive Gnestapendeln).

Antal resor i särskild kollektivtrafik

Under 2023 har efterfrågan på särskild kollektivtrafik varit hög. För både färdtjänsten och sjukresor ligger resandet över historiska nivåer. Under året har drygt 502 000 resor, i serviceresavtalen, utförts inom den särskilda kollektivtrafiken, en ökning med 10 % jämfört med 2022. Antalet sjukresor har ökat med cirka 6 % jämfört med 2022. Efterfrågan på resor i kombination med en hög andel legitimerade ensamresor inom sjukresor, har påverkat kapaciteten och bidragit till längre väntetider. För att motverka den effekten har ytterligare fyra personbilar tagits ut i trafik under året.

Punktligheten för färdtjänst och sjukresor ligger på 90 % vilket är i nivå med målvärdet. För busstrafiken är punktligheten 90 %, jämfört med 91 % 2022. Ombyggnationer, bland annat vid Nyköpings resecentrum, och den tidiga vintern har påverkat busstrafikens punktlighet. Punktligheten för Mälartågssystemet uppgick till 86 % för perioden, vilket är under målvärdet på 95 %, men en viss ökning jämfört för samma period föregående år. Svealandsbanan har ytterligare försämrats jämfört med 2022 medan övriga linjer har likvärdigt eller bättre resultat än 2022.

Under perioden har förslag till beslut på revidering av Sörmlandstaxan tagits fram och flera trafikutredningar har hanterats i den avtalade tillköpsprocessen.

Servicecenter Sörmland har genom central upphandling inom regionen implementerat en ny växel. Den nya växeln möjliggör bland annat bättre uppföljning av verksamheten och tillgång till ett mer utvecklat statistikverktyg.

Sedan december 2021 ansvarar regionen för att driva och bemanna Mälartåg Kundservice, på uppdrag av Mälardalstrafik. Under hösten 2023 tecknades ett uppdragsavtal med Region Västmanland vilket innebar utökade uppdrag för Mälartåg kundservice. Kundservicefunktionen för Tåg i Bergslagen var i drift från tidtabellskiftet 2023.

Överenskommelse om kollektivtrafik

I samband med regionbildningen överenskom regionen och länets kommuner, genom Överenskommelse om kollektivtrafik i Södermanlands län (Överenskommelsen), om att Region Sörmland från och med den 1 januari 2019 är länets regionala kollektivtrafikmyndighet. Regionbildningen och möjligheten att utveckla kollektivtrafiken i ett större sammanhang har medfört ett behov av en

översyn av Överenskommelsen. Dialog har genomförts med varje kommun i länet under hösten 2023. Arbetet med översyn av Överenskommelsen fortsätter under 2024.

Program Trafik 2025-2031

Under perioden har arbete inom Program Trafik 2025-2031 fortlöpt enligt plan. Tilldelning av avtal för Riksfärdtjänst genomfördes i april med start 1 februari 2024. Skärgårdstrafiken i Nyköping har med det nya upphandlade avtalet haft trafikstart liksom de nya avtalen för skolskjutstrafiken i kommunerna Flen, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund och Vingåker.

Beslut har även fattats att initiera upphandling för serviceresor med trafikstart under 2025. Under hösten färdigställdes upphandlingsunderlagen och upphandlingen publicerades i oktober med tilldelning i början av 2024. Efter överenskommelse med Gnesta kommun och Strängnäs kommun, om att överlämna upphandling för skolskjuts i respektive område, har även beslut fattats att initiera upphandling för denna trafik.

För att skapa en bättre helhetsbild över kollektivtrafikens sammantagna upphandlingsbehov och därmed resursbehov, har även lägesrapporteringar avseende upphandlingar av tekniska system inkluderats i programmet. I verksamheten pågår förberedelser för upphandling av flera IT-komponenter, bland annat planeringssystem samt biljett- och realtidssystem för den allmänna kollektivtrafiken.

REGION SÖRMLAND TAR TILLVARA DIGITALISERINGENS MÖJLIGHETER

Den patient som kan och vill ha möjlighet att välja digitala alternativ ska kunna göra det. Att välja digitala alternativ bidrar till effektivare insatser samt att resurser frigörs till de som behöver personliga möten. Digitaliseringen skapar förutsättningar för personcentrerad vård och för en sammanhållen vårdprocess. Målet är högre patientsäkerhet, en ökad kvalitet och större resurseffektivitet.

IT-säkerhetsarbetet hamnar allt mer i fokus och kräver ett helt nytt förhållningssätt. Detta ställer krav på att utveckla regionens förmåga att arbeta med IT-säkerhet vilket har gjorts under året. Med hänsyn till omvärldsutvecklingen finns ett ökat behov av insatser kring IT-säkerhetsarbetet. Regionen har under året påverkats av IT-attacker och även om konsekvensen varit mycket begränsad så ger den en bild av hur utvecklingen är inom området.

Digitaliseringen i regionen pågår och verksamheterna arbetar bland annat med att digitalisera receptförnyelse, bokningar och möten. Dels för att underlätta för medborgarna, dels för att effektivisera det administrativa arbetet. Flera verksamheter har genomfört en översyn av sina digitala tjänster och har utökat tjänsteutbudet på 1177.se där invånare erbjuds möjlighet att exempelvis skicka digitala egenremisser och omboka eller avboka tider.

Regionens tre waran-mottagningar har arbetat med att digitalisera doseringsinformationen till patienter-

na för att kunna erbjuda ett alternativ till doseringsbrev via post. Tjänsten lanserades i februari 2023.

Under året har flera verksamheter börjat använda sig av taligenkänning vid journalskrivandet. Med traditionellt diktatarbete med diktafon pratas all information in på ett ljudkort som sekreterarna sedan lyssnar på och skriver ut i tur och ordning. Med taligenkänning sker detta direkt i journalen. Användaren rättar också sin text direkt och patienten kan ta del av informationen snabbt. Sekreterare sköter fortfarande diagnossättningen manuellt så det finns en extra kontroll. Det är mer patientsäkert, systemet gör att mer tid frigörs till annat administrativt arbete och också workshifting framöver så att sekreterare kan få andra uppgifter som underlättar för kollegorna i vården.

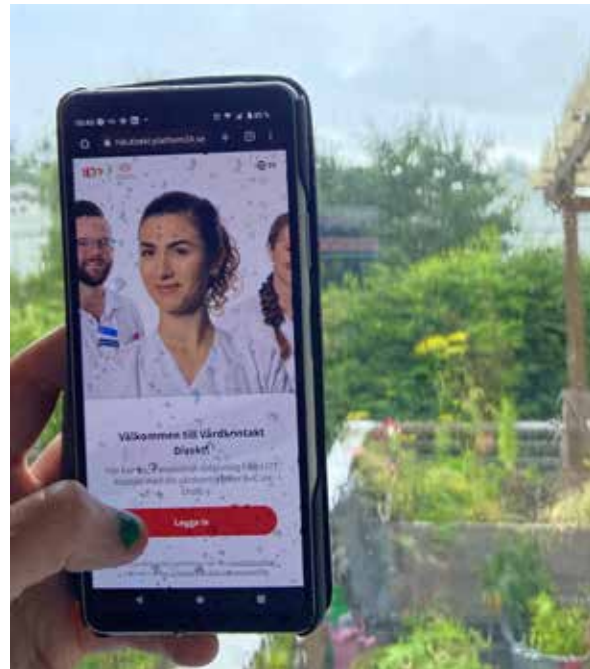
Ungdomsmottagningen startade en digital mottagning i januari där ungdomar erbjuds vårdkontakt via chatt, röstsamtal eller videosamtal, vilket har gett goda resultat. De fysiska besöken ligger kvar på samma nivå samtidigt som fler ungdomar söker digitalt vilket tyder på att fler än tidigare kommer in kontakt med verksamheten.

Planeringen av införandet av ett nytt vårdinformationssystem pågår och fram till införandet i början av 2025 pågår ett arbete med att förbereda inför det nya vårdinformationsstödet. Det pågår bland annat arbete med att genomföra verksamhetsanalyser där medarbetarna inventerar, utreder, kommer med lösningsförslag och tar fram nya rutiner. Om många medarbetare engageras påverkas journalinförandet positivt. Införandet av nytt vårdinformationssystem kommer beröra alla som arbetar direkt eller indirekt med patientjournalen. Med så bra förberedelser som möjligt ökar också möjligheterna för ett framgångsrikt införande.

Elektronisk fakturering av digitala besök på vårdcentralerna i Sörmland tillämpas nu mot flertalet regioner i Sverige vilket avsevärt snabbar upp flöden och minskar administration för både säljare och köpare. Under året har regionen börjat skicka digitala fakturor till privatpersoner via Kivra.

REGION SÖRMLAND PRÄGLAS AV JÄMLIKHET OCH JÄMSTÄLLDHET, ICKE-DISKRIMINERING, NORM-MEDVETENHET OCH INKLUDERING

Region Sörmlands vision är att vara den öppna regionen. Det innebär att alla människor har lika rättigheter och bemöts utifrån sina förutsättningar. För att bidra till jämlikhet och jämställdhet behöver regionens uppdrag och tjänster utföras med strategier för

att undvika att ojämlika mönster uppstår, förekommer eller förstärks. Här beskrivs några aktiviteter som visar hur regionen arbetar inom området.

För att kunna erbjuda Sörmlands invånare en digital kontaktväg med vården infördes Vårdkontakt Direkt (VKD) i januari 2022. VKD ger patienterna möjlighet att söka vård digitalt via chatt och video. Det tar tid både för patienter och medarbetare att lära sig kommunicera vårdärenden digitalt, men allt fler använder den digitala vägen in. Av patienter som använder VKD är 62 % kvinnor och 38 % män. Flera vårdcentraler har börjat erbjuda vissa kroniker en möjlighet till kontakt direkt med sin vårdgivare via den digitala plattformen, vilket är trygghetsskapande. Digitaliseringen möjliggör kontakt med vården för patienter med nedsatt hörsel, svårighet att uttrycka sig eller som har problem generellt med att ses fysiskt eller prata i telefon. För att inte exkludera någon är målet att både skapa nya och behålla gamla kontaktvägar. I Nationella patientenkäten ser man en tendens till att män är mer nöjda än kvinnor. Det är något man även ser nationellt och en faktor att beakta i bemötande av patienter. En möjlighet kan vara utökade digitala tjänster, då kvinnor har en högre benägenhet att använda digitala kontaktvägar än män.

Genom ett evidensbaserat arbetssätt och samtalsmetod utifrån medborgarens symtombild lägger 1177 grund för att arbeta personcentrerat vid varje kontakt. Medborgarens funktionsvariation möts genom såväl via telefon, digital ingång eller via bildöverföring, behov av språktolk eller teckentolk.

Hälso- och sjukvården följer nationella vårdprogram och via kvalitetsregister sker uppföljning av jämlik vård. Samverkan mellan kliniker och länskliniker har gjort att gemensamma väntelistor bidrar till samma förutsättningar för alla medborgare att få olika diagnostiska undersökningar och behandlingar.

Arbetet med införandet av läns-gemensamma operationsplaneringslistor pågår i syfte att erbjuda vård på lika villkor i länet. Klinikerna inom samma specialitet samverkar även inom områden såsom information och handläggande av patienter där vård ej kan komma att genomföras inom vårdgarantins tidsgräns med syfte att Sörmlands invånare erbjuds hänvisning för vård enligt vårdgarantin på lika villkor.

Bemötandebildningen har en fortsatt användning av både regionens och kommunernas medarbetare. Inriktningen på utbildningen är att ge kunskap och verktyg men också att bidra till att man på djupet förstår hur man kan riva hinder genom att anpassa sitt bemötande.

Besökskort är ett verktyg för att personen ska få rätt anpassningar i mötet. Det kan vara att personen skapar ett individuellt/personligt utformat "besökskort" som denne kan ha med sig i nya, okända sammanhang. Besökskortet ska då innehålla viktig information som kan vara till hjälp för mottagaren att personanpassa mötet. Nu ska piloter testa framtagna material och mallar.

Inom psykiatri används forummetoden som innebär att möten leds av personer från brukarrörelsen eller med erfarenhet av att vara patient. Metoden implementeras i vuxenpsykiatri, både i öppen och slutenvård, i norra länsdelen och är riktad till målgruppen för psykosvård. I ett senare skede kommer metoden införas på övriga kliniker i länet.

Regionen har gemensamt med länets nio kommuner drivit ett projekt med inflytandekoordinator inom psykiatri. Projektet är avslutat och den planerade fortsättningen sker med stöd av resurs från nationell brukarorganisation. Exempel på fortsättning är inflytanderåd som pågår på olika platser i länet. Arbetet med att utveckla samarbetet med brukare och brukarinflytande pågår.

Regionsjukhuset Karsudden har riktade insatser mot såväl patient som närståendegruppen för att identifiera förbättringsområden kring upplevelser av diskriminering och kränkande behandling. Sjukhuset deltar bland annat i ett anhörigprojekt med syfte att göra anhöriga mer delaktiga i patientens vård.

Under våren beslutades om en läns-gemensam samverkansöverenskommelse för hjälpmedel i

utbildningsverksamhet. Detta innebär att det från och med höstterminen 2023 finns gemensamma riktlinjer som ger förutsättningar för en jämlik förskrivning av hjälpmedel i länets skolor.

Kulturen har en roll i att stödja den grundläggande tanken om människors lika värde och möjligheter att delta i samhället. Det har under året skett genom att i verksamheternas utbud belysa frågor om demokrati och människosyn samt att i utbudet förmedla kunskap och bidra till inspiration som leder till kritiskt tänkande, egna ställningstaganden och aktivt engagemang. Sörmlands museum har producerat och öppnat nya utställningar samt vidareutvecklat och uppdaterat befintliga utställningar, såväl i museihuset i Nyköping som i Kungstornet, på Nynäs och på andra platser i länet. De digitala processerna och utbudet har fortsatt förstärkts. Scenkonst Sörmland har fortsatt arbetet med skapande och deltagande med fokus på barn och unga.

Biblioteksutveckling Sörmland ska, i enlighet med bibliotekslagen, ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer med annat modersmål än svenska. Det har gjorts bland annat genom att genomföra flera tävlingar samt workshops med bibliotek, museum och hembygdsföreningar för att stimulera innehåll på Wikipedia som innefattar dessa perspektiv. Andra exempel på insatser är Språkslottet, sommarförfattarskola för unga samt Uppslukande bibblan. Biblioteksutveckling Sörmland har, tillsammans med folkbiblioteken i Sörmland, främjat allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor, till exempel genom Gåvobok och Bokrecept i samverkan med barnhälsovården

Medarbetare inom regionen, bland annat från vårdcentral och ungdomsmottagning, har tagit fram en broschyr med samlade rekommendationer om vad medarbetare i vården kan tänka på för ett respektfullt bemötande oavsett könsidentitet och/eller könsuttryck.

Synliggörande aktiviteter har skett på sverigefinnarnas dag, romernas dag och tornedalingarnas dag.

Intresset för Pride och deltagandet från regionens olika verksamheter var större än tidigare år. Regionen har deltagit i Eskilstunas, Katrineholms, Nyköpings och i Vingåkers olika evenemang.

Region Sörmlands hållbarhetspolicy och hållbarhetsprogrammet 2024–2027 är reviderade och beslutade.

REGION SÖRMLAND HAR EN HÅLLBAR PRODUKTION OCH KONSUMTION

God hälsa och miljö

Arbetet med en ansvarsfull och hållbar läkemedelsanvändning har fortgått under året. Webbutbildning om läkemedels miljöpåverkan har genomgått av 111 förskrivare och har, tillsammans med informationsträffar, bidragit till ökad kompetens om läkemedels miljöpåverkan hos förskrivare.

Antibiotikaanvändningen har under 2023 ökat inom både sluten- och öppenvården. Inom öppenvården är Sörmland en av de bättre regionerna enligt Folkhälsomyndighetens statistik, trots att förskrivningen av antibiotika ökat med 7,5 % sedan 2022 och målet på 250 recept per 1000 invånare inte nåddes. De antibiotikaronder som kontinuerligt genomförs bidrar till antibiotikabehandling med mindre risk för resistensutveckling och miljöpåverkan, samtidigt som de leder till minskning av det förbrukningsmaterial som behövs för intravenös antibiotikatillförsel. Diklofenak har negativa effekter både ur hälso- och miljösynpunkt. Såväl mängden receptbelagd som receptfri diklofenak och har minskat kraftigt sedan basåret 2018, men minskningsarbetet behöver fortgå.

För att minska användning av kemikalier som negativt påverkar miljö och hälsa har arbetet med kemikalieinventeringar, utfasning och riskbedömningar fortgått. Kemikalieinventeringar utgör underlag till utfasningsarbetet och under året har 76 % av berörda verksamheter genomfört en inventering. För att underlätta utfasningsarbetet har en ny funktion införts i regionens kemikaliehanteringssystem. Den innebär att respektive arbetsplats via en trafikljusfunktion enkelt kan se vilka produkter som bör prioriteras för utfasning.

Effektiv resursanvändning

Regionen arbetar utifrån ett livscykelperspektiv i användningen av resurser, material och produkter. Upphandling är ett kraftfullt verktyg för att minska miljöpåverkan från de varor och tjänster som köps in och arbetssättet för hållbar upphandling har fortsatt att utvecklas under året.

Under 2023 har 25 % av regionens lokala skrivare ersatts med multifunktionsskrivare som tillsammans med införande av säker utskrift kommer leda till minskad pappersförbrukning och energianvändning. Arbetet med att minska särskilt utvalda förbrukningsartiklar har fortgått och minskningen sedan 2020 är 3 %. Källsorteringsgraden för de

somatiska sjukhusen har ökat något jämfört med 2022 och landar på 36 %. Arbetet för att ytterligare öka källsorteringen och minska avfallsmängderna från regionens verksamheter kommer fortsätta.

Regionens lant- och skogsbruk har fokus på cirkulära förhållningssätt och hållbara arbets- och brukningsmetoder. Under 2023 har 25 våtmarker etablerats och 20 hektar naturbetesmarker återetableras. Vidare har beslut fattats som styr mot hyggessfri förvaltning av regionens skog.

Energianvändning

Regionens energianvändning, mätt per kvadratmeter, har ökat med cirka 3 % under 2023. Det finns flera orsaker till ökningen, bland annat har övertagande och driftsättning av de nya sjukhusbyggnaderna medfört ökad energianvändning samtidigt som det tagit resurser från arbetet med det systematiska energiarbetet. Årets ökning i energianvändning medför att regionen inte uppnår målet för perioden 2019–2023 att minska energianvändningen med 5 % jämfört med basåret 2018, utan landar på en minskning med 2,8 %. Regionens egenproduktion av solceller under 2023 var 115 MWh. Den övriga elen som regionen köpt har inte varit förnybar då regionen slutat köpa ursprungsmärkt vattenkraft.

Fossilfri fordonsflotta

Vid utgången av 2023 nåddes målet att samtliga regionens verksamhetsfordon (personbilar, lastbilar och minibussar) kan drivas med fossilfria drivmedel. Utbyggnad av laddinfrastrukturen har bidragit till att 45 % av regionens verksamhetsfordon är elfordon.

Andelen förnybara drivmedel som tankats av hela regionens fordonsflotta landar på cirka 54 %. Ambulanser och arbetsmaskiner har på grund

av merkostnaden för HVO 100, inte gått över till förnybara drivmedel vilket drar ner andelen förnybart kraftigt. För enbart verksamhetsfordon uppnås nästan 80 % förnybart och denna siffra förväntas öka då omställningen till fordon som kan drivas fossilfritt färdigställts under 2023. Både den allmänna och särskilda kollektivtrafiken drivs med 100 % förnybara drivmedel.

Hållbara möten och resor

Under året har flera insatser genomförts i syfte att främja hållbara resor. Bland annat har en Grön resplan beslutats för Nyköpings lasarett, enklare cykelservice har erbjudits regionens medarbetare under arbetsdagen och visning av förmånscyklarna genomförts.

Följsamheten till regionens prioriteringsordning för resor och möten i tjänsten behöver förbättras för att miljöpåverkan från tjänsteresor ska minska. Digitala möten minskar behovet av resor och det är därför mycket positivt att dessa har etablerat sig på en hög nivå. Det gäller både interna möten inom regionen och vårdrelaterade möten. De offentliga vårdcentralerna har till exempel under 2023 ökat antalet virtuella besök där en medicinsk bedömning skett med över 2 000.

Klimatpåverkan

Regionen har även under 2023 tagit fram ett klimatbokslut som visar hur klimatpåverkan fördelar

sig inom verksamheten. Över 60 % av regionens klimatpåverkan kommer från de varor och tjänster som köps in. Andra större poster som bidrar till regionens klimatpåverkan är tjänsteresor och arbetspendling, kollektivtrafiken samt fastighetsdrift.

Regionen bedriver ett strukturerat arbete med gröna finanser med strävan att kapitalet placeras ansvarsfullt och hållbart. Under 2023 minskade koldioxidintensiteten i portföljen med 28 %. Nedgången kan dock förklaras med förbättrade mätningar utan lika mycket schabloner, snarare än faktiska förbättringar i underliggande verksamhet.

Hållbar livsmedelskedja

I alla livsmedelsupphandlingar som genomförts under 2023 har fördjupade miljökrav ställts. Arbetet med att välja svenskproducerade livsmedel har fortsatt och andelen animaliska livsmedel från svenskproducerade råvaror har ökat från 65 % 2019 till nästan 81 % 2023. Regionen fortsätter vidare att servera återtaget kött från regionens egna djur. Som en följd av beslut att sänka ambitionsnivån för ekologiska livsmedel, har andelen minskat något under året och landar på 41 %.

Fleximat finns sedan våren 2023 på alla regionens somatiska sjukhus. Det bidrar både till näringsrika måltider för patienterna och till en minskning av matsvinnet. Klimatmärkning av menyer till personalmatsalarna har fortsatt under året och underlättar klimatmedvetna val.

RESURSPERSPEKTIVET

Resursperspektivet säkerställer att vi använder våra resurser på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Perspektivet är indelat i delområdena personal och ekonomi vilka kan ses som de viktigaste produktionsresurserna för regionens verksamheter.

INDIKATOR	UTFALL	MÅLVÄRDE
● Andel engagerade medarbetare HME	80	80
◆ Sjukfrånvarotid i relation till ordinarie arbetstid	7,1 %	Max 6 %
■ Balanskravsresultat	-1 079 mnkr	0 mnkr
■ Soliditet inklusive pensionsförbindelser	-0,4 %	7,4 %

88 %

av de svarande medarbetarna anser sig kunna rekommendera sin arbetsplats till andra.

REGION SÖRMLAND ÄR EN ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

Region Sörmland har som mål att vara en attraktiv arbetsgivare med kompetenta och engagerade medarbetare som aktivt deltar i utvecklingen av verksamheten.

Rekrytering och arbetsmarknad

Utlandsrekrytering EU

Under första halvåret 2023 anställdes fyra röntgensjuksköterskor från EU till Mälarsjukhuset respektive Kullbergsska sjukhuset. Under andra halvåret 2023 har en sjuksköterska från EU anställts till Nyköpings lasarett via våra upphandlade partner.

Mässor

I syfte att marknadsföra Region Sörmland som arbetsgivare deltar regionen på mässor. Regionen deltog på 58 mässor varav tre digitalt. Mässorna riktades i huvudsak till vårdyrken men regionen har även funnits representerade på några mässor riktade till andra yrkesgrupper och skolor. Under 2023 hade regionen 21 bokningar på Mälardalens Universitets torg i Eskilstuna.

Sommarungdomspraktik

Sommarungdomspraktik anordnas årligen för att därigenom ge gymnasieungdomar som slutfört årskurs två en inblick i Region Sörmlands alla verksamheter och olika yrken. Det är en strategisk rekryteringsåtgärd och en värdefull arbetsmarknadsåtgärd. Av 377 sökande lottades 86 ungdomar fram till att praktisera på en verksamhet någonstans i regionen.

PRAO

Varje år erbjuder Region Sörmland, i mån av plats, elever från grundskolans årskurs nio praoplats på sjukhus, vårdcentraler eller inom andra verksamhetsområden. Praoperioden är en vecka och regionen tog under 2023 emot 24 elever.

Arbetsmarknadskunskap i hälso- och sjukvård

Syftet med föreläsningen arbetsmarknadskunskap gällande hälso- och sjukvård är att skapa en större förståelse hos unga, för att kunna göra medvetna studie- och yrkesval. Det ökar möjligheterna för en hållbar kompetensförsörjning över tid och en bättre matchning av arbetskraft på arbetsmark-

naden. Under 2023 hölls tre föreläsningar i arbetsmarknadskunskap för årskurs åtta i Katrineholm, Nyköping och Oxelösund. Totalt deltog 300 elever.

Jobbcirkus

Jobbcirkus är ett verktyg för att vägleda unga och unga vuxna i yrkesval/karriär. Region Sörmland har på Jobbcirkus i Eskilstuna byggt en monter där elever får jobba med regionens 629 yrkestitlar. Syftet är att vägleda unga och unga vuxna. Målet är att varje besökare ska få en fördjupad kunskap inför kommande val till gymnasiet och vidare till arbetslivet. Elever i årskurs fem, sju och nio i hela Sörmland erbjuds komma till Jobbcirkus tillsammans med sina lärare.

Nyanlända med vårdkompetens

Intresset hos vårdverksamheterna att rekrytera utlandsutbildade med legitimationsyrke har fortsatt att öka. Under 2023 hade tre barnmorskor, fyra sjuksköterskor och sju läkare genomfört eller påbörjat praktisk tjänstgöring. Ytterligare två barnmorskor, åtta sjuksköterskor och två röntgensjuksköterskor startade sin tjänstgöring innan legitimation.

KLIV

Kvalificerade legitimationsyrkens introduktion i vården (KLIV) riktar sig till all utlandsutbildad personal. KLIV:s koncept innebär språkstudier i kombination med introduktion eller praktisk tjänstgöring på klinik. Vid höstterminens slut 2023 hade utbildningen drygt 50 deltagare inskrivna.

Rekrytering via arbetsmarknadsåtgärder

Anställningsstöd via Arbetsförmedlingen har de senaste åren minskat i omfattning. Totalt i år har våra verksamheter tagit emot tre personer på så kallat nystartsjobb. Praktikantprogrammet Tekniksprånget, i samarbetet med Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien har tagit emot en praktikant.

Rätt till heltid, deltid en möjlighet

Under 2023 genomfördes kartläggningar inom kultur- och utbildning, där identifierades fem medarbetare som hade ofrivillig deltidsanställning. Verksamheterna kunde efter genomgång erbjuda ökning till heltidsanställning för alla fem, efter beviljade medel via projektet. Inom hållbar regional utveckling påbörjades kartläggningen detta år. Projektet ligger lite före i tidplanen och kan komma att avslutas tidigare än planerat som är utgående av 2024.

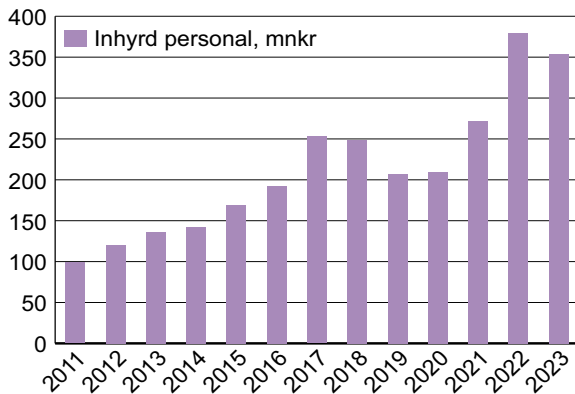
Rekrytering av sjuksköterskor

Under hösten 2022 startade ett projekt för att rekrytera sjuksköterskor, projektet drevs koncentrerat under november 2022 till och med januari 2023. Inom ramen för projektet har specifika insatser och annonseringskampanjer genomförts. När satsningen avslutades hade drygt 100 sjuksköterskor/barnmorskor anställs. Hälsa- och sjukvården tog ett beslut om tidsbegränsad rekryteringsbonus vid rekrytering av sjuksköterskor och barnmorskor och 17 rekryteringsbonusar har betalats ut.

Minskat beroende av inhyrd personal

Kostnaden för inhyrda sjuksköterskor har minskat kraftigt sedan årsskiftet 2022, medan kostnaden för inhyrda läkare ökat. Vid årsskiftet 2023 var andelen inhyrd personal 6,5%.

Kostnad för inhyrd personal i hälso- och sjukvården

Kostnaden för inhyrd personal minskade med 26 mnkr och uppgick till 354 mnkr i hälso- och sjukvården under 2023. Kostnaden för läkare har ökat med 27 mnkr och är totalt 234 mnkr. Inhyrda läkare

utgör alljämt den största kostnaden för inhyrd personal. Kostnaden för sjuksköterskor minskade från 170 mnkr till 116 mnkr. Insatser för att minska inhyrning sker i form av bland annat erbjuda inhyrd personal fast tjänst, riktade rekryteringsinsatser, fler AT-platser, utlandsrekrytering samt ökat antal studieplatser för undersköterskor och skötare som studerar till sjuksköterska med bibehållen lön.

Hälso- och sjukvården har tagit fram en särskild plan med målsättningen att inte hyra in allmänsjuksköterskor från och med 1 februari 2023. Undantag gjordes för de opererande flödena samt för barnkliniken på Mälarsjukhuset. Under sommarperioden juni – augusti togs ett beslut om att medge inhyrning inom vissa verksamheter för att kunna ge ordinarie personal semester. Efter semesterperioden återgick hälso- och sjukvården till att enbart hyra in inom ovan nämnda verksamheter. Från och med december 2023 har hälso- och sjukvårdens verksamheter genomfört ett arbete för att även minska inhyrningen av läkare.

Region Sörmland deltar i den nationella upphandlingen av inhyrd personal, ett arbete som pågår inom ramen för Sveriges Kommuner och Regioners projekt "oberoende av inhyrd personal". Den nationella upphandlingen är nu klar och de nya avtalen kommer att tillämpas under 2024.

Kompetensutveckling

Viljan att ta emot studerande är fortsatt god. Det är en stor efterfrågan på vårdförlagda utbildningsplatser från både våra avtalsskolor och övriga skolor. Den nya 6-åriga läkarutbildningen på Uppsala Universitet innebär viss dubbelundervisning fram

till 2026 inom vissa specialistområden. Samverkan pågår med Mälardalens Universitet i arbetet med deras revidering av sjuksköterskeprogrammet relaterat till EU:s yrkeskvalifikationsdirektiv.

För 2023 erhöll infektion- och lungavdelning på Mälarsjukhuset priset för goda handledarinsatser.

Studieförmån

Studieförmånen innebär en möjlighet för sjuksköterskor att kunna utbildas till specialistsjuksköterska med bibehållen grundlön. Under 2023 har 35 specialistsjuksköterskor blivit klara med sin utbildning och 39 sjuksköterskor påbörjade en specialistutbildning.

Möjligheten gällande studieförmån gäller även tillsvidareanställda medarbetare för vidareutbildning till legitimerad sjuksköterska eller grundutbildning inom paramedicin.

Bastjänstgöring för läkare

Allmäntjänstgöring (AT)-chefernas uppdrag har utökats till att omfatta även bastjänstgöring (BT). Ett grundläggande upplägg för BT i regionen har tagits fram. Upplägget är anpassat utifrån förutsättningarna på respektive sjukhus samt individuellt utifrån sökandes tidigare kliniska erfarenheter. Regionen har under 2023 haft flera läkare som fullgjort BT inom ramen för sin anställning som ST-läkare samt ett fåtal som enbart fullgjort BT.

Systematiskt arbetsmiljöarbete, undersöka, riskbedöma, åtgärda och kontrollera

Arbetsmiljön undersöks bland annat genom medarbetarsamtal, arbetsplatsträffar, skyddsronder,

och medarbetarenkät. I mars 2023 genomfördes en medarbetarenkät med frågor om Hållbart medarbetarengagemang (HME) och Hållbart säkerhetsengagemang (HSE). Utöver dessa frågor finns ett antal kompletteringsfrågor och bakgrundsfrågor med i enkäten.

Enligt det sammanräknade värdet på alla frågor inom HME fick Region Sörmland 2023 ett HME-index på 80, en liten ökning från föregående årsresultat på 79,8. Andel som kan rekommendera sin arbetsplats var 88,4%, vilket är en svag minskning mot förra årets resultat.

Andelen som var nöjda med sin sysselsättningsgrad 2023 var 93,3%, vilket är samma som 2022.

Tabellerna nedan visar resultatet för HME och andelen som kan rekommendera sin arbetsplats.

Resultat för hållbart medarbetarengagemang

HME	KVINNOR	MÄN	TOTALT
Ledarskap	82	79	81
Motivation	81	80	81
Styrning	79	78	78
Totalt	80	79	80

Andel som kan rekommendera sin arbetsplats

	2020	2021	2022	2023
Rekommenderar sin arbetsplats	87	89	89	88

Årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete

Under våren genomförde regionens verksamheter årlig uppföljning av systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) för föregående år. Utifrån redovisningar från regionens verksamhetsområden gjordes sedan en aggregerad sammanställning för hela regionen. Sammanställningen visade en delvis positiv utveckling i jämförelse med förra årets uppföljning. Samtidigt har ett antal områden identifierats som prioriterade åtgärdsområden på regionövergripande nivå. Dessa områden handlade om att säkerställa chefers kunskaper i arbetsmiljöfrågor, tydliggöra vikten av skyddsombud och att främja användandet av årshjul för att få systematik i arbetsmiljöarbetet. Åtgärdsområdena omfattade också att tydliggöra arbetssätt för riskbedömningar, åtgärdsplaner och uppföljningar kopplat till riskbedömningar samt att tydliggöra arbetssättet gällande tillbud och arbetsolycksfall i avvikelsehanteringssystemet. Flera av dessa åtgärder har ingått i redan pågående utvecklingsarbete av regionens systematiska arbetsmiljöarbete.

Utveckla avvikelshanteringen avseende arbetsmiljö

Föregående års årliga uppföljning av SAM visade att kunskaper och hantering av avvikelser gällande arbetsmiljön behövde utvecklas. För att öka kunskaperna och tydliggöra vikten av att rapportera, återkoppla och följa upp tillbud och arbetsolycksfall i avvikelshanteringssystemet har fokuset förstärkts på detta i regionens partsgemensamma arbetsmiljöutbildning samt grundutbildningen för chefer avseende arbetsmiljö.

Friskvårdsbidrag

I februari 2024 fastställdes 2023 års användande av friskvårdsbidraget till 76,5 %. Nyttjandegraden har ökat för varje år sedan 2019. Procentandelen för tillsvidareanställda som nyttjat friskvårdsbidraget ligger 2023 på 84,1%. År 2022 låg samma siffra på 82,8 %.

Löner och villkor

Lönekartläggning

Lönekartläggningen är slutförd och samverkades med motparterna under våren. I lönekartläggningen hittades inga skillnader i lön som gick att relatera till kön.

Pension

Parterna i sektorn har enats om ett nytt pensionsavtal. Under våren har de med ett pågående intjänande av förmånsbestämd pension fått göra ett val. 1 598 medarbetare var valberättigade och 578 av dem gjorde ett aktivt val. 385 av dem valde AKAP-KR med tilläggspremier.

Nya kollektivavtalade regler om dygnsvila

De centrala parterna inom sektorn överenskom i december 2022 om förändrade regler om dygnsvila i det centrala villkorsavtalet Allmänna Bestämmelser.

Läkarförbundet tecknade motsvarande överenskommelse i maj månad med giltighet från den 1 februari 2024. Utbildningsinsatser i fler led har genomförts och verksamhetsanpassat stöd har erbjudits och genomförts på många kliniker.

REGION SÖRMLAND HAR EN STARK EKONOMI I BALANS

Region Sörmland har som mål att ha en stark ekonomi i balans. Fullmäktige har satt upp två indikatorer som har följts under året: balanskravsresultat och soliditet inklusive pensionsförpliktelser. En av indikatorerna når sitt målvärde vid helårsavstämningen.

I årsredovisningen redovisas tre olika resultat. Det är verksamhetens resultat, årets resultat och balanskravsresultatet.

- Verksamhetens resultat visar hur verksamheterna har gått under året.
- Årets resultat anger verksamhetens resultat och inkluderar även finansnettot
- Balanskravsresultatet regleras av kommunallagen och justerar bland annat för orealiserade poster inom kapitalförvaltningen.

De olika resultaten presenteras i tabellen nedan.

MNKR	UTFALL 2023
VERKSAMHETENS RESULTAT	-959
Finansnetto	-2
ÅRETS RESULTAT	-961
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-430
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	201
Utjämnning av framtida pensionskostnader, LF §31/2001	82
Framtida välfärdsutmaningar, LF §46/17, LF §36/18	29
BALANSKRAVSRESULTAT FÖRE ANVÄNDNING AV RUR	-1 079

Balanskravsresultat före användning av resultatutjämningsreserv (RUR) är -1 079 mnkr vilket avviker med 679 mnkr från den budget som lades för 2023. I budgeten för 2023 förutsattes att hälso- och sjukvården skulle hålla sin budget bland annat genom att arbeta med strukturella åtgärder. Hälso- och sjukvårdens budgetavvikelse är drygt 900 mnkr vilket innebär att åtgärderna ännu inte fått den effekt som förutsattes i budgeten. De poster som avviker från budgeten är i stort hänförliga till hälso- och sjukvårdens underskott.

Inflationen påverkar alla regionens verksamheter på olika sätt och Region Sörmland påverkas av inflationen såsom övriga aktörer i samhället. Våra avtalskonstruktioner skiljer sig från att tillåta direkta prisjusteringar till att tillåta prisjusteringar

vid nyttjande av förlängningsoption. I några fall är avtalen skrivna utan möjlighet till prisjustering under avtalsperioden. I dessa fall kommer i stället inflationsimpulsen vid avtalets förfall då nytt avtal upphandlas. Denna eftersläpning i inflationens påverkan på regionens ekonomi skiljer sig inte väsentligt från hur inflationen slår på andra delar av landets ekonomi.

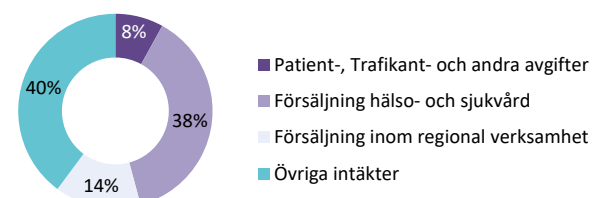
De kostnadsområden där man under året kunnat se en tydlig inflationspåverkan är räntekostnader, elkostnader och materialkostnader. Även pensionskostnaderna, såväl den del som redovisas som en del av lönekostnaderna som den finansiella pensionskostnaden, påverkas av inflationen.

Ett sätt att mäta de tilltagande kostnaderna är att mäta utbetalningarna som regionen gör. Betalningar understigande en miljon kronor är relativt opåverkade av engångseffekter och är därför ett effektivt sätt att mäta underliggande kostnadstryck även om de inte går att dela upp i volymeffekt och priseffekt. Under året steg dessa aggregerade utbetalningar med 5,3 % jämfört med 2022, men takten avtog tydligt under hösten och för fjärde kvartalet var utfallet endast 2,4% högre än motsvarande kvartal 2022.

Tittar vi på bruttokostnadsutvecklingen så har den varit 8,8 % om vi rensar bruttokostnaderna för kostnader för de digitala aktörerna. Anledningen till att vi rensar för de digitala aktörerna är att dessa kostnader inte är kopplade till regionens produktion utan är en del av hanteringen av den "digitala affären" – regionen både fakturerar och tar kostnader för de digitala aktörernas räkning. Givet att produktionen har varit i paritet med föregående år så kan man alltså säga att bruttokostnadsutvecklingen är den prisökning som vi kan se under året.

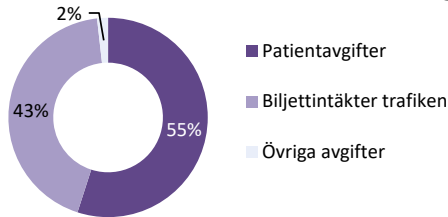
Resultatet består av ett antal olika intäkt- och kostnadslag. Nedan kommenteras utfallen i förhållande till budget och föregående år.

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter delas in i fyra grupper, patient- trafikant- och andra avgifter, försäljning hälso- och sjukvård, försäljning inom regional verksamhet samt övriga intäkter. Hur utfallet 2023 fördelas mellan grupperna redovisas i diagrammet ovan.

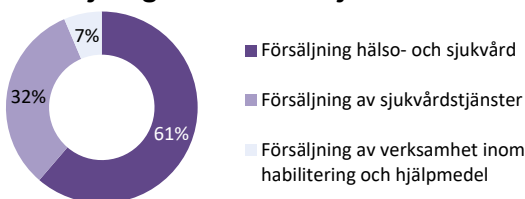
Patient-, trafikant- och andra avgifter

Utfallet för patient-, trafikant- och andra avgifter uppgår till 282 mnkr, vilket är 35 mnkr lägre än budgeterat. Patientavgifterna är 50 mnkr lägre än budgeterat medan biljettintäkterna är 14 mnkr högre. Budgetavvikelsen för patientavgifter beror bland annat på att antalet besök har varit lägre än budgeterat, fler patienter når upp till högkostnads-skyddet och antalet digitala besök har ökat. Avvikelsen för biljettintäkter inom trafiken kan hänföras till att antalet resor har varit högre än budgeterat.

Utfallet för patient-, trafikant- och andra avgifter har ökat med 24 mnkr eller 9,3 % jämfört med föregående år. Patientavgifterna är 8 mnkr högre vilket beror på att patientavgifterna för läkarbesök, sjukvårdande behandling och hörapparat har ökat. Vilket beror på fler läkarbesök och att fler utprovningar av hörapparater har genomförts under 2023 jämfört med föregående år. Biljettintäkterna för kollektivtrafiken har ökat med 15 mnkr vilket beror på ett ökat resande.

Försäljning hälso- och sjukvård

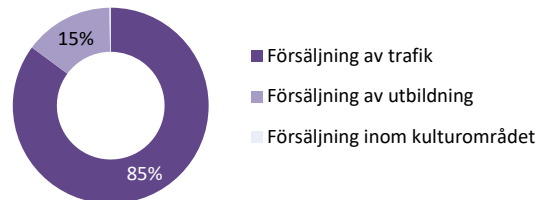

Utfallet för försäljning av hälso- och sjukvård uppgår till 1 328 mnkr, vilket är 195 mnkr högre än budgeterat. Antalet digitala vårdkontakter har varit högre än budgeterat medan försäljning av undervisning och boende har varit lägre. Under 2023 har fler digitala aktörer valt att flytta sin verksamhet till Sörmland. Om patienten inte är folkbokförd i Sörmland så fakturerar Region Sörmland kostnaden för den digitala vårdkontakten till hemregionen och det är den intäkten som redovisas här. Motsvarande kostnader för digitala vårdkontakter redovisas under köpt verksamhet. De minskade intäkterna för försäljning av undervisning och boende beror på lägre elevbeläggning än budgeterat.

Intäkterna för försäljning av hälso- och sjukvård är 208 mnkr eller 18,6 % högre än utfallet föregående år, vilket framförallt förklaras av högre intäkter

för digitala vårdkontakter. De digitala vårdkontakterna uppgår till 814 mnkr vilket är 197 mnkr högre än föregående år, vilket bland annat beror på att Region Stockholm ändrat sin ersättning och fler digitala aktörer har valt att flytta sin verksamhet till Sörmland.

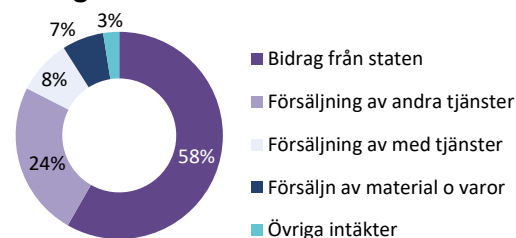
Försäljning inom regional verksamhet

Utfallet för försäljning inom regional verksamhet uppgår till 504 mnkr, vilket är 59 mnkr lägre än budgeterat. Det är framförallt försäljningen av allmän kollektivtrafik och serviceresor som har blivit lägre än beräknat vilket bland annat beror på att trafikavtalens indexutveckling och utfallet för incitament varit lägre än budgeterat.

Intäkterna för försäljning inom regional verksamhet är 11 mnkr eller 2,1 % lägre än utfallet föregående år. Försäljningen av serviceresor till kommunerna har minskat med 18 mnkr vilket beror på nya trafikavtal och avslutade uppdrag gällande skolskjuts. Försäljningen av skolkort till kommunerna har däremot ökat.

Övriga intäkter

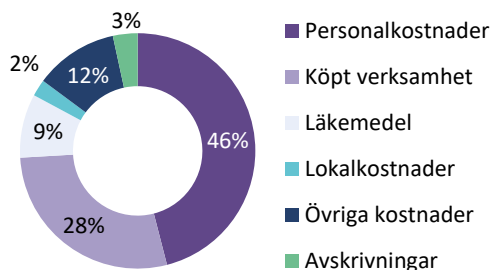

Övriga intäkter uppgår till 1 400 mnkr, vilket är 178 mnkr högre än budgeterat. Erhållna bidrag från staten avviker positivt från budgeten vilket bland annat beror på högre intäkter än budgeterat för statsbidrag avseende ökat antal vårdplatser, god och nära vård och civilt försvar. Även statsbidrag avseende moms, förlossningsvård och asylverksamhet har blivit högre än budgeterat.

Utfallet för övriga intäkter är 415 mnkr eller 22,9 % lägre än utfallet föregående år. Minskningen beror på att bidrag från staten med anledning av coronapandemin har varit lägre. Bidragen för nationell testning av covid-19 och ersättning för uppskjuten vård har upphört och statsbidraget för vaccination mot covid-19 har minskat.

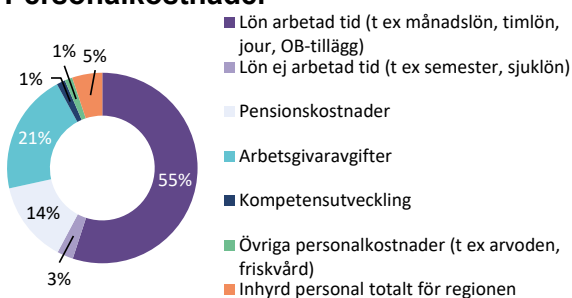

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader redovisas i sex olika grupper, personalkostnader och köpt verksamhet är de två största.

Personalkostnader

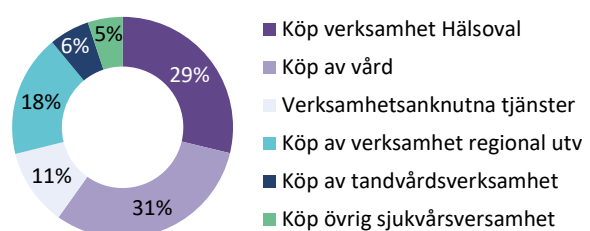

Region Sörmlands personalkostnader inklusive inhyrd personal uppgår till 7 172 mnkr, vilket är 580 mnkr högre än budgeterat. Det är bland annat kostnaden för inhyrd personal, timlön och övertid som varit högre än budgeterat. Budgetavvikelseberor till stor del på att flera verksamheter har vakanser och för att täcka upp de har regionen hyrt in personal, haft timanställda och personal har arbetat övertid i större omfattning än budgeterat.

Utfallet för personalkostnader är 618 mnkr eller 9,4 % högre än föregående år. En stor del av

ökningen kan hänföras till pensioner, månadslön och ersättning för obekväm arbetstid (ob-tillägg). Den ökade kostnaden för pensioner kan hänföras till kostnader för värdesäkring av pensioner och löpande pensionsavsättningar till medarbetarna. Kostnaden för pensionerna är starkt påverkad av inflationen. Den ökade kostnaden för månadslön beror bland annat på att regionen har fler anställda och den ökade kostnaden för ob-tillägg beror bland annat på nya ersättningsnivåer. Kostnaderna för inhyrd personal och sjuklön har minskat jämfört med föregående år. Under 2023 har hälso- och sjukvården arbetat med att minska den inhyrda personalen vilket har resulterat i att kostnaden för inhyrd personal har minskat med 26 mnkr eller 6,6% jämfört med föregående år. Kostnaden för inhyrda allmänsjuksköterskor har minskat med 54 mnkr medan kostnaden för inhyrda läkare har ökat med 28 mnkr. Region Sörmlands andel av inhyrd personal i hälso- och sjukvården uppgår till 6,5 % att jämföra med 7,7 % föregående år. Det nationella målet för inhyrd personal uppgår till 2,0 %. Kostnaden för sjuklön har minskat på grund av lägre korttidsfrånvaro.

Köpt verksamhet

Kostnaden för köpt verksamhet uppgår till 4 381 mnkr, vilket är 443 mnkr högre än budgeterat. Inom gruppen finns det stora budgetavvikelser.

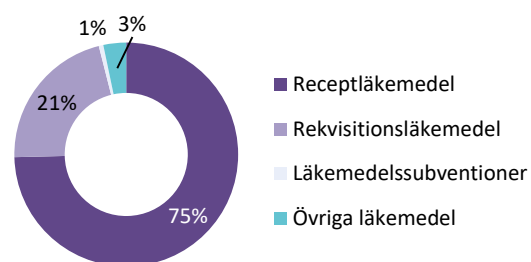

Positivt avviker till exempel kostnaden för kollektivtrafik och insatser kopplade till erhållna statsbidrag medan kostnaden för köp av vård, digitala vårdkontakter och laboratorieundersökningar avviker negativt. Den positiva budgetavvikelsen för allmän kollektivtrafik beror på lägre kostnader än beräknat för tåg på grund av reducerad trafik samt lägre kostnader för trafikavtalens indexutveckling och incitamentsersättning. Budgetavvikelsen för köp av vård beror till största delen på den högspecialiserade vården men även vårdgaranti, fritt vårdval och akut vård redovisar negativa avvikelser. Under året har kostnaden för högspecialiserad vård ökat och fler patienter har remitterats på grund av kösituationen. Antalet skickade utomlänsremisser har ökat med nästan 2 700 remisser jämfört med föregående år. Priserna på befintliga avtal har ökat med 7,6 %, vilket är ovanligt högt. Region Sörmland köper förhållandevis mycket vård i jämförelse med övriga regioner. Den ökade kostnaden för laboratorieundersökningar jämfört med budget kan hänföras till ett ökat antal analyser då vissa nya läkemedel fordrar utökad provtagning innan insättning. Införandet av standardiserade vårdförlopp ställer också nya krav på provtagning.

Utfallet för köpt verksamhet är 349 mnkr eller 8,7 % högre än utfallet föregående år. Kostnaden för köp av vård och digitala vårdkontakter har ökat medan kostnaden för bland annat laboratorieundersökningar och köp av regional verksamhet har minskat. Antal utomlänsremisser framförallt avseende vårdgaranti har ökat jämfört med föregående år, vilket beror på att flera kliniker har svårt att hålla vårdgarantin och därmed behöver skicka patienterna till vårdgivare i andra regioner. Även priserna påverkar den ökade kostnaden då befintliga

avtal har ökat med 7,6 %. Detta tillsammans har resulterat i en högre kostnad för köpt vård, kostnaderna för den köpta utomlänsvården har ökat med 260 mnkr eller 24 % jämfört med föregående år. Kostnaden för digitala vårdkontakter uppgår till 832 mnkr vilket är en ökning med 191 mnkr jämfört med föregående år vilket beror på att fler digitala vårdgivare faktureras via Region Sörmland. Den minskade kostnaden för laboratorieundersökningar kan hänföras till minskad provtagning av covid-19 och den minskade kostnaden för regional verksamhet beror på avslutade uppdrag för skolresor och lägre kostnader för regionala utvecklingsinsatser.

Läkemedel

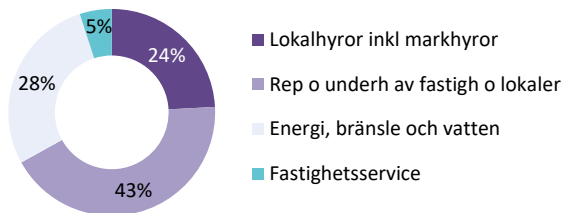

Den totala kostnaden för läkemedel uppgår till 1 367 mnkr, vilket är 37 mnkr lägre än budgeterat. Det är framför allt kostnaden för rekvisitionsläkemedel och smittskyddsläkemedel som har varit lägre medan kostnaden för bland annat receptläkemedel och läkemedelssubventioner har varit högre än budgeterat.

Region Sörmlands totala kostnad för läkemedel har, jämfört med föregående år, ökat med 87 mnkr eller 6,8 %. Ökningen kan hänföras till receptläkemedel och till rekvisitionsläkemedel. Receptläkemedel har ökat med 61 mnkr eller 6,4 %,

vilket bland annat beror på fler patienter och nya kostsammare behandlingsalternativ. Inom gruppen receptläkemedel är det läkemedelsgruppen för behandling av nervsystemets sjukdomar som har ökat mest. Inom gruppen rekvisitionsläkemedel har den största kostnadsökningen varit för läkemedel inom onkologiområdet, där två läkemedel för behandling av cancer står för en stor del av ökningen.

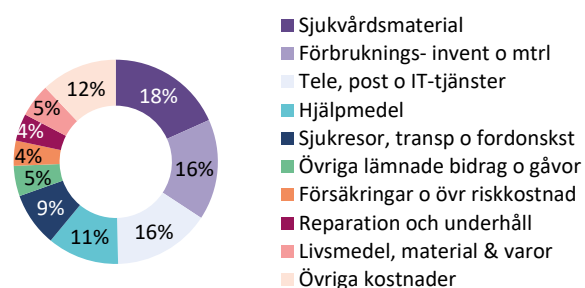
Lokalkostnader

Kostnaden för Region Sörmlands lokaler uppgår till 360 mnkr, vilket är 17 mnkr lägre än budgeterat. Den positiva budgetavvikelsen kan hänföras till de nya redovisningsprinciperna för finansiell leasing som inte har beaktats i budgeten för 2023. Om ändringen för finansiell leasing exkluderas från utfallet 2023 redovisas istället en negativ budgetavvikelse på 49 mnkr. Den negativa budgetavvikelsen kan framförallt hänföras till lokalanpassningar.

Utfallet är 70 mnkr eller 24,1 % högre än föregående år. Den ökade kostnaden kan bland annat hänföras till planerat underhåll och lokalanpassningar men även till ökade kostnader för el, vatten och avlopp samt externt förhyrda lokaler.

Övriga kostnader

Övriga kostnader uppgår till 1 800 mnkr, vilket är 177 mnkr högre än budgeterat. Negativ budgetavvikelse redovisas till exempel för hjälpmedel, sjukvårds- och förbrukningsmaterial samt sjukresor. Även framtidens vårdinformationsstöd (FVIS) och fastighetsplanen redovisar negativa budgetavvikelser medan strategiska personalsatsningar och oförutsedda kostnader redovisar positiva avvikelser. Den negativa budgetavvikelsen för hjälpmedel kan bland annat hänföras till diabeteshjälpmedel,

ortopediska hjälpmedel och hörapparater och den ökade kostnaden för sjukresor beror på ett ökat antal resor. Budgetavvikelserna för fastighetsplanen och FVIS beror till stor del på tidsförskjutningar men även på fördyringar under projektens gång.

Utfallet för övriga kostnader har ökat med 152 mnkr eller 9,2 % jämfört med föregående år. Kostnaden för bland annat IT-tjänster, sjukvårds- och förbrukningsmaterial och hjälpmedel har ökat. Den ökade kostnaden för IT-tjänster kan hänföras till FVIS och den ökade kostnaden för sjukvårdsmaterial beror bland annat på material till de nya operationsrobotarna. Den ökade kostnaden för hjälpmedel kan bland annat hänföras till den produktionsökning som skett gällande utprovning av hörapparater.

Avskrivningar

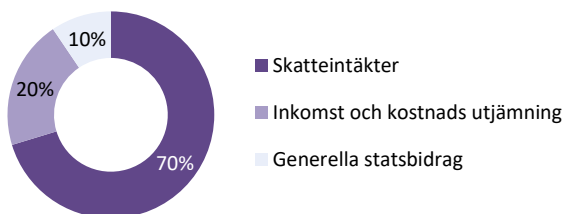
Regionens kostnader för avskrivningar uppgår till 529 mnkr, vilket är 47 mnkr högre än budgeterat. En stor del av budgetavvikelsen kan hänföras till de nya redovisningsprinciperna för finansiell leasing som inte har beaktats i budgeten för 2023. Om ändringen för finansiell leasing exkluderas från utfallet 2023 redovisas istället en negativ budgetavvikelse på 7 mnkr. Den ökade kostnaden beror bland annat på att fler byggprojekt än budgeterat har aktiverats.

Utfallet för avskrivningar är 80 mnkr eller 17,8 % högre än föregående år. Ökningen kan hänföras till fastighetsplanen och det är kostnaden för avskrivningar av byggnader som har blivit högre än föregående år. Avskrivningar har påbörjats för den nya akut- och operationsbyggnaden (hus N54) på Nyköpings lasarett och den renoverade vårdbyggnaden (hus N3) som inrymmer intensivvårdsavdelningen på Nyköpings lasarett.

Verksamhetens nettokostnad

Verksamhetens intäkter och kostnader summeras till verksamhetens nettokostnader. För 2023 uppgår nettokostnad till -12 095 mnkr, vilket är 914 mnkr högre än budgeterat. Jämfört med föregående år har nettokostnaden ökat med 1 550 mnkr eller 14,7 %. Att nettokostnaden är hög beror dels på minskade statsbidrag, dels på mycket hög kostnadsutveckling, 9,5 %. Övriga regioner i landet redovisar också en nettokostnadsutveckling i paritet med Region Sörmlands.

Skatteintäkter och statsbidrag

Skatten till Region Sörmland uppgår till 10,83 kronor, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Region Sörmlands totala utfall för skatteintäkter, utjämnning och generella statsbidrag uppgår till 11 136 mnkr, vilket innebär en positiv avvikelser från budgeten med 312 mnkr. Skatteintäkterna är 213 mnkr högre än budgeterat vilket beror på att skatteunderlaget har reviderats upp till följd av en högre bedömning av bruttonationalprodukten (BNP) än vad som prognostiserades när regionen fastställde budgeten för 2023.

Utfallet för skatteintäkter, utjämnning och statsbidrag är 537 mnkr eller 5,1 % högre än föregående år. Skatteintäkterna har ökat med 390 mnkr eller 5,2 % jämfört med föregående år. Inkomst- och kostnadsutjämnningen har ökat med 107 mnkr och generella statsbidrag som består av bidraget för läkemedelsförmånen har ökat med 40 mnkr. Den positiva utvecklingen för skatteintäkterna beror på att sysselsättningen har varit högre än 2022 vilket gör att skatteunderlaget har ökat. Även höjningen av garantipensioner och det ökade prisbasbeloppet bidrar positivt. Trots att skatteunderlaget nominellt har ökat så har det reala skatteunderlaget för första gången sedan 2003 varit negativt. Det innebär att skatteintäkterna inte har ökat tillräckligt för att täcka kostnadsutvecklingen.

Externt finansnetto

De höjningar av styrräntan som centralbankerna påbörjade under 2022 fortsatte med oförminskad kraft under 2023. Riksbanken höjde från 2,5 % till 4 % och Europeiska centralbanken (ECB) lika mycket, medan den amerikanska centralbanken (FED) "endast" höjde med 1 %, men det förde dem ändå upp till de högsta nivåerna sedan början av seklet. Under stora delar av året följde långräntorna med uppåt, men när såväl ECB som FED under senhösten flaggade för att räntetoppen var nådd föll långräntorna mycket kraftigt. Det drog i sin tur med sig börserna uppåt. Inte minst Stockholmsbörsen, som hade gått knackigt under stora delar av året, avslutade året starkt och landade på en årsavkastning på 19,2 %. Globala

aktier hade en betydligt stabilare utveckling då den svaga kronan hjälpte upp avkastningen under stora delar av året. Mot slutet av året sammanföll dock börsuppgången med en kronförstärkning, vilket gjorde att den kraftiga börsuppgången dämpades mätt i svenska kronor. För helåret levererade globala aktier en avkastning på 18,4 %.

Avkastningen i pensionsmedelsportföljen blev 7,7 % för 2023 mycket tack vare den starka avslutning med fallande räntor som både drog upp värdet på ränteportföljen och fick börserna att stiga. Jämförelseindex steg med hela 12,1 % och utfallet för portföljen var således lägre än benchmark. Det var också något lägre än målavkastningen (KPI+3%) som uppgick till 9 % för året.

Tre huvudsakliga faktorer förklarar att avkastningen var lägre än benchmark:

- Uppgången för globala aktier leddes av sju stora techbolag. Om man inte har haft dessa aktiers fulla vikt i sin portfölj så har man presterat sämre än benchmark. Två av dessa bolag (Amazon och Tesla) väljs av hållbarhetsskäl bort av våra fonder.
- Småbolag har underpresterat både globalt och i Sverige. Portföljen har en övervikt i detta segment.
- En av fastighetsfonderna i den alternativa portföljen gjorde en större nedskrivning under året. Nedskrivningen ingår i årssiffran ovan, men är ett innehav som inte värderas i redovisningen vilket innebär att den redovisade avkastningen för portföljen var betydligt högre än "den verkliga".

Inför 2024 råder stor optimism om att sjunkande inflation ska få centralbankerna att snabbt sänka räntan, vilket skulle kunna ge ett drömscenario där ekonomin mjuklandar samtidigt som inflationsproblemet ebbar ut. Man ska dock ha i åtanke att marknaden till stora delar redan prisar in detta scenario, exempelvis prisar marknaden in sex räntesänkningar (å 25 punkter) från Riksbanken och det redan innan Riksbanken ännu har bytt fot. Det ska således mycket till att överträffa de optimistiska förväntningarna och en mer realistisk förväntan är ensiffrig (men positiv) avkastning från aktiemarknaden. Det finns också en hel del "kända" risker i form av geopolitisk spänning och (ovanligt) många politiska val. Samt, förstås, de okända riskerna som tenderar att vara de som verkligen påverkar marknadsutvecklingen.

Regionens externa finansnetto visar en positiv avvikelse mot budget (41 mnkr). Stigande räntor har fått räntekostnaderna (exklusive pensionsdelen) att överstiga budgeten, men högre positiv värde-

förändring i tillgångsportföljen av kompenserat för detta. Från och med den 1 januari 2019 gäller en redovisningslag som innebär att finansiella instrument ska värderas till marknadsvärde på bokslutsdagen och redovisas som realiserad värdeförändring. Marknadsvärdet i portföljen förändras i takt med utvecklingen på tillgångsmarknaderna och den realiserade värdeförändringen varierar därför under året. Per den 31 december uppgår den realiserade värdeförändringen i pensionsmedelsportföljen till 229 mnkr. Föregående år uppgick den realiserade värdeförändringen till -914 mnkr.

Regionens finansiella netto är -2 mnkr (-807 mnkr) där positiva värdeförändringar under året har kompenserat för höga räntekostnader för pensioner.

Regionen har en checkräkningskredit om 1 000 mnkr, varav 157 mnkr nyttjats per bokslutsdagen. Under året har långfristiga lån på netto 1 900 mnkr upptagits för finansiering av regionens investeringar.

Regionen tillämpar säkringsredovisning och använder derivatinstrument i sin upplåning, så kallade swappar, för att dämpa effekterna av svängningarna i räntorna (ränterisken). Den 31 december 2023 hade regionen totalt 21 utestående säkringsinstrument av denna typ, med ett totalt belopp på 2 200 mnkr. Under räkenskapsåret 2023 är räntekostnaderna för säkringsinstrumenten negativ (-26,1 mnkr) då den rörliga räntan har överstigit den avtalade fast räntan. Den negativa räntekostnaden ingår som en del av räntekostnaderna i resultaträkningen.

Regionens finansnetto

MNKR	2022	2023
Finansiella intäkter	209	612
Finansiella kostnader	-919	-209
Räntekostnader pensioner	-78	-326
Löneskatt på räntedel, pensioner	-19	-79
Summa finansnetto	-807	-2

Kapitalförvaltningens utveckling *

	2022	2023
Marknadsvärde, mnkr	6 654	7 060
Årets avkastning, %	-8,9	7,7
Totalavkastning, % (sedan start)	187,0	209,1
Årets upp-/nedskrivning, mnkr	0	0

* I tabellen redovisas totalt marknadsvärde och utveckling även för de tillgångar som inte redovisningsmässigt marknadsvärderas.

Likviditet och långfristiga skulder

MNKR	2022	2023
Likviditet*	131	215
Låneskuld	4 220	6 120

* Med likviditet avses regionens tillgodohavanden i bank, plusgiro, kassa och handkassar.

Förfallostruktur låneportfölj

VOLYM, MNKR	KAPITAL-BINDNING	RÄNTE-BINDNING
Under 1 år	800	2 170
1-2 år	800	500
2-3 år	850	450
3-4 år	1 100	600
4-5 år	650	200
5-6 år	920	650
6-7 år	600	650
7-8 år	400	300
8-9 år		300
9-10 år		300
Totalt	6 120	6 120

- Genomsnittlig kapitalbindning vid årets slut: 3,68 år
- Genomsnittlig upplåningsränta vid årets slut: 2,92 % (exklusive swappar/räntebindning: 3,75 %)
- Genomsnittlig räntebindningstid vid årets slut: 3,39 år (exklusive swappar: 1,16 år)

Swappar är en typ av derivatinstrument som innebär att rörlig ränta byts mot fast ränta (eller vice versa) med motparten, banken. Användandet av derivatinstrument regleras i regionens finanspolicy.

Nämndernas ekonomi

När resultatet för Region Sörmlands alla verksamheter summeras ihop till verksamhetens resultat så redovisas en negativ budgetavvikelse på hela -602 mnkr. Alla nämnder förutom regionstyrelsen och nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalsskolan har ett utfall som är lika med eller bättre än budgeterat. Nedan presenteras avvikelser mellan budget och utfall per nämnd.

Avvikelse per nämnd

MNKR	UTFALL 2023	BUDGET 2023	AVVIK BUDGET- UTFALL
Inköpsnämnden	0	0	0
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet	-152	-154	2
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalsskolan	-60	-17	-43
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	5	-9	14
Patientnämnden	-2	-6	4
Regionala utvecklingsnämnden	-194	-215	21
Regionstyrelsen	-11 715	-10 774	-941
Revisionen	-5	-6	1
Eliminering regioninterna poster m.m.	28	0	28
Verksamhetens nettokostnad	-12 095	-11 181	-914
Regionstyrelsen, skatteintäkter o statsbidrag	11 136	10 824	312
Verksamhetens resultat	-959	-357	-602
Regionstyrelsen, finansnetto	-2	-43	41
ÅRETS RESULTAT	-961	-400	-561

Inköpsnämnden

Inköpsnämnden redovisar ett resultat enligt budget och har under året haft kostnader som har varit lägre än budgeterad nivå. Personalkostnaderna har varit lägre på grund av vakanser men konsultkostnaderna har varit högre för att täcka upp behovet.

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet redovisar en positiv budgetavvikelse på 2 mnkr. Överskottet är främst hänförligt till högre erhållna statsbidrag, EU-bidrag samt försäljning av skog och skogsprodukter till följd av ny redovis-

ningshantering kopplat till skogen. Försäljningen av skog och skogsprodukter har också inneburit högre kostnader än förväntat vilket även personalkostnaderna har gjort.

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalsskolan

Primärvården redovisar en negativ budgetavvikelse på 46 mnkr. Avvikelsen beror bland annat på lägre intäkter än budgeterat beroende på att antal listade har sjunkit. En annan orsak till underskottet är ökade kostnader för både personal och lokaler. Inom personalkostnader är det främst inhyrd personal, timlön och övertid som avviker negativt. Inom lokalkostnader handlar avvikelsen till största delen om upparbetade kostnader för vårdcentralen Oxelösund.

Regionsjukhuset Karsudden redovisar en positiv budgetavvikelse på 5 mnkr. Budgetavvikelsen beror främst på en högre beläggningsgrad än budgeterat. Snittbeläggningen under året var 148 vårdplatser med en svagt ökande trend, vilket är åtta vårdplatser mer än avtalat. Personalkostnaderna har dock varit höga under året. Brist på personal inte minst bland sjuksköterskor har lett till dyra bemanningslösningar mot planerat. Övriga kostnader visar också på ett minusresultat vilket beror på den allmänt ökade inflationen, inte minst när det gäller livsmedel.

Dammsdal redovisar en negativ budgetavvikelse på -2 mnkr. Elevantalet har varit vikande under ett antal år vilket har inneburit att divisionen har behövt anpassa personalstyrkan utifrån befintligt elevantal. Totalt sett så har Dammsdal både haft lägre intäkter men också lägre kostnader för personal. Den negativa avvikelsen beror främst på en projekteringskostnad för en tilltänkt ombyggnation som inte blev av.

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård redovisar en positiv budgetavvikelse på 14 mnkr. Överskottet beror på statsbidrag som nämnden erhållit gällande god och nära vård och psykisk hälsa. Kostnaderna har inte uppgått till samma nivå som intäkterna vilket gör att positiva avvikelser uppstår. Uppdragen som finansieras via statsbidragen sträcker sig över flera års tid och kommer att täcka kostnader även under nästkommande år.

Patientnämnden

Gemensamma patientnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse på 4 mnkr. Överskottet beror främst på lägre personalkostnader än budgeterat men också på att kostnader inte har uppstått som planerat för ett nytt IT-stöd.

Regionala utvecklingsnämnden

Regionala utvecklingsnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse på 21 mnkr. Avvikelsen beror främst på den framskjutna tidplanen för utveckling av biljettsystem. Nämnden hade beviljats 12 mnkr av eget kapital för utveckling och nyttjade endast en mindre del av dessa under året. Ytterligare bidragande orsaker är ökade intäkter i form av statliga bidrag, erhållen extern finansiering för projekt samt lägre kostnader för personal än planerat.

Regionstyrelsen

Division kirurgi redovisar en negativ budgetavvikelse på 491 mnkr. Budgetavvikelsen består främst av högre personalkostnader och köpt vård. Det råder fortsatt brist på kvalificerad personal inom divisionen både vad gäller sjuksköterskor och överläkare. Det leder i sin tur till dyra personallösningar i form av övertid och extra ersättningar men också inom inhyrd personal. Gällande köpt vård så har den ökat med 20 % jämfört med föregående år. Bristen på kvalificerad personal samt ett ökat inflöde av remisser till många verksamheter har gjort att klinikerna behöver skicka patienter till andra vårdgivare för att klara av vårdgarantin. Övriga kostnader bidrar också till en negativ budgetavvikelse vilket framförallt beror på sjukvårdsmaterial och förbrukningsmaterial. Detta beror i sin tur på ökade priser och att det kontinuerligt sker en utveckling med nya bättre produkter till högre pris. Divisionen har också vissa kost-

nadsposter som inte är budgeterade, exempel på sådana är barnkliniken på Mälarsjukhuset och ny nivå på ersättningen för obekvämt arbetstid.

Division medicin redovisar en negativ budgetavvikelse på 272 mnkr. De största avvikelserna beror på personalkostnader, köpt verksamhet och övriga kostnader. Bemanningssituationen är i många verksamheter ansträngd och leder till dyra lösningar på personalsidan. Under året har kostnaderna för inhyrda läkare varit hög och det har även kostnaderna för övertid och timlöner varit. Den köpta verksamheten visar ett underskott både vad gäller den köpta utomlänsvården och de tjänster som har behövts för vårdnära service och fleximat. Även övriga kostnader har överskridit budgeterat belopp vilket bland annat beror på IT-kostnader och materialkostnader kopplade till vårdproduktionen.

Division medicinsk service redovisar en negativ budgetavvikelse på 76 mnkr. De största avvikelserna beror på högre kostnader för personal, köpt verksamhet och övriga kostnader. På personalkostnadssidan handlar det om ersättningar till personalen såsom extraersättningar för att upprätthålla prioriterad verksamhet, extra ersättning för obekvämt arbetstid och arbete under semester. Inom köpt verksamhet beror underskottet bland annat på kostnader för distansgranskning, vårdköp inom radiologi och laboratorieundersökningar. Inom övriga kostnader är det sjukvårdsmaterial och förbrukningsmaterial som avviker.

Division psykiatri och funktionshinder redovisar en negativ budgetavvikelse på 25 mnkr. De största avvikelserna beror på köpt verksamhet och övriga kostnader. En betydande del av underskottet inom köpt verksamhet beror på de neuropsykiatriska utredningarna som köps in av barn- och ungdomspsykiatri. Det finns även en viss ökning gällande köpt slutenvård. Inom övriga kostnader så står hjälpmedelskostnader för en stor del av underskottet. Även sjukvårdsmaterial, förbrukningsvaror samt varutransporter bidrar negativt.

Divisionsgemensamt redovisar en negativ budgetavvikelse på 67 mnkr. Avvikelsen beror till stor del på kostnader för hjälpmedel som varit högre än budgeterat. Orsaken till det är bland annat att diabeteshjälpmedel har ökat kraftigt under senare år. Avvikelsen avser också ökade kostnader för personal, där delar handlar om vidareutbildning av vårdpersonal samt köpt vård som inte går att hänföra till en enskild klinik.

Hälsoval redovisar en negativ budgetavvikelse på 11 mnkr. Avvikelsen beror framförallt på att patientavgifterna inte nått upp till budgeterad nivå. Läke-medelskostnaderna bidrar också till underskottet. Detta på grund av att kostnaderna för vaccin har ökat då fler har vaccinerat sig under hösten och dels på prisförändringar inom läkemedelsområdet.

Tandvården redovisar en positiv budgetavvikelse på 6 mnkr. Budgetavvikelsen beror till stor del på lägre kostnader för tandreglering för barn och

unga vuxna. Regionens kostnad för tandvårdsstödet för vuxna ökade däremot med 18 % jämfört med föregående år.

Övrig hälso- och sjukvård redovisar en negativ budgetavvikelse på 107 mnkr. Avvikelsen beror framförallt på kostnadskrävande vård som har kostat över 2 mnkr per patient. Även framtidens vårdinformationsstöd och regionens fastighetsplan har kostat mer än budgeterat under året. Vårdinformationsstödet kostar mer främst på grund av dubbla driftskostnader för systemen och fastighetsplanen kostar mer på grund av tidsförskjutningar och den fördyrade prisbilden på bland annat material.

Regionstyrelsen har medel för beställning av kollektivtrafik och redovisar en positiv budgetavvikelse på 120 mnkr. Överskottet beror på lägre kostnader för både tåg och buss. Tågoperatören har under året haft stora utmaningar att leverera tågtrafik. I slutet på året tillkom dock några tågturer som varit inställda men totalt sett motsvarar inte produktionen fullt ut beställningen. Vad gäller bussar så har indexökningen överskattats i budgeteringen. Indexet har under 2023 ökat i genomsnitt med 2,3 % att jämföra med budgeterade 8,0 % vilket har gjort att trafik kostnaderna blivit lägre än budgeterat.

Regiondirektörens staber redovisar en positiv budgetavvikelse på 9 mnkr. Avvikelsen beror till stor del på lägre personalkostnader än budgeterat samt nytt avtal vad gäller medarbetarenkäten.

Med anledning av beslutet om anställningsstopp har staberna arbetat hårt med bemanningsfrågan.

Regionervice redovisar en positiv budgetavvikelse på 1 mnkr och ligger alltså i nivå med budget. Det finns både positiva och negativa avvikelser inom divisionen. Positiva avvikelser har uppstått på grund av vakanser under året samt ett budgettillskott för elkostnader. Negativa avvikelser har uppstått på grund av utökade personalkostnader för införandet av vårdnära service och måltidsvårdar på Mälarsjukhuset.

Region Sörmland IT (RSIT) redovisar ett utfall i nivå med budget. Mellan olika kostnadsslag finns dock olika avvikelser. Vakanser på personalsidan har medfört ett överskott men har inneburit högre kostnader för konsulter som har fått täcka upp. En annan post värd att notera är att ökade licenskostnader till följd av nytt licensförsörjningsavtal har lett till negativ avvikelse för denna post. Inköp av datorer visar ett överskott vilket i huvudsak beror på ändrad livscykel för bärbara datorer.

Regiongemensamt redovisar en negativ budgetavvikelse på 28 mnkr. Avvikelsen beror i sin helhet på pensionskostnaderna som blivit högre än budgeterat. På regiongemensamt sker den slutliga avstämningen kring intjänade pensioner vilket innebär att om inte verksamheternas avsättning räcker till så blir det ett negativt utfall inom divisionen. Några positiva avvikelser finns också framförallt regionstyrelsens oförutsedda medel och riktade statsbidrag.

Revisionen

Revisionen redovisar ett mindre överskott och ligger i nivå med budget. Revisionen har under året haft lägre kostnader för externa revisionskonsulter och lägre kostnader för utbildningar, konferenser och sammanträden.

Kostnadsreducerande och intäktshöjande åtgärder

Regionfullmäktige har uppmanat samtliga nämnder och styrelser att omgående vidta kostnadsreducerande och intäktshöjande åtgärder för 2023 och framåt, RF § 69/23. Alla nämnder och regionstyrelsen har i sina verksamhetsberättelser beskrivit vilka aktiviteter som är påbörjade samt vilka beslut som är tagna. Det är både stora och små aktiviteter som påbörjas

Exempel på påbörjade aktiviteter/beslutade åtgärder är:

- Ingen tillsättning vakanta tjänster
- Återhållsamhet med hyrbilar, konferenser, IT-material, utbildningar med mera
- Inköpsstopp och investeringsstopp
- Fortsatt arbete för att minska inhyrd personal/växla mot egen personal
- Nedläggning av Gallerians vårdcentral
- Konsultväxling IT
- Schemaöversyn, bemanningsnycklar, produktivitetmått.
- Genomförda varsel och avslutat månadsanställningar
- Ökad användning av digitala verktyg
- Hemtagning av utomlänsvård
- Påbörjat uppdrag att centralisera psykiatrisk slutenvård
- Effektiviserat utredningsförfarande avseende ADHD
- Regionens tandvårdsstöd har justerats och stämmer bättre överens med övriga regioners
- Höjning av parkeringsavgifter
- Översyn lokalvård
- Översyn externt förhyrda lokaler och alternativa lösningar
- Nytt telefoniavtal
- Målvärdet för ekologiska livsmedel har justerats

Många av aktiviteterna kommer att ge ekonomisk effekt först under 2024 medan andra har börjat ge effekt framförallt under slutet av året. Effekterna av aktiviteterna följs under året

Intern kontroll

Syftet med Region Sörmlands internkontroll är att regionen ska ha:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet som främjar effektivitet, kvalitet och måluppfyllelse, samt god arbetsmiljö och ett levande ledningssystem.
- Goda förutsättningar för styrning och ledning.
- Tillförlitlig och rättvisande finansiell rapportering och information om verksamheten.
- Goda rutiner för att skydda regionens tillgångar.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer, policys etcetera i syfte att minimera risker och avvikelser, såväl patientsäkerhet som informationssäkerhet och övriga säkerhetsaspekter.
- Skydd för personal och politiker mot ooberättigade misstankar.

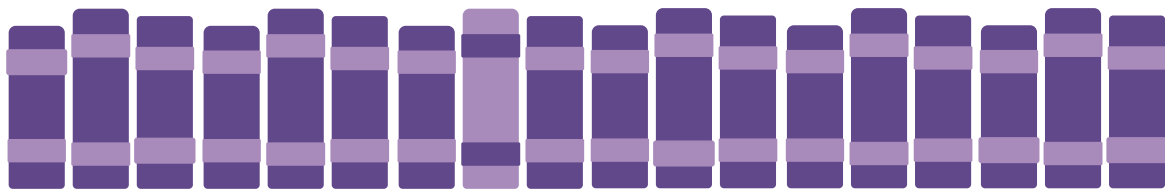
Internkontrollarbetet ska bidra till minimering av risker och kvalitetsförbättringar i verksamheterna. I fall brister i rutiner identifieras ska ansvarig verksamhet ta fram och genomföra åtgärder för att få bukt med bristerna.

Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god internkontroll. Med ut-

gångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter ska regionstyrelsen utvärdera regionens samlade system för internkontroll och i de fall förbättringar behövs besluta om sådana. Regionstyrelsen ska även efterfråga information om hur den interna kontrollen fungerar i de helägda bolagen.

Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sina respektive verksamheter. Nämnderna ska inför varje år ta fram och följa upp internkontrollplaner. Framtagandet och uppföljningen av internkontrollplaner ingår som en del i regionens planerings- och uppföljningsprocess. Alla nämnder har under 2023 tagit fram en internkontrollplan. I nämndernas verksamhetsberättelser har internkontrollplanerna följts upp och i de fall där brister har upptäckts har åtgärder vidtagits.

Sedan några år tillbaka pågår ett arbete som syftar till att utveckla regionens arbete med internkontroll. Ett systemstöd för internkontroll infördes under 2023 liksom ett nytt regionövergripande arbetssätt där nämnderna ska arbeta mer strukturerat med riskanalyser, kontroller och åtgärder. Implementeringen av det nya arbetssättet fortsätter under 2024.

Uppföljning av privata utförare

VÅRDcentraler

Vårdcentralerna i Region Sörmland följs upp på samma sätt oavsett driftsform. Uppföljning i olika nivåer används i syfte att säkra kvaliteten av primärvård i Sörmland.

Avtalsuppföljning

Vårdcentralerna följs årligen upp genom ett antal indikatorer och uppföljningsfrågor. Syftet med avtalsuppföljningen är att säkerställa att vårdgivaren uppfyller kraven i regelboken. Utifrån avtalsuppföljningen skapas en rapport per vårdcentral, rapporterna publiceras på regionens webbplats. Utöver den årliga avtalsuppföljningen följs ett antal indikatorer kontinuerligt.

Kvalitetsbokslut

Ett kvalitetsbokslut publiceras årligen med ett urval av indikatorer på regionens samverkanswebb. Syftet med kvalitetsbokslutet är att ge en samlad bild över vårdcentralernas verksamhet, dess förutsättningar, produktion och vilka effekter vården gett ur ett kvalitetsperspektiv. Urvalet ska spegla primärvårdens breda uppdrag.

Dialogmöten

Vårdcentralerna bjuds årligen in till dialogmöten i grupp utifrån ett aktuellt tema. Det är en tillitsbaserad uppföljning som inte syftar till kontroll utan handlar om utveckling och stöd. Dialogmöten ska vara ett sätt att sprida goda idéer och utbyta erfarenheter mellan vårdcentralerna samt att stimulera till att hitta nya arbetssätt.

Fördjupad uppföljning

Vid behov kan fördjupad uppföljning av vårdcentraler ske. Den fördjupade uppföljningen kan till exempel initieras utifrån avvikelser som uppmärksammas i avtalsuppföljningen eller anmälningar från till

exempel patient, patientnämnd eller IVO. Fördjupad uppföljning kan ske av den enskilda vårdgivarens hela uppdrag eller inom valda delar av uppdraget. Den fördjupade uppföljningen innehåller platsbesök, analys av statistik och journalgranskning.

ÖVRIGA VÅRDGIVARE

Region Sörmland har, de senaste åren, inlett arbetet med fördjupad uppföljning av privata vårdgivare och kommer följa upp en specialitet i taget. Syftet med fördjupad uppföljning är att säkerställa att vårdgivarna lever upp till kraven som ställs i avtalen. Vidare är ett syfte att utveckla uppdragsbeskrivningarna inför kommande upphandlingar. Utgångspunkten för arbetet är att skapa en lärande- och utvecklingsprocess för såväl vårdgivare som beställare. Metoden för den fördjupade uppföljningen innehåller tre delar, platsbesök med intervju, journalgranskning och en analys av vårddata.

Platsbesök

Under platsbesöket användes ett frågeformulär som är utformat för att belysa följande områden för uppföljning gällande avtal, lagar, föreskrifter och förordningar.

- Organisation, bemanning
- Tillgänglighet, öppettider
- Patientsäkerhetsarbete och bemötande
- Behandlingsinriktning/kompetenser
- Personalpolicy och legitimation
- Information
- Övrigt

Journalgranskning

Journalgranskningen syftar till att granska vårdgivarnas följsamhet till gällande avtal och regler avseende journalföring.

Analys av vårddata

Vårddata, baserat på inrapporterade besöksfiler via faktureringsystemet, analyseras.

Under 2023 har fördjupad uppföljning av privata gynekologer genomförts. Uppföljningen visar på mottagningar med god tillgänglighet. Ett utvecklingsområde som framkommit är bättre samverkan med både primärvård och kvinnoklinikerna i Region Sörmland. Den genomförda journalgranskningen visade på en mycket god journalföring samt medicinsk handläggning med få anmärkningar.

DIGITALA VÅRDAKTÖRER

Granskning av de digitala vårdgivarnas fakturerade besök görs kontinuerligt och utgör även en grund inför de återkommande dialogmötena. Även stickprovskontroller på de digitala vårdgivarnas hemsidor görs regelbundet.

Region Stockholm beslutade att sänka ersättningen för digital vård från maj 2023. Detta fick bland annat till följd att två digitala vårdgivare, som tidigare fakturerat Stockholm direkt för besök gjorda av stockholmare, styrde om så att endast de stockholmare som är listade på deras vårdcentral i Stockholm faktureras direkt till Stockholm. Olustade stockholmare faktureras numera via Region Sörmland. En annan konsekvens av Stockholms beslut är att de digitala vårdgivare som tidigare haft avtal via Stockholm nu sökt sig till Region Sörmland. För närvarande är det 15 digitala vårdgivare som går via Region Sörmland. Detta ställer ytterligare krav på granskning och administrationen runt bland annat utbetalning, fakturering och eventuell kreditering. Riktlinjer och regelverk har tagits fram för digital behandling av psykisk ohälsa och digital fysioterapi. Dessa riktlinjer gäller såväl för våra vårdcentraler som för de digitala vårdgivarna. Även ett tydliggörande över vad som är ersättningsbart och hur den medicinska hanteringen ska gå till i samband med STI-provtagningar (provtagning för sexuellt överförbara infektioner) har skickats ut till berörda då skillnader setts mellan de digitala vårdgivarnas faktureringsunderlag.

Under hösten genomfördes dialogmöten med samtliga digitala vårdgivare utom en, där ett huvudtema var hur man hanterar mångbesökare. Även om andelen mångbesökare är liten så kan det på individuella plan bli behandlingsmässigt kontraproduktivt och ibland rent av farligt då vissa individer får väldigt mycket läkemedel förskrivet. Ett annat tema var hur man mäter behandlingsresultat då den digitala vården ännu är relativt obeforskad. Det konstaterades att det skiljer sig mellan vårdgivarna i hur strukturerat man mäter behandlingsresultat.

Under 2024 kommer det fokuseras mer på detta tema samt följsamhet till kravet på anslutning till nationell patientöversikt (NPÖ) och Journalen. Planen är även att ställa frågor kring kostnadseffektivitet och sjukvårdens prioriteringsordning.

TANDVÅRD

Uppföljningen av allmäntandvården för barn och unga vuxna sker på samma sätt för privata vårdgivare som för Folk tandvården Sörmland. Den löpande uppföljningen baseras huvudsakligen på uppgifter i de vådrapporter som skickas till regionen efter genomförda undersökningar.

I Socialstyrelsens senaste version av nationella riktlinjer för tandvård från 2022 betonas att tandvården behöver samverka mer med hälso- och sjukvård, barnhälsovård, skola, socialtjänst med flera. Ett syfte med uppföljningen av den individuella tandvården för barn och unga vuxna som gjordes under första halvåret var därför att få en bild av hur vårdgivarnas, såväl Folk tandvårdens som privatas, samverkan med andra aktörer ser ut, i en del fall i relation till de nationella riktlinjerna för tandvård. Sammanfattningsvis kunde konstateras att det fanns ett flertal förbättringsområden:

- Betydligt fler orosanmälningar till Socialtjänsten än de cirka 140 som gjordes under 2022 borde vara rimligt eftersom det samtidigt rör sig om flera tusen barn som aldrig kommer på undersökning under ett år trots upprepade kallelser.
- I de nationella riktlinjerna för tandvård är rekommendationen att erbjuda kvalificerat rådgivande samtal för barn och unga som röker. Vid uppföljningen visade det sig att flertalet kliniker inte erbjöd kvalificerat rådgivande samtal, vare sig i egen regi eller genom att remittera. Det rådde också stor osäkerhet om vart patienterna vid behov ska hänvisas/remitteras.
- Någon systematisk samverkan med hälso- och sjukvård fanns inte, det vill säga ingen form av rutiner som finns dokumenterade och som tillämpas.

SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK

Den särskilda kollektivtrafiken omfattar färdtjänst, sjukresor, omsorgsresor, skolskjuts samt riksfärdtjänst. Regionen ansvarar för att tillhandahålla sjukresor till sörmlänningarna och har därmed även ansvar för regelverk, taxor och sjukreseintyg. Motsvarande ansvar för legitimering, taxor och regelverk ligger på respektive kommun i Sörmland avseende färdtjänstresor, riksfärdtjänst, omsorgsresor och skolskjuts. Detta innebär att förutsättningarna för trafiken grundar sig i respek-

tive huvudmans regelverk och därtill utfärdade legitimeringar. Regionen ansvarar för upphandling samt avtals- och kvalitetsuppföljning av avtalen. 2023 hade regionen 20 trafikavtal för den särskilda kollektivtrafiken, varav tio för skolskjuts, nio för serviceresor och ett avtal för Riksfärdtjänsten.

Genomförd avtalsuppföljning under 2023

Samtliga trafikavtal följs upp enligt en förutbestämd uppföljningsplan. Denna uppföljning omfattar avstämningsmöten minst tre gånger per år med varje leverantör. Utöver uppföljningsmötena genomförs revision av respektive avtal en gång om året. Under perioden har 24 avstämningsmöten genomförts och 19 avtal har genomgått en revision.

Fordonskontroller

Löpande och vid särskilda behov genomförs fordonskontroller genom anmodan till trafikföretagen eller vid flygande besiktning. Trafikföretagen ska genomföra minst två fordonskontroller per fordon och år. Regionen genomför därefter stickprovskontroller av minst 10 % av fordonen. Inom serviceavtalen finns totalt 143 fordon och inom skolskjutsen 129. Under perioden har trafikföretagen genomfört 560 fordonskontroller inom samtliga avtal och 51 stickprovskontroller har genomförts.

Ärendehantering

Vid händelser i trafiken rapporteras dessa via inkomna kundsynpunkter eller som avvikelser i planeringssystemet. Under perioden januari till juli har 4 022 kundsynpunkter hanterats och 4 769 avvikelser rapporterats. Både antalet kundsynpunkter och avvikelser är fler än samma period föregående år.

Förarutbildning

I serviceresoavtalen i Sörmland krävs att förare som utför uppdrag inom dessa avtal ska vara certifierade. Certifieringen omfattar både en teoretisk utbildning med efterföljande kunskapsprov och ett praktiskt körprov. Under 2023 har 193 förare genomgått utbildningen.

Uppstartsarbete

Uppstartsarbete har under perioden pågått avseende skolskjuts i kommunerna Flen, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund och Vingåker. Under uppstartsarbetet har totalt 48 uppstartsmöten genomförts för att säkerställa full leverans vid avtalsstart. Trafikstart var den 1 juli för samtliga avtal förutom i Flen som hade trafikstart den 1 augusti. Uppstartsarbetet har gått enligt plan.

ALLMÄN KOLLEKTIVTRAFIK

Den allmänna kollektivtrafiken i Sörmland består av tåg-, buss- och skärgårdstrafik. Busstrafiken bedrivs under varumärket Sörmlandstrafiken. Tågtrafiken drivs under varumärket Mälartåg genom bolaget Mälardalstrafik, som är samägt med övriga regioner i Mälardalen. Mälardalstrafik förvaltar också avtalet för Trosabussen. Dessutom finns Gnestapendeln som en del av Stockholms pendeltågssystem och som upphandlas av Region Stockholm. Busstrafiken bedrivs i fyra avtalsområden där trafikföretag upphandlas för varje område; södra-, västra-, norra- och östra Sörmland. Trafikavtalen för tågtrafiken förvaltas av Mälardalstrafik respektive Region Stockholm.

Busstrafik

Samtlig busstrafik har upphandlats. I samband

med avtalsförvaltning pågår etablering av nya rutiner och implementering av gemensamma arbetsätt löpande. En kraftsamling har skett för att samverkan enligt avtalen inom alla fyra avtalsområden har kunnat fungera tillfredsställande. Under den andra delen av perioden har fokus legat på hur Nöjd kundindex (NKI) ska kunna öka samtidigt som resandandelen i kollektivtrafiken ökar. Buss- och trafikavtalen har utifrån ett trafikleveransperspektiv haft god andel utförd trafik och hög punktlighet.

Under våren har en revision för trafikavtalen i östra Sörmland genomförts med syfte att verifiera den avtalade kvalitetsnivån och att processer, metoder och verktyg i trafikföretagets kvalitetsbeskrivning tillämpas enligt krav i avtalen. Utfallet av revisionen fastställdes i maj 2023 och visade positiva resultat.

Trafikavtalen omfattas av en trafikplaneringsprocess vilken i sin tur genererar nya arbetsätt och gränssnitt. I samtliga avtal inkommer trafikföretagen med månatliga produktionsrapporter enligt krav i avtal. Rapportering sker också dagligen där föregående trafikdag ska rapporteras senast klockan 11.00 efterföljande dag. Större trafikpåverkande händelser ska rapporteras omgående. Rapporteringskraven ska för samtliga ge en bild av utfallet av trafiken under månaden och lyfta vad som inte levererats och/eller inte fungerar. Rapporten analyseras och granskas samt ligger som grund för eventuella åtgärder. Kontinuerlig uppföljning sker även genom remissförfarande och kontroll av inkomna kundsynpunkter. Det finns också en incitamentsstruktur i avtalen som gör att trafikföretagen kan få ytterligare intäkter om de lyckats med hög punktlighet och nöjda kunder.

Uppföljning av trafikleverans och kvalitet görs dessutom mer i detalj vid de månatliga produktionsmötena för samtliga avtalsområden. Utöver detta utförs kontroller av fordon och av den tekniska utrustning som finns ombord på bussen. Ett stort antal fordonskontroller i trafik och på depåer har genomförts under året.

Tågtrafik

Kollektivtrafik med tåg tillgodoses i Sörmland främst genom Mälardalstrafik, ett bolag delägt av regionen. Katrineholm, som är en betydande järnvägsknut, är i dagsläget den enda station som även betjänas av kommersiell tågtrafik. Därutöver trafikeras Gnesta av SL pendeltåg, en trafikering som sker i samverkan med regionen. Den regionalt finansierade trafiken med Mälardalstrafik och SL har under året drabbats av en rad utmaningar till följd av att det upphandlade trafikföretaget haft problem med personalförsörjningen. Ett flertal avgångar med Mälartåg och SL pendeltåg har därför planerligt reducerats under 2023 vilket i sin tur inneburit minskade trafikeringkostnader jämfört med beställd trafik. Tågtrafiken har även periodvis drabbats av förseningar och trafik som ställts in med kort varsel. Utmaningarna till trots har resandet och intäkterna fortsatt på normal nivå även om det kan antas att den eftersträlvade resandeökningen kan ha påverkats av situationen.

Hållplatsunderhåll

Tjänsten för hållplatsunderhåll krävs som en del i trafikavtalen och ett nytt verktyg för hållplatsunderhåll har upphandlats av verksamheten. Det finns nu funktioner som ska underlätta utförarnas

systematiska tillsynsarbete. Utöver tillsyn används kundsynpunkter i avtalsförvaltningen. Under perioden har 871 hållplatslägen kontrollerats.

Kontroll av fordon och teknisk utrustning

Fordon och teknisk utrustning ombord på bussarna kontrolleras. Under perioden har 3 098 fordonskontroller genomförts på bussar i trafik och 14 riktade fordonskontroller på bussar i depåer.

Kontrollverksamhet - biljetter

Utförandet av biljettkontroller och utfärdandet av kontrollavgifter sker av upphandlad utförare som även utför tillgänglighets- och fordonskontroller. Verksamheten har månadsvisa uppföljningar med utföraren för att säkerställa god leverans och avtalsefterlevnad. Under perioden har 65 008 kontroller genomförts och totalt har 336 kontrollavgifter utfärdats.

REGIONALA TURISMUPPDRAGET

Det regionala uppdraget för utveckling av den sörmåländska besöksnäringen består av en rad olika delar. Sörmlands Turistutveckling AB (Stua) är upphandlade för att driva den operativa delen av uppdraget.

Genomförd avtalsuppföljning under 2023

Avtalet för det regionala turismuppdraget följs upp enligt förutbestämd uppföljningsplan. Denna uppföljning omfattar avstämningsmöten minst fyra gånger per år med leverantören samt skriftliga halvårs- och helårsrapporteringar. Fyra avstämningsmöten har genomförts fram till december.

Övrigt

Stua har i maj månad genomfört en omorganisering på grund av möjligheten till minskade projektmedel från framförallt nationell och EU-nivå. Enligt rapportering har det inte haft någon påverkan på det som ska genomföras inom det upphandlade uppdraget.

Uppföljning av strategi för digitalisering

Ett målmedvetet och strategiskt arbete kring digitaliseringsfrågor är av stor vikt för att en organisation ska lyckas med förflyttningen som digitalisering innebär. Digitalisering är ett verksamhetsförändringsarbete där olika tekniska lösningar tillsammans med förändrade arbetssätt kan skapa högre kvalitet och effektivare verksamhet. Strategin för digitalisering pekar ut handlingsinriktningar och långsiktiga mål med digitaliseringen uppdelat på sex områden:

- Invånarna ska ha en ökad tillgång till digitala tjänster
- En hållbar digital infrastruktur
- Medarbetare ska ha tillgång till en digital arbetsmiljö
- Digital utveckling ska vara driven av användarna
- Medarbetares kompetens i digitaliseringsfrågor ska stärkas
- Strategisk styrning av regionens digitalisering

Nedan nämns några av de aktiviteter som genomförts och som bidrar till att nå strategins övergripande mål.

INVÅNARNA SKA HA EN ÖKAD TILLGÅNG TILL DIGITALA TJÄNSTER

Antalet e-tjänster som nyttjas har under år 2023 ökat med 24 % och de verksamheter som helt saknar digitala invånartjänster minskat under året. I nuläget har alla verksamheter inom primärvården någon form av e-tjänst, medan till exempel 30% av verksamheter inom division medicin saknar någon form av digitala invånartjänst.

Vårdkontakt Direkt har fortsatt öka markant i

nyttjandegrad år efter år. Antalet ärenden via Vårdkontakt Direkt var under året 90 000 stycken jämfört med 60 000 året innan, vilket motsvarar en ökning med 50 %. Även invånarnas intresse för att läsa sin journal via nätet fortsätter att öka, antalet inloggningar har ökat med 26 % under året (totalt 2 271 794 inloggningar). Invånaren är också fortsatt mer aktiv när man väl är inne i journalen, då antalet händelser/aktiviteter invånaren utför i journalen har ökat med 33 %. Inom stöd och behandling har antal startade moment ökat med 35%, från total 2 580 (2022) till 3 490 stycken (2023).

Arbete med att implementera en digital ungdomsmottagning för ungdomar i åldersgruppen 13–23 år i Sörmland påbörjades i slutet av 2022 och kunde sättas i drift under första kvartalet 2023.

Från och med november 2023 får regionens medborgare som valt myndighetspost sin kallelse, från hälso- och sjukvården samt tandvården, till sin digitala brevlåda i den omfattning verksamheterna kallar via central utskrift, som är förutsättningen för att kallelserna kan gå digitalt.

EN HÅLLBAR DIGITAL INFRASTRUKTUR

I slutet av 2021 ingick staten och Sveriges Kommuner och Regioner en överenskommelse om etablering och införande av infrastruktur för säker digital kommunikation i offentlig sektor. Region Sörmland har under 2023 etablerat infrastruktur för säker digital kommunikation (SDK) samt funktion för att skicka så kallade säkra meddelanden även till mottagare utanför SDK. I olika forum har regionen på olika sätt försökt stötta regionens kommuner att komma igång med arbetet kring SDK.

Sjukhuskartan i mobilen är interaktiv och visar vägen till alla mottagningar och andra servicefunktioner som finns på sjukhuset.

För att möjliggöra framtida digitalisering krävs nya grundläggande gemensamma funktioner. En förutsättning är hantering av så kallad grunddata, under året har grunddata funktionen etablerats som en linjeverksamhet som ett resultat av det projekt inom grunddata som bedrivits under ett antal år.

Processautomation, även benämnt robotisering och RPA, har införts av samlad redovisning i en process med lyckat resultat. En plattform för RPA med såväl teknik som kompetens finns nu inom Region Sörmland IT och olika automatiseringsprocesser utvecklas på denna. Intresset för AI är stort och där pågår olika initiativ för att utforska möjligheterna med tekniken.

MEDARBETARE SKA HA TILLGÅNG TILL EN DIGITAL ARBETSMILJÖ

Den digitala arbetsplatsen har utvecklats kontinuerligt med nya funktioner, framför allt när det gäller funktionalitet för digitala möten. Under året har de juridiska förutsättningarna för molntjänster förtydligats och nu pågår arbete för att nyttja de möjligheter molnlösningar ger regioner ur funktions-, ekonomiskt- och säkerhetsmässigt perspektiv.

Införande av system för taligenkänning (TIK) har medfört en övergång från traditionellt diktatarbete via medicinska sekreterare till effektivare arbetsätt. Olika yrkeskategorier inom vården ges nu möjlighet att via TIK diktera direkt in i journal. TIK bidrar till ett patientsäkert arbetsätt, där diktatörer minskar och mer tid frigörs till annat arbete. Genom workshifting kan medicinska sekreterare få andra uppgifter som underlättar för kollegorna i vården och det patientnära arbetet.

DIGITAL UTVECKLING SKA VARA DRIVEN AV ANVÄNDARNA

Kommunikationsbehovet och mobila arbetsätt ökar med digitaliseringen. Utvecklingsarbete för att etablera nästa generation av den digitala arbetsplatsen pågår och under 2023 genomfördes ett antal piloter för tekniken, under kommande år övergår detta arbete i ett breddinförande.

Patientinvolvering är en nyckelkomponent för att säkerställa patientsäkerhet i e-hälsa och invånartjänster. Genom att involvera invånare i utvärderingsprocessen får regionen värdefull feedback om användarupplevelsen och eventuella säkerhetsfrågor. Denna feedback används för att identifiera områden som behöver förbättras och möjliggör en kontinuerlig anpassning av tjänsterna baserat på verkliga behov och upplevelser. Det har löpande under året bjudits in till utbildningar kring baskunskap 1177 och e-tjänster, för att proaktivt stötta patienter/invånare inom området e-hälsa och för att öppna upp till dialog.

STRATEGISK STYRNING AV REGIONENS DIGITALISERING

Beredningsgrupp digitalisering som verkar inom ramen för samverkan mellan regionen och länets kommuner gällande hälso- och sjukvård samt socialtjänst och äldreomsorg har utarbetat en digitaliseringsstrategi.

För att skapa en tydligare styrning av utvecklingen inom digitaliseringen genomförs strategiskt arbete i form av målbilder för funktionsområden. Vid årsskiftet fanns 15 beslutade målbilder exempelvis inom områden som multimedia, åtkomst och behörighet Cosmic, digitala kallelser och digitala vårdbesök.

Uppföljning av strategi för utveckling, forskning och utbildning

UTVECKLINGSVERKSAMHETEN

För en komplex verksamhet som regionens behöver utveckling vara en naturlig, önskad del av uppdraget och det vardagliga arbetet. Alla ingående verksamhetsdelar med sina medarbetare och ledningsstrukturer behöver kunna se och agera i en genomtänkt riktning. Sedan en längre tid erbjuds utbildning i projektledning med regionens projektmodell samt förändringsledning. Dessa kvarstår och genomförs löpande eller på uppmaning. Nya utbildningar inom utvecklingskunskap har testats. De utgör nu grunden för nya sätt att erbjuda lärandemiljöer med grundläggande innehåll från utvecklingskunskap. Under 2023 publicerades den första framtagna utbildningen i kompetensportalen.

Förflyttningen från utbildning till lärande påverkar också sättet som stöd till utveckling förmedlas på. Nu är ägarskapet av förändring eller utveckling tydligare förankrat i verksamheten redan från start.

Tillsammans med Mälardalens universitet driver Region Sörmland ett Vinnova-projekt, inom området leda och organisera för digital transformation. Syftet med projektet är att gemensamt utforska vad som utgör best practices i form av nya lednings- och balanseringspraktiker som möjliggör

ett expansivt lärande med en ökad dynamisk förmåga, digital mognad och i förlängningen framgångsrik utveckling av implementering av nya e-hälsotjänster som resultat.

FORSKNINGSVERKSAMHETEN

Region Sörmland arbetar kontinuerligt för att medarbetarna ska kunna forska och bidra till klinisk forskningsverksamhet. Forsknings- och utvecklingsarbete bedrivs inom regionens samtliga verksamhetsområden inklusive inom hälso- och sjukvården. Ett viktigt mål för Region Sörmland är att erbjuda en högklassig och tillgänglig hälso- och sjukvård som verkar i en kultur präglad av forskning, utveckling och innovation. Ur ett nationellt perspektiv framkommer att 85 % av rikets invånare vårdas vid regionala sjukhus. Detta betyder att regional forskning är nödvändig för att tillhandahålla den kunskap och evidens som krävs för en god och patientsäker hälso- och sjukvård. Regionen ser att forskningen även kan minska vårt beroende av utomregionalt köpt vård.

Regionen beskriver att högkvalitativ klinisk forskning är en av kärnverksamheterna inom hälso-, sjuk- och tandvården samt har ett mycket nära

samarbete med universitetssjukhusen i Uppsala och Örebro. Samverkan sker även med Mälardalens Universitet som delvis är beläget i regionen.

Regionen ser behov av att stärka regionala innovationssystem vilka kan bygga broar mellan forskningen och näringslivet. Forskningsresultat kan snabbare omsättas till nya innovationer. Detta innebär att forskningsarbetet kan bidra till skapandet av patent och produkter, förutom att leda till ny kunskap och evidens i regionen. Gällande skapandet av innovationer så ser vi dock en utmaning i att öka antalet kliniska prövningar samt klinisk läkemedelsforskning. Detta är därför ett prioriterat område i regionens samarbete med den nationella aktören Kliniska Studier Sverige som är representerad i regionen.

De socioekonomiska hälsoklyftorna är för stora i Region Sörmland vilket ökar förekomsten av kroniska sjukdomar som fetma, diabetes, hjärt-kärlsjukdom, cancer, lungsjukdom och psykiatriska sjukdomar. För att minska hälsoklyftorna krävs evidensbaserad forskning och kunskap kring varför dessa uppstår men även hur dessa kan förebyggas och behandlas. I regionen bedrivs flertalet forskningsprojekt som kontinuerligt ökar kunskapen kring dessa utmaningar.

Balansen mellan fri forskning och forskning kring målinriktade åtgärder har stor betydelse för att hantera både dagens aktuella samhällsproblem men även morgondagens behov av kunskap, forskning och evidens. För att säkerställa den största effektiviteten och därmed nyttan av investerade medel och personella resurser så behöver forskningen i Region Sörmland på kortare och längre sikt adressera båda dessa perspektiv.

Den evidensbaserade, forskningsdrivna och tillgängliga hälso- och sjukvården är viktig för att hantera den pågående demografiska förskjutningen som leder till att allt fler blir allt äldre. I denna samhällsutmaning finns ett viktigt perspektiv kring kompetensförsörjning som måste vara hållbart över lång tid framåt.

Region Sörmland betonar sammantaget värdet av att skapa inkluderande miljöer där medarbetare och invånare inom sina verksamhetsområden drar nytta av forskning och innovation. Bland både medarbetare och invånare leder detta till förtroende och stöd för en hållbar och evidensbaserad samhällsutveckling samtidigt som grogrunden för falska nyheter och faktaresistens motverkas på ett kraftfullt sätt.

UTBILDNINGSVERSAMHETEN

Regionens utbildningsuppdrag innebär att praktikplatser med god kvalitet och bra lärandemiljöer ska erbjudas studerande vid de olika vårdutbildningarna. Under 2023 har 1 223 studerande genomgått 1 505 olika placeringar under 5 718 veckor i någon form av verksamhetsintegrerat lärande inom hälso- och sjukvården. Regionen har löpande avtal och ett uppbyggt samarbete med högskolor och universitet samt kommunala och regionala utbildare.

Handledare utbildas kontinuerligt via utbildningsanordnarna (skolorna). Det finns ett behov av att tydliggöra handledaruppdraget och förutsättningarna för handledarna inom regionen. En del handledare har tid avsatt för uppdraget medan andra får ta sig tid när det finns utrymme/luckor i sin verksamhet. Detta skapar olika förutsättningar att klara av uppdraget.

En stor del av de som har sin utbildning förlagd till Sörmland söker sig till Region Sörmland som arbetsgivare. Exempel på sådana utbildningar är sjuksköterska, undersköterska och medicinsk sekreterare.

Studieförmån innebär möjlighet för sjuksköterskor, som är anställda inom regionen, att kunna utbilda sig till specialistsjuksköterska med bibehållen grundlön. Förmånen gäller även tillsvidareanställd medarbetare för vidareutbildning till legitimerad sjuksköterska eller legitimationsyrken inom paramedicin. Antal utbildningsplatser avseende specialistsjuksköterskeutbildning var under 2023 cirka 40 platser. Under 2023 har 35 specialistsjuksköterskor examinerats. Under 2023 var det cirka 45 platser för grundutbildning till sjuksköterska och andra legitimationsyrken och 18 medarbetare med studieförmån tog examen. De som beviljas studieförmån för grundutbildning skriver kontrakt med Region Sörmland vilket innebär att de efter examen arbetar kvar inom regionen i två år.

Som uppmuntran för goda arbetsinsatser finns två priser inom regionen, handledarpriset och ledarskapspriset. Medarbetare som varit anställda 25 respektive 40 år tilldelas förtjänsttecken. Under 2023 var det sammanlagt 128 medarbetare, av dessa hade 30 medarbetare varit anställda i 40 år och 98 medarbetare varit anställda i 25 år.

Uppföljning av strategi för innovation

Ett medvetet och strategiskt innovationsarbete är en viktig faktor för att utvecklingen av regionens kärnverksamheter ska bli framgångsrik och för att nå regionens övergripande mål. Genom att utveckla och införa nya och bättre produkter, tjänster, processer och metoder, kan regionen öka kvaliteten för invånarna och uppnå högre effektivitet inom samtliga verksamheter och ansvarsområden.

De målområden som pekas ut är:

- Regionen ska bedriva ett mer systematiskt innovationsarbete
- Regionen ska stimulera till innovation i sin roll som inköpare och beställare
- Regionen ska stimulera fler verksamhetsdrivna innovationsprojekt
- Regionen ska erbjuda fler och bättre testmiljöer
- Regionen ska samverka oftare och närmare med omvärlden

Nedan nämns några aktiviteter som genomförts och som bidrar till att nå strategins övergripande mål.

SYSTEMATISKT INNOVATIONSARBETE

Under 2023 har innovationsstödande arbete fortsatt inriktats mot aktiviteter med syfte att bidra till strukturförändring för att öka regionens innovationsförmåga/dynamiska förmåga. Regionen har fortsatt byggandet och inspirerats av standard för innovationsledningssystem (ISO 56002). Arbetet med innovation har införlivats i ordinarie arbete genom att förändringsarbete och kvalitetsutveckling kan ses utgöra en bas för möjligt innovationsarbete.

Under året har ett antal förstudier skrivits fram

med syfte att skapa underlag för strategiska inriktningsbeslut.

Grund för innovation är densamma som för traditionellt förändrings- och kvalitetsarbete men oftare med annorlunda lösningar. Därför är det viktigt att höja organisationens allmänna förmåga att initiera, genomföra och utvärdera utveckling.

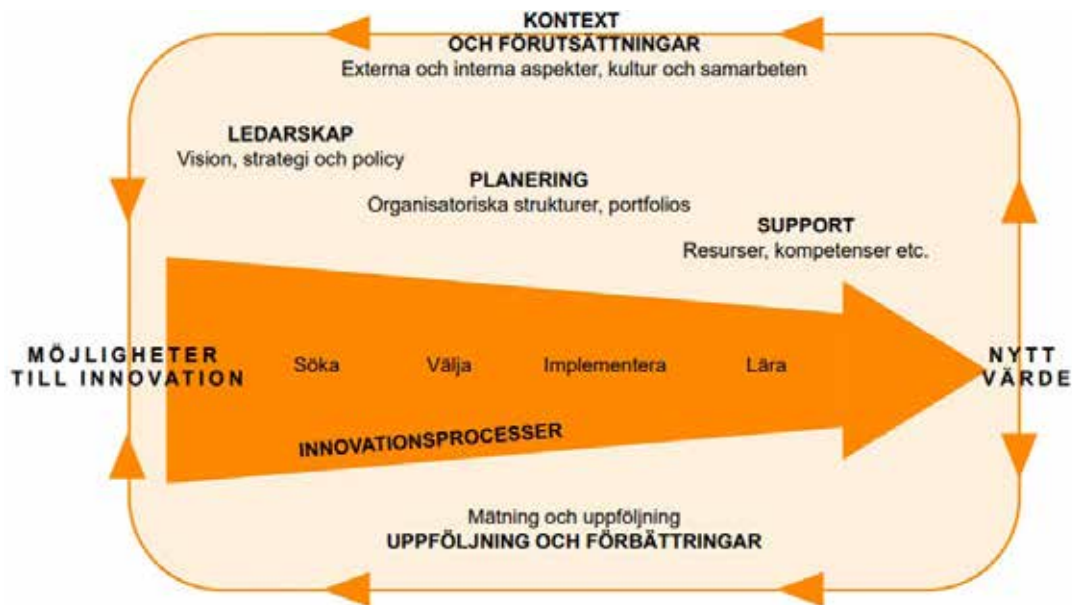
REGIONEN SKA STIMULERA TILL INNOVATION I SIN ROLL SOM INKÖPARE OCH BESTÄLLARE

Genom att tydligare framföra scenarion och behov kan vi förflytta våra krav från lösningar som endast medger inköp/upphandling av redan kända produkter till relationer med leverantörer. Detta innebär en förflyttning mot nya lösningar som på ett bättre sätt involverar användare och därmed blir redskap av värde.

VERKSAMHETSDRIVNA INNOVATIONSPROJEKT

"Fokus på förmåga genom kunskap och klimat"

Under det tidiga 2023 genomfördes en utökning av insatser för att påverka kultur och klimat för innovation och utveckling bredare i organisationen. Utveckling och innovation som ämne infördes på flera olika arenor för att möta våra medarbetare. Exempelvis genom program som AT-utbildning och chefsintroduktion eller traineeprogrammet för sjuksköterskor. Målsättningen var att öka medvetenheten om olika tillvägagångssätt oavsett om det handlar om nyutveckling eller vidareutveckling. Behovet av fördjupade kunska-

“An innovation management system is a set of interrelated and interacting elements, aiming for the realization of value. It provides a common framework to develop and deploy innovation capabilities, evaluate performance, and achieve intended outcomes.” (ISO56002)

per om utveckling har även det identifierats och samarbeten har påbörjats för att under kommande år (2024) göra fördjupade inspel om utveckling i exempelvis mentorsprogram för chefer.

FLER OCH BÄTTRE TESTMILJÖER

Hälso- och sjukvårdens nya kärnjournalsystem kommer att inkludera en miljö/innovationsrum för utveckling och tester av nya arbetssätt som inkluderar behov av nya eller förändrade tekniska lösningar.

Pågående utvecklingsarbeten i berörd verksamhet kan ses som analoga testmiljöer där multikompetenta medarbetargrupper får stöd. Genom att tillsammans utforska, beskriva och resonera sig fram till problemformuleringar kan verksamheten också bättre se genomtänkta lösningar.

SAMVERKAN MED OMVÄRLDEN

Samverkan med Mälardalens Universitet (MDU) är befäst och pågår genom ansökningar av externa medel, kurssamverkan, examensarbeten samt återkommande samskapat genomförande av aktiviteter under innovationsveckan. Under 2023 fortsatte studien som undersöker regionens digitala transformationsförmåga. Samverkan inom Östra Mellansverige (ÖMS) regionerna kopplat till utvecklingsmiljöer pågår men i begränsad omfattning och som ett fungerande forum för idé och kunskapsutbyte.

Det MDU-drivna samverkansarbetet ”Arena för välfärdsteknik” blev under året center för välfärdsteknik och här samverkar regionen bland annat

med Eskilstuna kommun, Region Västmanland och Västerås stad. Regionen tillsammans med Eskilstuna kommun har med ett pilotprojekt om datadriven prevention.

Erfarenheter från flera projekt (exempelvis den forskningsinsats om digital transformation som nämnts tidigare) har identifierat att utveckling och innovationsarbete ofta sker fragmenterat och utan samordning emellan olika verksamheter i regionen. Ett flertal projekt har haft svårt att drivas framåt eftersom det är oklart vilket ansvar olika aktörer har eller hur de arbetar eller avropas.

Detta blir mycket tydlig i exempelvis digitaliseringsinitiativ där det ofta är oklart om en lösning är en medicinskteknisk produkt, en mjukvara eller kanske en rumslösning. Områden som tidigare varit lättare att identifiera flyter ihop och grumlar till ansvarsfrågor. Något som påverkar utvecklingsfrågan.

Det kan behövas en längre återblick än bara 2023 för att synliggöra att regionen har haft svårt att utveckla samlade arbetssätt för innovation, och kanske saknades förståelse för vad det innebar. Under 2023 och genom erfarenheter samt interaktion har behovet av detta börjat uttryckas på flera håll inom regionen. Kommande arbete kan behöva utökas till att också innefatta arbetssätt och/eller processer för verksamhetsövergripande utvecklingsarbete i större utsträckning än tidigare. Detta arbete kan också behöva särskiljas från ett mer verksamhetsnära förbättringsarbete som mer kan och ska ledas av verksamheterna själva.

Hållbarhetsrapport

Region Sörmlands hållbarhetsarbete ska främja en utveckling som är långsiktigt ekologisk, socialt och ekonomiskt hållbar. Arbete med hållbarhet har utgått från regionens hållbarhetsprogram 2019–2023 där de globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030, är en viktig utgångspunkt.

Hållbarhetsprogrammet innehåller sex övergripande mål som anger riktningen för Region Sörmlands hållbarhetsarbete:

- Arbete och förhållningssätt för en god hälsa och miljö
- Hållbar produktion och konsumtion
- Fossiloberoende verksamhet
- Hållbar livsmedelskedja
- Verksamhet präglad av jämlikhet och jämställdhet
- Verksamhet präglad av ickediskriminering, normmedvetenhet och inkludering

De övergripande målen bryts i hållbarhetsprogrammet ner till ett antal inriktningsmål. Dessa mål omsätts i åtgärder och aktiviteter i regionens verksamheter. Resultat och genomförda åtgärder under 2023 redovisas med de övergripande målen i hållbarhetsprogrammet som utgångspunkt tillsammans med en inledande beskrivning av miljö- respektive sociala dimensionen.

Miljödimensionen

Tio av hållbarhetsprogrammets 18 inriktningsmål är direkt relaterade till Region Sörmlands betydande miljöpåverkan. För att säkerställa måluppfyllnad har dessa inriktningsmål brutits ner i en handlingsplan som innehåller aktiviteter, tidplan och ansvariga. Handlingsplanen utgår från Region Sörmlands ordinarie planerings- och uppföljningsprocess och uppdateras årligen. Genom att tydliggöra vilka inriktningsmål som verksamhetsområden, bolag och enheter ska bidra till, följa upp och redovisa säkerställs en ändamålsenlig styrning. Redovisningen i hållbarhetsprogrammet utgår från aktiviteter och målsättningar i handlingsplanen för 2023.

Sociala dimensionen

Det har sedan hållbarhetsprogrammets start 2019 skett en ökad förståelse och följsamhet till programmets sociala mål. Initialt fanns en viss tveksamhet kring perspektivet i relation till verksamheternas grunduppdrag, som ofta i någon mån i sig kan definieras som social hållbarhet. Efterhand har insikter och förståelse etablerats runt andra sociala hållbarhetsaspekter på verksamheternas grunduppdrag.

Redovisningen av social hållbarhet för år 2023 utgörs av verksamhetsnära exempel under medborgarperspektivets mål Region Sörmland har ett förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt samt verksamhetsperspektivets mål Region Sörmland präglas av jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering. I avsnitten återges goda exempel från en bredd av verksamheter av hur man arbetar utifrån ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande förhållningssätt samt hur verksamheterna integrerat perspektiven jämlikhet, jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering i ordinarie uppdrag. Utöver detta så redovisas i denna hållbarhetsrapport insatser av mer övergripande strategisk karaktär. Med detta avses stabsbaserade, utbildande, styrande och normerande insatser som utgör resurser och förutsättningar i det mer verksamhetsnära arbetet med frågorna. Inom regionen finns ett samlat uppdrag runt mänskliga rättigheter inklusive barns rättigheter enligt Barnkonventionen som lag. De strategiska perspektiven och uppdragen syftar till att styra, utveckla och stödja hela Region Sörmlands beaktande av dessa perspektiv inom ramen för respektive grunduppdrag. De insatser som görs är av stor långsiktig betydelse för perspektivets status och utrymme i ordinarie verksamhet.

ARBETE OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT FÖR EN GOD HÄLSA OCH MILJÖ

Våra samtliga verksamheter arbetar utifrån ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande förhållningssätt

Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande uppdraget är koncernövergripande och mandat och resurser finns inom olika verksamheter, exempelvis primärvården, mödravården, barnhälsovården, Folkhälsovården, asyl- och migranthälsan, paramedicin, smittskydd och HR. All hälso- och sjukvårdspersonal har ett ansvar att arbeta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande med levnadsvanor utifrån Socialstyrelsens nationella riktlinjer, vilket innebär ett systematiskt och långsiktigt arbete.

Lokalt programområde levnadsvanor är en del av Region Sörmlands lokala organisation för kunskapsstyrning och har i uppdrag att stödja implementering av nationella kunskapsunderlag och integrering av dessa. Programområdet ska ge förutsättningar för att kunskapen om hälso- relaterade levnadsvanor smidigt kan integreras i kunskapsstyrningssystemets olika delar.

Hälsokoordinator-konceptet inom primärvården är en struktur för att kvalitetssäkra primärvårdens hälsofrämjande och förebyggande arbete. Konceptet innebär att varje vårdcentral har en ansvarig hälsokoordinator samt en ansvarig för varje levnadsvana avseende alkohol, fysisk aktivitet, matvanor, tobak och psykisk hälsa. Hälsokoordinatorn och ansvarig för respektive levnadsvana bildar tillsammans ett team för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Grundkurs i motiverande samtal är ett kompetenskrav för uppdragen inom hälsokoordinator-konceptet. Till stöd för tea-

men finns ett länsövergripande nätverk för varje levnadsvana samt för hälsokoordinatorerna.

Grunden för arbetsmiljöarbetet är att skapa goda arbetsplatser med goda arbetsmiljöförhållanden. Det hälsofrämjande arbetsmiljöarbetet handlar om insatser och förhållningssätt för att medarbetare ska bibehålla och/eller förbättra sin hälsa. Fokus är på faktorer som behövs på en arbetsplats för att medarbetarna ska må bra, trivas, utvecklas, vara engagerade och nå verksamhetens mål. Det handlar om stödjande och uppbyggande faktorer, som benämns som friskfaktorer. Att ha ett hälsofrämjande förhållningssätt utgår från möjligheter, styrkor och tillgångar i motsats till problem, svagheter och brister.

Vi arbetar förebyggande för att minska användning av kemikalier som negativt påverkar miljön eller människors hälsa

Region Sörmland arbetar med att minska användningen av kemikalier som negativt påverkar miljö och människors hälsa. Arbetet fokuserar på tre delar: årlig kemikalieinventering, utfasningsarbete och riskbedömningar.

Kemikalieinventering och utfasningsarbete

De enheter inom Region Sörmland som hanterar och förvarar kemikalier ska årligen genomföra en kemikalieinventering. Inventeringen utgör underlag till arbetet att fasa ut de mest skadliga kemikalierna. År 2023 slutförde 76 % av de aktuella arbetsplatserna kemikalieinventeringen, vilket är ett liknande utfall som de två föregående åren.

Sedan 2019 har regionen en ny utfasningslista med reviderade utfasningskriterier. Utfasningslistan uppdateras årligen, senast i januari 2023, efter genomförd kemikalieinventering året innan. I november 2023 infördes en trafikljusfunktion i regionens kemikaliehanteringssystem, vilket innebär att respektive arbetsplats direkt i systemet kan se vilka produkter som i första hand bör fasas ut om det är möjligt. Under 2023 har 133 produkter på utfasningslistan fasats ut, mycket tack vare stora utrensningar av kemikalier inom kultur och utbildning och medicinsk fysik och teknik. Samtidigt har över 200 nya produkter tillkommit på listan. Det beror dels på lagändringar som inneburit att fler ämnen, och därmed produkter, omfattas av kriterierna för att hamna på utfasningslistan, dels på att nya produkter som uppfyller dessa kriterier har inventerats in i kemikaliehanteringssystemet.

Riskbedömningsarbete

Riskbedömningsarbetet vid hantering av kemiska produkter syftar till att minska risken för skada på människors hälsa och miljö. Under 2023 har riskbedömningar avseende kemikaliehantering genomförts i huvudsak på Regionsjukhuset Karsudden samt inom primärvården.

INDIKATOR	MÅL 2023	UTFALL 2023
■ Andel enheter som slutfört årlig kemikalieinventering	90 %	76 %

Vi arbetar med en ansvarsfull läkemedelsanvändning och för en hållbar läkemedelskedja

Kompetenshöjande insatser

Regionen arbetar med att minska användningen av läkemedel med särskilt stor miljöpåverkan. Kompetenshöjande insatser finns för forskrivare via regionens webbutbildning om läkemedels miljöpåverkan samt via informationsträffar som läkemedelscentrum håller. 2023 gick 111 forskrivare utbildningen, vilket inte riktigt uppfyller målet på 150. Mellan 2019–2023 har cirka 600 webbutbildningar genomförts.

Antibiotikaanvändning

Antibiotikaanvändningen har under 2023 ökat både inom slutenvården och öppenvården. Inom slutenvården har antibiotikaronder genomförts i enlighet med STRAMAS antibiotikariktlinjer som även tar hänsyn till hållbarhet vid val av läkemedel. Antibiotikaronderna bidrar till minskning av de förbrukningsartiklar som behövs för intravenös antibiotikatillförsel.

Inom öppenvården i hela Sörmland har förskrivningen av antibiotika ökat med 7,5 % sedan 2022. Enligt Folkhälsomyndighetens statistik är Sörmland trots det bland de bättre regionerna med lågt antal förskrivna antibiotikarecept, 264 recept per 1 000 invånare och år. Målet på 250 recept per 1 000 invånare och år nåddes dock inte. Förskrivning i öppenvården, enbart av Region Sörmland, ligger på 143 recept per 1 000 invånare och år.

Minskning av diklofenak

Diklofenak är ett annat läkemedel som regionen arbetar aktivt med att minska, eftersom det är problematiskt både ur hälso- och miljösynpunkt. Under året har mängden uthämtad diklofenak fortsatt att minska. Mängden receptbelagd diklofenak har minskat med 6 kg sedan 2022 och totalt

minskat med 37,2 kg sedan 2018. Den totala minskningen är cirka 67 % vilket gör att målet uppnås. Receptfri uthämtning av diklofenak gel/spray/plåster har minskat med 2,3 kg sedan 2022. Den totalt minskningen är 31,9 kg, vilket är cirka 43 % jämfört med basåret 2018. Målet är uppnått men minskningsarbetet behöver fortsätta.

INDIKATOR	MÅL 2023	UTFALL 2023
■ Antibiotika i slutenvård: antal (differentierade dygnsdoser) per 1 000 invånare och dag	<1,43	1,46
■ Antibiotika i öppenvård: antal antibiotikarecept per 1 000 invånare och år	<250	264
● Antal (uthämtad) kg substans (diklofenak)	<54	16,8
● Antal kg substans (diklofenak receptfri försäljning)	<75	43,1

HÅLLBAR PRODUKTION OCH KONSUMTION

Vi utvecklar arbetssätt för hållbar upphandling inklusive ansvarsfördelning

Arbetssättet för hållbar upphandling har fortsatt att utvecklas under året och miljöperspektivet har inkluderats i kategoriarbetet för jord- och skogsbruk. En stor del av utvecklingsarbetet sker via den fokusgrupp för miljö och hållbarhet som är ett samarbete mellan miljö- och inköpsfunktionen på regionen. I syfte att öka kunskapen om hållbar upphandling och tillhörande arbetssätt har en utbildning genomförts för all personal på Inköp. För att underlätta kravställan har även generella krav för medicintekniska utrustning och transporter arbetats fram under året. Inom ramen för arbetet i fokusgruppen utvecklas och förbättras löpande arbetssätt relaterat till miljöprioriterade upphandlingar.

Region Sörmland har även under 2023 deltagit i arbete i det nationella kansliet för hållbar upphandling och därmed bidragit till utveckling av det regiongemensamma upphandlingsarbetet. Bland annat har regionernas gemensamma uppförandekod reviderats.

Vi arbetar med livscykelerspektiv för en effektiv resursanvändning och minimering av svinn

För att främja en hållbar och effektiv resursanvändning arbetar regionen utifrån ett livscykelerspektiv i användningen av resurser, material och produkter.

Förbrukningsartiklar

Regionen har haft som mål att minska inköpen av ett antal utvalda förbrukningsartiklar med 20 %. Pandemin medförde att inköpen av de flesta av dessa artiklar ökade markant under 2020 - 2021, men vid en jämförelse mellan år 2020 och 2023 har inköpen minskat med 3 %. Artiklar för vilka inköpen har ökat kraftigt är förkläden, britspapper och rondsålar. Artiklar som har minskat i inköp är uppsamlingsboxar, sopsäckar och soppåsar, plastmuggar och sprutfat. Under åren har undersökningshandskar i latex samt engångsbestick i plast fasats ut.

Smarta utskrifter

Under 2023 har 25 % av regionens lokala skrivare ersatts med multifunktionsskrivare. Åtgärden bidrar till färre skrivare att återvinna och skrota, färre utskrifter samt minskad energianvändning. Vidare pågår införande av säker utskrift genom identifiering med sithskort eller tagg. Även denna åtgärd leder till färre utskrifter med minskad pappersförbrukning som följd.

Lant- och skogsbruk

Inom regionens KRAV-certifierade lantbruk sker ett löpande utvecklingsarbete med fokus på cirkulära förhållningssätt. Inom skogsförvaltningen genomförs åtgärder för att bevara och öka den biologiska mångfalden, återskapa och stärka ekosystem samt den ekologiska resiliensen. Under 2023 har 25 våtmarker på totalt cirka 30 hektar etablerats och inventeringar genomförts för att kunna se effekter av de återställda våtmarkerna. Vidare har 20 hektar naturbetesmarker återetablerats, vilket är en ökning med cirka 8 % jämfört med 2022. Under 2023 har det även fattats beslut om en ny modell för skogsförvaltning där inte bara skogen, utan hela landskapet och dess förutsättningar ligger i fokus. Det innebär bland annat en utveckling mot hyggessfri förvaltning av regionens skog.

Källsortering och avfall

Källsorteringsgraden för de somatiska sjukhusen ökade med 1 % jämfört med föregående år och slutade på 36 %. Det interna arbetet för att ytterligare öka källsorteringen och minska avfallsmängderna från regionens verksamheter kommer att fortsätta de kommande åren. Arbetet kommer att i högre utsträckning än tidigare inriktas på att förebygga avfall och sträva efter fler cirkulära flöden. Som en del i det arbetet kommer till exempel personal erbjudas fysiska studiebesök på sjukhusens miljöterminaler och kommunikationsinsatser genomföras.

Den regionövergripande processen för återvinning och återanvändning av IT-utrustning och telefoner har fortgått under året. Nästan 1 850 enheter har kunnat återanvändas och därmed fått en förlängd livslängd. Resterande IT-utrustning som lämnas in återvinns.

INDIKATOR	MÅL 2023	UTFALL 2023
■ Andel källsorterat avfall	>40 %	36 %

Koldioxidintensiteten i Region

Sörmlands kapitalförvaltning minskar

Regionen har under året fortsatt bedriva ett strukturerat arbete med gröna finanser och strävar efter att regionens kapital placeras på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Som kapitalägare har regionen ett ansvar att, genom förvaltarna, driva på för att bolagen ska ställa om mot en hållbar produktion. En kontinuerlig dialog sker med anlitade förvaltare där investeringar som är förenliga med FN:s globala hållbarhetsmål uppmuntras och produktion av fossila bränslen exkluderas i kapitalförvaltningen.

Koldioxidintensiteten i portföljen uppgick till 6,7 ton CO₂-ekvivalenter per miljon kronor i intäkter, vilket är en nedgång med 28 % jämfört med 2022. Nedgången kan dock förklaras med förbättrade mätningar utan lika mycket schabloner, snarare än faktiska förbättring i underliggande verksamhet. Detta blir tydligt då även jämförelseindex har fallit kraftigt mellan 2022 och 2023. Regionens utfall fortsätter ligga under benchmark, 2023 mer än 50 % lägre.

Regionen uppnår målet för perioden 2019–2023 att minska antal ton CO₂-ekvivalenter per miljon kronor intäkter med 5 % jämfört med basåret 2018. Utfallet landar på en minskning med 24,7 %.

INDIKATOR	MÅL 2023	UTFALL 2023
● Antal ton CO ₂ ekv per miljon kronor intäkter. Basår 2018.	-5 %	-24,7 %

HÅLLBAR LIVSMEDELSKEDJA

Vi upphandlar där så är möjligt livsmedel som är producerade i enlighet med svensk lagstiftning, samt ekologiska och etiskt märkta livsmedel

Alla livsmedelsupphandlingar som genomförts under året har haft fördjupade miljökrav. Regionen har fortsatt arbetet med att i första hand välja svenskproducerade livsmedel och andelen animaliska livsmedel från svenskproducerade råvaror har ökat från 65 % 2019 till nästan 81 % 2023.

Under 2023 serverade regionens restauranger återtaget kött från regionens egna djur. Djuren är ekologiskt uppfödda och håller markerna öppna på Ökna och i Nynäs naturreservat.

Andelen ekologiska livsmedel som köptes in under 2023 var 41,2 %, inklusive återtaget. Efter beslut under hösten, kopplat till arbetet med ekonomi i balans, har målet för ekologiska livsmedel sänkts. Det påverkar resultatet för 2023 och kommer att leda till betydande minskning av ekologiska livsmedel de kommande åren. Den sänkta ambitionsnivån påverkar den biologiska mångfalden negativt. Upphandling av etiskt märkta livsmedel har fortsatt och har uppnått målet för perioden.

INDIKATOR	MÅL 2023	UTFALL 2023
● Andel svenskproducerade livsmedel av total kostnad	>65 %	65,8 %
■ Andel ekologiska livsmedel av total kostnad	>45 %	41,2 %
● Andel animaliska livsmedel från svenskproducerade råvaror av total kostnad	>75 %	80,7 %
● Andel livsmedel märkta med etisk märkning	>5,9 %	6,5 %

Den mat som vi tillagar, säljer och serverar är näringsrik och bidrar till hälsosamma matvanor

Fleximat infördes på Mälarsjukhuset i maj och finns nu på alla regionens somatiska sjukhus. Många av regionens matgäster är i stort behov av goda och näringsriktiga måltider under sin vistelse på sjukhus. Fleximat har fokus på helheten av måltiden och ska förse patienten med dess behov av näring och samtidigt skapa måltidsglädje.

Klimatpåverkan i vår livsmedelskedja reduceras genom medvetna livsmedelsval, säsonganpassade menyer och minimerat matsvinn

Den största klimatpåverkan från livsmedel uppkommer när maten produceras och regionen arbetar därför aktivt med att minska mängden matsvinn. Andel matsvinn i måltidsprocessen, i förhållande till antal kg inköpta livsmedel, uppgick 2023 till 6,8 % för våra produktionskök, vilket är en minskning jämfört med föregående år. När fleximat nu finns på alla somatiska sjukhus förväntas matsvinnet minska ytterligare under 2024. Även regionens övriga restauranger arbetar aktivt med att minska matsvinnet.

Återtaget av kött från regionens naturbruk ökar både mängden närodlat och bidrar till säsonganpassning av menyerna. Arbeta med att kunna återta även säsong grönsaker är förknippade med investeringskostnader för att kunna implementeras fullt ut. Vidare finns i personalmatsalarna sedan flera år klimatmärkning av matsedlar för att underlätta klimatmedvetna val samtidigt som märkningen ökar medvetenheten om måltidens påverkan på klimatet.

Ett arbete med att minska energianvändningen i produktionsköken har startats upp under året och förväntas även det bidra till minskad klimatpåverkan i livsmedelskedjan.

2023 var regionens totala klimatpåverkan från livsmedel 1,64 CO₂e per kg livsmedel, vilket är en liknande nivå som föregående år.

FOSSILOBEROENDE VERKSAMHET

Energieffektiviteten ökar och klimatpåverkan minskar i regionens fastigheter, drift och verksamheter

Energianvändning

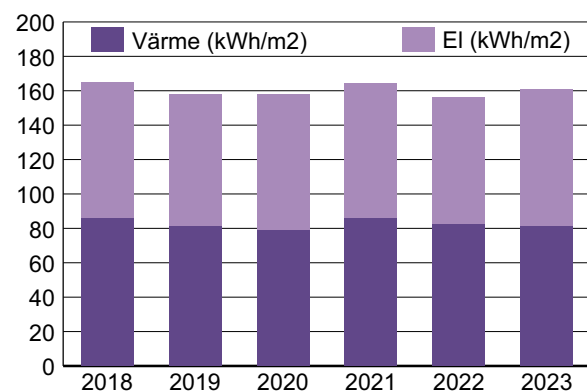
El- och värmeanvändningen i regionens egna lokaler var cirka 90 900 MWh under 2023. Utöver det

har regionen under året haft egenproduktion av sol på 115 MWh. Efter beslut kopplat till arbetet med ekonomi i balans köper regionen inte längre förnybar el i form av ursprungsmärkt vattenkraft. Genom att köpa förnybar el kan regionen dock bidra till ökad efterfrågan och produktion av hållbar energi.

Under 2023 har el- och värmeanvändningen i regionens lokaler ökat med 3,1 %, mätt per kvadratmeter, jämfört med föregående år. Ökningen beror på flera faktorer. Bland annat har övertagande och driftsättning av de nya sjukhusbyggnaderna medfört ökad energianvändning och dessutom tagit mycket personella resurser i anspråk. Det har gjort att det systematiska energiarbetet fått nedprioriteras. Vidare har effekten på installerad komfortkyla ökat, samtidigt som det succesivt installeras mer kyla inom regionens verksamhet.

Årets ökning i energianvändning medför att regionen inte uppnår målet för perioden 2019–2023 att minska energianvändningen med 5 % jämfört med basåret 2018. Utfallet landar på en minskning med 2,8 %.

Energianvändning i regionens egna lokaler

Energieffektiviteten för allmän kollektivtrafik ligger på en liknande nivå som 2022. Att inte målet på 3 kWh/km uppnås beror främst på ökad användning av bussar som drivs av biogas i stället för HVO 100.

Det har en negativ effekt på energieffektivitet, men medför fördelar ur andra perspektiv, till exempel cirkulär ekonomi och bättre kontroll på kostnadsutveckling genom minskat beroende av HVO.

INDIKATOR	MÅL 2023	UTFALL 2023
■ Inköpt energi till egna lokaler (kWh/m ²). Basår 2018.	-5 %	-2,8 %
■ Energieffektivitet allmän kollektivtrafik (kWh/km)	3,0	3,22

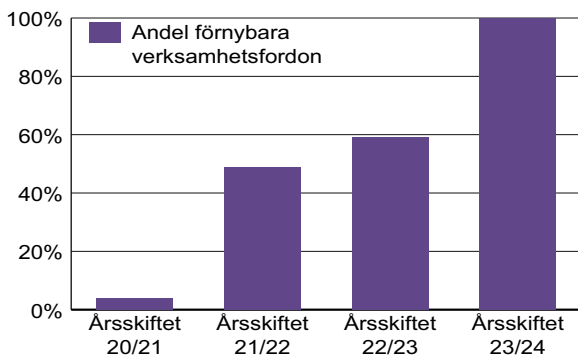
Klimatpåverkan

Regionen tar årligen fram ett klimatkavslut som visar hur klimatpåverkan fördelar sig inom verksamheten. Över 60 % av regionens klimatpåverkan kommer från de varor och tjänster som köps in. Att ställa krav vid upphandling är därmed en förutsättning för att minska klimatpåverkan samtidigt som en effektiv och smart användning av regionens resurser är av stor vikt. Tjänsteresor och arbetspendling, kollektivtrafik samt fastighetsdrift och byggnation är andra större poster som bidrar till regionens klimatpåverkan.

Våra egna transporter samt kollektivtrafiken sker med förnybara drivmedel

Under året har utbyggnaden av laddinfrastrukturen fortsatt och det har bedrivits ett aktivt arbete med att ställa om regionens fordonflotta till fossilfri. Vid utgången av 2023 nåddes målet att samtliga regionens verksamhetsfordon (personbilar, lastbilar och minibussar) kan drivas med förnybara drivmedel. 45 % av fordonen är el, 35 % HVO 100 och resterande gas och etanol.

Andel förnybara verksamhetsfordon

Även merparten av regionens ambulanser och arbetsmaskiner kan tankas med biodiesel, men den höga kostnaden för HVO 100 har inte möjliggjort en övergång till fossilfria drivmedel för dessa

fordon. Det medför att andelen förnybart drivmedel som tankats under 2023 av hela regionens fordonflotta landar på 53,9 %, inklusive låginblandning. För enbart verksamhetsfordon når vi nästan 80 % förnybart drivmedel och denna siffra förväntas öka under 2024 då omställningen till förnybara fordon nu är slutförd.

Den allmänna kollektivtrafiken har sedan 2019 drivits helt med förnybara drivmedel och 2023 nådde även särskild kollektivtrafik målet på 100 % förnybara drivmedel. De drivmedel som används är HVO 100, biogas och el.

INDIKATOR	MÅL 2023	UTFALL 2023
● Andel verksamhetsfordon som kan drivas med förnybart bränsle (%)	100 %	100 %
■ Andel förnybara drivmedel som används till regionens fordon, inklusive ambulanser och arbetsmaskiner	100 %	53,9 %
● Andel förnybara drivmedel i kollektivtrafikens fordon	100 %	100 %

Vi arbetar för ökad användning av kollektiv- och cykeltrafik samt digitala mötestekniker

Hållbara resor som gång, cykel och kollektivtrafik minskar miljöpåverkan och gynnar samtidigt både folkhälsan och den individuella hälsan i form av ökad fysisk aktivitet och minskade luftföroreningar. Under året har olika insatser genomförts i syfte att främja hållbara resval. En grön resplan med aktiviteter för att öka andelen gång, cykel och kollektivtrafik är framtagen och beslutad för Nyköpings lasarett. Regionens medarbetare har via det så kallade höstfixet erbjudits en enklare cykelservice under arbetsdagen. 185 medarbetare tog del av erbjudandet och lämnade in sina cyklar utanför regionens fyra sjukhus. Sedan hösten 2022 finns möjlighet för regionens medarbetare att leasa en cykel med bruttolöneavdrag. Förmånen, som bland annat syftar till att underlätta för regionens medarbetare att cykla till arbetet, har kommuniserats på nytt tillsammans med en cykelvisning utanför de större arbetsplatserna.

Resor i tjänsten

För resor i tjänsten har regionen en tydlig prioriteringsordning som beskriver hur resor och möten ska genomföras. Följsamheten till prioriteringsordningen kan förbättras, till exempel har både de korta och långa flygresorna ökat under året och antal körda kilometer med egen bil ligger fortsatt

på en hög nivå. Det är problematiskt ur miljösynpunkt då merparten av dessa resor sker med fossila drivmedel. Positivt är att resor med Sörmlandstrafikens app har ökat kraftigt under 2023 jämfört med föregående år. Fler verksamheter har anslutit sig till företagskonto och börjat använda appen, vilket bör underlätta framtida resor med buss.

Digitala möten

Användandet av resfria digitala möten via Teams, Skype och videokonferens har ökat jämfört med föregående år och användningen har etablerat sig på en hög nivå. Videomötesteknik används både vid olika administrativa möten och för vårdrelaterade möten. Via tjänsten Inera Digitalt Möte genomförde hälso- och sjukvården tillsammans under 2023 cirka 4 000 virtuella besök. Vidare har de offentliga vårdcentralerna via Vårdkontakt Direkt genomfört 6 815 registrerade virtuella besök där en medicinsk bedömning skett. Det är en ökning med mer än 2 000 besök jämfört med 2022.

VERKSAMHET PRÄGLAD AV JÄMSTÄLLDHET OCH JÄMLIKHET

För att bidra till jämlikhet och jämställdhet behöver regionens uppdrag och tjänster utföras med strategier för att motverka att ojämlika mönster uppstår, förekommer eller förstärks.

Mänskliga rättigheter

Region Sörmland arbetar samordnat och systematiskt med mänskliga rättigheter. Arbetet utgår från de mänskliga rättigheterna som universella och odelbara. Det vill säga att de omfattar alla människor och att ingen rättighet är viktigare än någon annan. Regionens vision, hållbarhetsprogrammet och den regionala utvecklingsstrategin ligger till grund för arbetet. Regionen har en tillämpningsanvisning för arbetet med mänskliga rättighe-

ter som inkluderar följande fem rättighetsområden: funktionsrätt, HBTQI-personers rättigheter, jämställdhet, nationella minoriteters rättigheter samt rättigheter för personer oavsett hudfärg, etnisk tillhörighet eller motsvarande. Det finns särskilda styrdokument för arbetet med barnets rättigheter och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet.

2023 har fokus för det samordnade arbetet varit utbildning och sakkunnigt stöd till verksamheter. Som ett led i att säkerställa kunskap om mänskliga rättigheter i regionen har en introduktion till arbetet med mänskliga rättigheter tagits fram och finns idag tillgänglig i kompetensportalen. Stöd i form av bland annat verktyg och metoder samt goda exempel från regionens verksamheter har kontinuerligt uppdaterats och tillgängliggjorts för chefer och medarbetare under året.

Barnrätt

Region Sörmlands arbete utgår från Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Kunskap om konventionen och dess praktiska tillämpning hos förtroendevalda, chefer och medarbetare är grundläggande för att varje barns rättigheter ska bli tillgodosedda i frågor som direkt eller indirekt berör dem. Barnrättsperspektivet säkerställs och synliggörs i styrdokument om barnets rättigheter enligt barnkonventionen och inom områdena barnets rätt som närstående och barn som far illa eller riskerar att fara illa. Alla verksamheter ska ha minst en barnrättspilot som tillsammans med sin chef driver på barnrättsarbetet. Under året har nya barnrättspiloter genomgått grundutbildning och inspirationsdag samt nätverksträffar har erbjudits barnrättspiloterna i enlighet med Region Sörmlands pilotmodell "Barnen först!". Idag finns barnrättspiloter i cirka 85 % av regionens verksamheter.

Region Sörmland har under året samverkat och varit referens till Sveriges Kommuner och Regioners barnrättsnätverk i utformande av barnkonsekvensanalyser samt i arbetet med att undersöka nationella indikatorer för regionernas barnrättsarbete. I regionen finns samordnade stödfunktioner för att genomföra en prövning av barnets bästa/ barnkonsekvensanalys. Barnrättspiloterna får i grundutbildningen teoretisk och praktisk utbildning om hur de kan vara en del i stödet av en prövning utifrån barnkonventionen. Under året har en introduktion till regionens barnrättsarbete tagits fram. Den riktar sig till alla medarbetare i regionen och finns tillgänglig på kompetensportalen. Materialkatalogen för barnrättspiloter, som bland annat innehåller styrande dokument, personalinformation och stödmaterial till invånare, har uppdaterats.

Regionens strategier i mänskliga rättigheter samordnar rådet för barnets rätt som närmaste. Rådet har i uppdrag att stötta, främja och utveckla arbetet med barnets rätt till information, råd och stöd i patientnära verksamheter utifrån hälso- och sjukvårdslagen. Under året har rådet bland annat:

- uppdaterat stöd till verksamheternas att ta fram handlingsplan och verksamhetsnära rutin för att alla barn 0–18 år blir uppmärksammade och får möjlighet till information, råd och stöd när de är närstående
- beslutat att löpande erbjuda utbildning i barns rätt som anhöriga (BRA)-samtal för medarbetare i patientnära verksamheter. Arrangerat en första gemensam träff för utbildade
- uppdaterat information och stöd till regionens verksamheter på intranätet
- uppdatering av stödmaterial till verksamheterna har påbörjats och majoriteten har färdigställts.
- uppmärksammat anhörigveckan bland annat genom information i sjukhusentréerna och inlägg på sociala medier.

VERKSAMHET PRÄGLAD AV ICKE-DISKRIMINERING, NORMMEDVETENHET OCH INKLUDERING

Med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna och diskrimineringsgrunderna får ingen diskriminering eller kränkande behandling förekomma i Region Sörmland.

HBTQI

Vidareutveckling av utbildning och verksamhetsstöd har skett under året. Med stöd av statsbidrag från Socialstyrelsen i syfte att öka kunskapen om HBQTI-personers rättigheter i regionen har tre digitala träffar för kunskapshöjning och erfarenhetsutbyte erbjudits alla regionens medarbetare.

Transammans – förbundet för transpersoner och närstående samt RFSL har bjudits in att föreläsa om transpersoners rättigheter och HBTQI-kompetent bemötande. Grundutbildningen om transpersoners rättigheter spelades in och har funnits tillgänglig för alla regionens medarbetare att ta del av under året.

Strategier i mänskliga rättigheter har uppdaterat stöd till verksamheter under året. Bland annat broschyren könsidentitet och könsuttryck – checklista för ett jämlikt bemötande, som tagits fram tillsammans med medarbetare från vårdcentral och ungdomsmottagningen. Stöd att dokumentera namn och pronomen i regionens journalsystem för att kompensera för de tekniska begränsningarna har tagits fram genom goda exempel från regionens verksamheter.

Nationella minoriteter

De nationella minoriteterna har särskilda rättigheter och minoritetsspråken har särskilt skydd enligt Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen). Region Sörmland tillhör även finskt förvaltningsområde vilket bland annat innebär att vi ska främja finsktalande personal och utveckla möjligheter till att använda finska i mötet med verksamheterna.

Fortsatt utveckling av regionens arbete med nationella minoriteters rättigheter och finskt förvaltningsområde har skett genom synliggörande aktiviteter i regionens interna och externa kanaler på sverigefinnarnas dag, samiska nationaldagen, romernas dag och tornedalingarnas dag. För andra året i rad erbjöds alla regionens verksamheter att kostnadsfritt översätta material till finska. Under året har regionens medarbetare fortsatt kunna beställa en pin med sverigefinska flaggan att bära på arbetskläderna för att uppmärksamma att Region Sörmland ingår i finskt förvaltningsområde.

Normverktyget

Normverktyget är ett verktyg i regionens arbete med mänskliga rättigheter samt i arbetsgivarens arbete med aktiva åtgärder utifrån diskrimineringslagen. Tanken med normverktyget är att på ett enkelt sätt tillsammans kunna väcka frågor och samtal om normer på arbetsplatsen. Frågorna i verktyget är utformade så att alla regionens verksamheter känner sig inkluderade och berör både hur vi är mot varandra och de vi är till för i olika verksamheter.

Screening av social hållbarhet

Inom Region Sörmland finns ett verktyg för screening av social hållbarhet. Verktyget kan använ-

das av verksamheter för att göra en genomlysning av arbetet med social hållbarhet. Screeningverktyget är uppbyggt som en enkät med nio moduler och varje modul innehåller tre till tio uppgifter.

- Modul 1: Barns rättigheter
- Modul 2: HBTQI-kompetens
- Modul 3. Jämställdhetsperspektiv inklusive normmedvetenhet
- Modul 4. Analys av sårbara grupper + befolkningsundersökningar
- Modul 5. Anpassning till sårbara grupper
- Modul 6. Hälsöfrämjande inslag i verksamheten
- Modul 7. Funktionsvariationer, nationella minoriteter samt tolk- och språkstöd
- Modul 8. Åldersanpassning och delaktighet
- Modul 9. Övrig social hållbarhet

Uppgifterna kan besvaras av verksamhetsansvariga eller gemensamt av medarbetarna, till exempel vid en arbetsplatsträff. Vid behov ges stöd av personer som arbetar med regionens hållbarhetsprogram.

Region Sörmlands samförvaltade stiftelser

KRONOR	BEHÅLLNING 2022-12-31	BEHÅLLNING 2023-12-31	BUNDET KAPITAL	FRITT KAPITAL	VARAV ÅRETS RESULTAT
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD					
Mälarsjukhusets stiftelse för ökad trevnad bland patienter	9 580	9 467	21 881	-12 414	-114
Mälarsjukhusets stiftelse för stöd till f.d. personal på sjukhuset	68 169	68 604	64 041	4 563	435
Stiftelsen Artur Larssons fond	335 374	333 181	330 422	2 759	2 907
Stiftelsen E Gust Anderssons fond	22 382	22 387	27 861	-5 475	5
Stiftelsen Hulda Backmans fond	267 215	269 500	190 597	78 904	2 285
Ragnar Karlssons fond, MSE	37 061	37 404	35 313	2 090	343
Kullbergiska sjukhusets stiftelse för stöd till patienter	493 115	497 508	420 257	77 252	4 393
Kullbergiska sjukhusets stiftelse för stöd till personal	8 493	8 346	12 936	-4 590	-148
Nyköpings Lasarettets stiftelse för stöd till patienter	257 869	250 061	250 776	-715	2 193
Stiftelsen Georg Lundbergs minnesfond	143 290	144 425	141 896	2 528	1 135
Nyköpings lasarettets stiftelse för ökad trevnad bland patienter	-5 834	-6 088	7 457	-13 545	-254
Stiftelsen Sjöbergiska fonden	235 802	237 798	72 587	165 211	1 996
Stiftelsen Söderlundiska fonden	7 671	7 542	1 802	5 741	-129
Stiftelsen Länetts arbets- och förbättringsanstaltens fond	371 312	374 570	124 793	249 777	3 258
Stiftelsen Mannerstråleska fonden för avgående elever	101 991	102 741	43 573	59 167	750
Stiftelsen Mannestråhles stipendiefond	118 226	119 127	43 444	75 684	901
Syskonen Jenny & Frida Petterssons minne	870 569	878 678	604 714	273 964	8 109
KULTUR & UTBILDNING					
Stiftelsen Märta Wegefalks donationsfond	1 547 464	1 561 678	717 637	844 041	14 213
Stiftelsen Åsa Folkhögskolas utlandsfond	47 744	47 989	21 477	26 511	245
Stiftelsen för utdelning av stipendier till elever på Åsa folkhögskola	408 807	412 415	271 584	140 830	3 608
Stiftelsen för utdelning av stipendier till elever på Öknaskolan	184 678	181 198	178 363	2 835	1 520
Stiftelsen för utdelning av stipendier till studerande i sjuksköterskeutbildning	351 218	354 290	227 038	127 252	3 071
Stiftelsen Landsantikvariens lönefond	3 502 462	3 419 429	0	3 419 429	31 798
Stiftelsen Syskonen Wesséns minnesfond	8 270 447	8 346 655	0	8 346 655	76 208
Stiftelsen Östermans minnesfond	161 390	162 693	0	162 693	1 303

Region Sörmland
Repslagaregatan 19
611 88 Nyköping

